परिच्छेद –एकः पृष्ठभूमि

१.१ कानुनी मान्यता तथा पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानको अनुसूची ५ को क्रमसंख्या १३ मा केन्द्रीय तथ्याङ्क (राष्ट्रिय, अन्तरराष्ट्रिय मानक र गुणस्तर) लाई संघको अधिकारको सुचीमा राखी नेपाल सरकारले यसको मापदण्ड निर्धारण गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ भने अनुसुची ६ को क्रमसंख्या ६ मा प्रदेश तथ्याङ्कलाई प्रदेशको अधिकारको सूचीमा सूचीकृत गरिएको छ । संविधानको धारा ५७ को उपधारा (४), धारा २१४ को उपधारा (२), धारा २२१ को उपधारा (२), धारा २२६ को उपधारा (१) अनुसार स्थानीय तहको अधिकारको सूची अनुसूची ८ बमोजिम हुनेछ । नेपालको संविधानको अनुसूची ८ मा स्थानीय तहको अधिकारको सूचीको क्रमसंख्या ६ मा स्थानीय तथ्याङ्क तथा अभिलेख संकलन सम्बन्धी अधिकार तथा क्रमसंख्या १७ मा वेरोजगारको तथ्याङ्क संकलन सम्बन्धी अधिकारलाई सूचीकृत गरेको हुनाले सोहि मान्यता अनुसार पार्श्वचित्र तयार गरिएको छ ।

नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारहरुको कार्य विस्तृतीकरण प्रतिवेदनमा नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारको कार्य विस्तृतीकरणले केन्द्रीय तथ्याङ्क अन्तर्गत तथ्याङ्क सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति, कानून, मापदण्ड, राष्ट्रिय तथ्याङ्क प्रणालीको व्यवस्थापन र गुणस्तर निर्धारण, राष्ट्रियस्तरको गणना र सर्वेक्षण व्यवस्थापन, नेपाल स्टयाण्डर्ड वर्गीकरण र मापदण्ड विकास र प्रयोग र तथ्याङ्कसम्बन्धी सल्लाहकारी भूमिका बारे उल्लेख गरेको छ । प्रदेश तथ्याङ्क अन्तर्गत तथ्याङ्क सम्बन्धी प्रदेश नीति, कानून तथा मापदण्ड, नेपाल स्टयाण्डर्ड ,वर्गीकरण र मापदण्ड अनुसार प्रादेशिक तहको तथ्याङ्क व्यवस्थापन, प्रदेश तहको तथ्याङ्कको सूचना प्रणाली व्यवस्थापन तथा प्रादेशिक तथ्याङ्कीय अभिलेख संरक्षण र व्यवस्थापन आदी उल्लेख गरेकोले सोहि मान्यता अनुसार पार्श्वचित्र तयार गरिएको छ ।

तथ्याङ्क ऐन, २०१५ तथा नियमावली, २०४१: तथ्याङ्क ऐन २०१५ को दफा ७ (क) उपदफा १ अनुसार सरकारी कार्यालय, सरकारी स्वामित्व भएको वा यस उद्देश्यकोलागि सरकारी सहायता प्राप्त संस्था वा विदेशी व्यक्ति वा संस्थाले व्यवसायिक उद्देश्यले कुनै आर्थिक कुराको लगत, खबर वा तथ्याङ्क संकलन गर्न चाहेमा केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागबाट स्वीकृती प्राप्त गर्नु पर्ने व्यवस्था रहेकोले सोहि मान्यता अनुसार पार्श्वचित्र तयार गरिएको छ ।

गाँउपालिका तथा नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण ढाँचा सम्बन्धमा:सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयको मिति २०७४।१।२६ को सचिवस्तरको निर्णय अनुसार देश भरिका सवै स्थानीय तहहरुले आ–आफ्नो स्थानीय तहको वस्तुगत विवरण तयार गरि वेवसाइटमा राख्नका लागि अनुरोध गरेको र वस्तुगत विवरण तयारी सम्बन्धी ढाँचा / फर्म्याट पनि पठाएको हुँदा सो ढाँचालाई पनि अगिंकार गरि पार्श्वचित्र तयार गरिएको छ ।

स्थानीय तहको सेवा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी आदेश, २०७४:- स्थानीय तहको सेवा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी आदेश, २०७४ अनुसूची ३ मा स्थानीय तथ्याङ्क र अभिलेख संकलन बारेमा र अनुसूची ४ मा वडा कार्यालयहरुले योजना तर्जुमा र तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्नु पर्ने व्यहोरामा जनसांख्यिक, प्राकृतिक, आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक, भौतिक पूर्वाधार, रोजगारीको अवस्था, कूल ग्राहस्थ उत्पादन, प्रतिव्यक्ति आय, मानव विकास सूचकांक, राजश्व तथा आयव्यय समेतको तथ्याङ्क संकलन र प्रशोधन गरी राष्ट्रिय तथा स्थानीय सूचना प्रणालीमा आवद्धता र पार्श्वचित्र तथा श्रोत नक्साको अद्यावधिक अभिलेखनलाई गाउँपालिका वा नगरपालिकाको काम कर्तव्य र अधिकार भनि उल्लेख गरेकोले सोहि अनुसार अर्जुन चौपारी गाँउपालकाको पार्श्वचित्र तयार पारिएको हो ।

स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४: दफा १ मा “प्रत्येक स्थानीय तहले वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जूमा सहभागितामुलक प्रक्रियाबाट नतिजामुलक ढंगले गर्नुपर्ने र योजना र बजेट तर्जूमा गर्नु पूर्व स्थानीय तहको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक तथा पूर्वाधार लगायतका क्षेत्रको यथार्थ स्थिती देखिने गरी वस्तुगत विवरण (Profile) तयार गर्नु पर्नेछ” भन्ने व्यवस्था रहेको हुनाले सोहि अनुसार पार्श्वचित्र तयार गरिएको छ ।

स्थानीय सरकार संचालन ऐनः २०७४: स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ३ दफा ११ को उपदफा २ को च (२) र (३) ड को (२), (४), (५) र (६) मा स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन, दफा ११ को उपदफा २ थ (१), (२) (३), (४) र (५) मा वेरोजगारको तथ्याङ्क संकलन तथा दफा १२ को वडा समितिको काम, कर्तव्य अधिकार अन्तर्गत उपदफा २ को (ख) मा तथ्याङ्क अद्यावधिक तथा संरक्षण अन्तर्गत खण्डीकृत तथ्याङ्क र सूचनासहितको वडाको पार्श्वचित्र तयार तथा अद्यावधिक गर्ने व्यवस्था रहेकोले सोहि अनुसार वडाको अवस्था झल्कने गरि पार्श्वचित्र तयार गरिएको छ ।

नेपालको संविधान २०७२ ले स्थानीय सरकारहरुलाई दिएको २२ वटा एकल अधिकार र १५ वटा साझा अधिकारहरुलाई स्थानीयस्तरमा स्थापित गर्न र सो सम्वन्धी सेवाहरुलाई स्थानीय स्तरमा प्रभावकारिताका साथ प्रवाह गर्न सङ्घीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय (हाल सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय) ले देशका सवै स्थानीय सरकारहरुलाई गाँउ तथा नगर पार्श्वचित्र तयारीकालागि निर्देशन तथा अनुरोध गरेको थियो । यसै विषयलाई मध्यनजर गरि अर्जुन चौपारी गाँउपालिकाको एकिकृत विकासका लागि आफ्नो क्षेत्र भित्रको तथ्याङ्क संकलन गरि समग्र गाँउपालिकाको अवस्था तथा वस्तुस्थिति झल्कने गरि अर्जुन चौपारी गाँउपालिका पार्श्वचित्र (Rural Municipal Profile of Arjun Chaupari) २०७४ तयार गरिएको हो ।

वस्तुगत विवरण (Profile) भन्नाले कुनै स्थान, क्षेत्रमा रहेको जनसख्या, भौगोलिक अवस्था, समाजिक विशेषता, प्राकृतिक सम्पदा, आर्थिक अवस्था, विकासको स्थिति आदि स्पष्ट हुने आधारभूत तथ्यांक, सूचक वा आधाररेखाको विवरण रहेको दस्तावेज हो । वस्तुगत विवरणलाई

नेपालीमा “पार्श्वचित्र” पनि भनिन्छ । Profile शब्दलाई भूगोल, ईन्जिनियरिङ, चिकित्साशास्त्र आदि क्षेत्रमा फरक फरक वस्तुको विशेषता विश्लेषण गर्न प्रयोग गरिएता पनि कुनै प्रशासनिक वा भौगोलिक क्षेत्र बारेको तथ्याङ्क प्राप्ती, विश्लेषण तथा प्रस्तुती गरिएको विवरणलाई पनि वस्तुगत विवरण (Profile) भन्ने गरिएको छ ।

वर्तमान अवस्था अनुसार नेपालको सन्दर्भमा स्थानीय तह स्थानीय सरकार हो । यसले स्थानीयस्तरमा जनतालाई तोकिएको सेवाहरु प्रवाह गर्दछ । स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ मा स्थानीय तहहरुले आफ्नो गाँउपालिका तथा गाँउपालिकाको वस्तुगत विवरण तयार गरी त्यसैका आधारमा योजना छनौट गर्नुपर्ने व्यवस्था उल्लेख गरेको छ । वस्तुगत विवरण तयारीका लागि सूचना संकलन र विश्लेषण गर्नु पर्दछ । संकलन गरिएका सुचनालाई यथार्थपरक ढंगले राखी वस्तुगत विवरण तयार गर्दा त्यसले स्थानीय तह लगायत अन्य सरोकारवालाहरुवाट विकास क्रियाकलाप संचालन गर्न ठुलो सहयोग पु-याउँदछ ।

कुनै पनि व्यक्ति, संस्था, घटना, प्रक्रिया वा चिजविज वारेको तथ्य वा विस्तृत विवरणलाई सामान्यतः सूचना भनिन्छ । संकलनका आधारमा यी दुई प्रकारका हुन्छन् - प्राथमिक सुचना र द्वितीय सूचना । प्राथमिक सूचना आफैले सम्बन्धित क्षेत्रमा गएर संकलन गरिन्छ भने अरुले संकलन गरेको सूचनालाई द्वितीय सूचना भनिन्छ । यी सूचनाहरुलाई संकलन, प्रशोधन (तालिकीकरण, व्याख्या वा विश्लेषण) तथा प्रकाशन गर्ने सम्मका सम्पूर्ण कार्यहरु सूचना व्यवस्थापन अर्न्तगत पर्दछन । आवश्यकता अनुसार चाहिएको मात्रामा र समयमा सूचना प्राप्त गर्न सकियोस भन्ने उद्देश्यले सूचना व्यवस्थापन गरिन्छ । व्यवस्थित गरिएको सूचनालाई आवश्यक मात्रामा निकाल्न र प्रयोग गर्न सकिने हुनुपर्दछ । सूचना व्यवस्थापन नगरी सवै वा अनावश्यक मात्रामा दिँदा मुख्य विषय छुट्ने वा ओझेलमा पर्ने सम्भावना हुन्छ । त्यसकारण सूचनाको व्यवस्थापन गरिनु पर्दछ ।

गाँउपालिकाको विकास निर्माण र सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा स्थानीय तहको भूमिका अत्याधिक मात्रामा बढिरहेको सन्दर्भमा गाँउपालिकामा विकास सम्बन्धी सूचना व्यवस्थापन गाँउपालिकाले गर्नुपर्ने एक महत्वपूर्ण कार्य हो । हाल मन्त्रालयले नेपालका सवै गाँउपालिका र नगरपालिकाका लागि वस्तुगत विवरण तयारीका लागि स्पष्ट खाँका तयार गरि सवै स्थानीय तहमा पठाई सकेको हुनाले तयार गर्न चाहने गापाहरुका लागि वस्तुगत विवरण तयार गर्न सहयोगी हुने र विगतमा रहेको अपूर्ण र एकरुपताको अभाव तथा कठिनाईलाई हटाउन सक्ने देखिन्छ । विविध पक्षहरुको वास्तविक स्थितिको तथ्यांक र सूचना विना कुनै पनि योजनाको सही छनौट हुन सक्दैन । तसर्थ वस्तुगत विवरणको आधारमा प्राथमिकता निर्धारण गरी वास्तविक आवश्यकता र जनताको चाहनामा आधारित कार्यक्रम संचालन गर्न तथा भविष्यका लागि पूर्व तयारी गर्न समेत पार्श्वचित्रले सहयोग गर्दछ ।

१.२ अध्ययनको मुख्य उद्देश्यः

समग्रमा यस अध्ययनको मुख्य उद्देश्य अर्जुन चौपारी गाउँपालिकाको वस्तुस्थितीको पहिचान गर्नु हो

। अर्जुन चौपारी गाउँपालिकासंग सम्वन्धीत आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, भौगोलिक आदी विभिन्न वस्तुस्थितिको विश्लेषण गरी स्थानीय तहको नीति निर्माण, योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन लगायत अनुगमन मुल्याकंनमा सहयोग पुऱ्याउनु रहेको छ । यस गा.पा.पार्श्वचित्रको विशिष्ट उद्देश्यहरु निम्न वमोजिम रहेका छन् ।

- भौगोलिक, प्रशासनिक, सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक, प्राकृतिक, धार्मिक, ऐतिहासिक, पूर्वाधार पँहुच, लगायत विकासको सन्दर्भमा गा.पा.मा रहेका समुदायको विद्यमान अवस्थाको विश्लेषण गर्नु।
- गाँउपालिकाको दीर्घकालीन योजना तथा नीति निर्माण लगायत योजना तथा कार्यक्रम छनौट र वाडफाँडमा सहयोग पुचाउने ।
- सूचनाबाट विभिन्न निकाय तथा व्यक्तिहरुसँग सम्बन्ध बढाउन सहज हुने हुनाले आपसी सहयोगको वातावरण निर्माण गर्ने ।
- गाउँपालिका भित्र रहेका स्रोत साधन लगायत अवस्थाको वारेमा अध्ययन अनुसन्धान गर्ने अनुसन्धानकर्ता, योजनाकार, संघसंस्था एवं गाउँपालिकाको विकासमा जिज्ञासा राख्ने व्यक्तिहरुलाई महत्वपुर्ण क्षेत्र, सम्भावना र समस्याहरुको वारेमा अवगत गराउने सामाग्रीको रुपमा दस्तावेज तयार गर्ने ।

१.३ अध्ययन/ढाँचा बिधिः

गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयार गर्दा विशेष गरि जनगणनामा आधारित भई गाँउपालिका भित्र रहेका सवै घरधुरी सर्भेक्षण गरि प्रतिवेदन तयार गरिएको छ । साथै साविकका गा.वि.स.हरुका वस्तुगत विवरणहरुको अध्ययन, सहस्राब्दी विकास लक्ष्यका लक्ष्य तथा सूचकहरुको अध्ययन, जिल्ला सूचना व्यवस्थापन सम्बन्धी दिग्दर्शन, आवधिक योजना तर्जुमा निर्देशिका आदि सामग्रीहरुको अध्ययन, गाँउपालिकाका वडाहरुको स्थलगत अध्ययन, यस क्षेत्रमा कार्य गरेका विज्ञहरुसँग गरेको परामर्श आदि प्रमुख रहेका छन ।

पार्श्वचित्र तयारीको लागि विभिन्न अध्ययन विधिहरुको प्रयोग गरिएको छ । यस क्रममा घरधुरी सर्भेक्षण २०७४, राष्ट्रिय जनगणना २०६८, राजपत्रमा प्रकाशित सूचना, जिल्ला समन्वय समितिस्याङ्जा,समुहगत छलफल तथा अर्न्तक्रिया लगायत सामाजिक अध्ययन विश्लेषणका विवरणात्मक र विश्लेषणात्मक शैलीहरुको उपयोग गरिएको छ । यसैगरी स्थानीय तहमा उपलब्ध प्रकाशित तथा अप्रकाशित द्बितीय सूचनाका श्रोतहरु, विभिन्न संघसंस्थाका प्रतिवेदनहरु लगाएत भौगोलिक सूचना प्रणालीको समेत प्रयोग, अध्ययन विश्लेषण गरी समग्र गाँउपलिकाको अवस्था झल्कने गरी सिंगो पार्श्वचित्र तयार गरिएको छ ।

१.४ अध्ययन/ढाँचाको महत्वः

विकासका प्रतिफलहरु जनसमक्ष पुऱ्याउन र सबै वर्गले उपयोग गर्न सक्ने वातावरणको श्रृजना गर्नका लागी स्थानीय तहको वास्तविक वस्तुस्थिति र आवश्यकताको पहिचान गर्नु आवश्यक हुन्छ ।

आजको विश्वव्यापीकरण **(Globalization)** को यूगमा समय सापेक्ष ढंगले समानूपातिक विकासका प्रकृयाहरु अगाडी बढाउन सम्बन्धित क्षेत्रको वस्तूगत र विश्लेषणात्मक अध्ययन हुनु जरुरी पर्दछ । यस अध्ययनले सम्बन्धित क्षेत्रको वास्तविक वस्तूस्थिति पहिचान गरी भावी विकास योजना र रणनीतिहरु तर्जूमा गर्न तथा विभिन्न विकासका कियाकलापहरु संचालन गर्न विशेष महत्व राख्ने छ । यसका अतिरिक्त प्रस्तूत पार्श्वचित्र, सम्बन्धित क्षेत्रका संस्था एवं अनूसन्धानकर्ता, योजनाकार, विकास चिन्तक, समाजसेवी लगायत जिज्ञाशु महानुभावहरुलाई समेत उपयोगी हुने भएकोले यस अध्ययनको महत्व व्यापक रहेको छ ।

१.५ अध्ययनका सीमाहरुः

गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण तयारीका लागि ढाँचा तयार गर्ने क्रममा प्राप्त विभिन्न विषयक्षेत्रको सैद्धान्तिक अध्ययन गरिएको भएता पनि वास्तविक रुपमा सम्बन्धित क्षेत्रमा परीक्षण गर्न वाँकी रहेको हुनाले सुधार गर्नुपर्ने हुन सक्छ । यसैगरी भौगोलिक, सामाजिक, धार्मिक, सास्कृतिक, आर्थिक, प्राकृतिक आदि विविधता भएको क्षेत्रको सम्पूर्ण पक्ष नसमेट्न सक्छ भने कतिपय उल्लेखित सवै फारामहरु गाँउपालिकामा उपयोग नहुन सक्छ । तापनि प्रोफाईलको अध्ययन क्षेत्र विस्तृत भएको हुदा अध्ययनको उद्देश्यलाई नै मुख्य क्षेत्रको रुपमा लिईएको छ । साधन, श्रोत, समय, लागत, सूचना लगायत अन्य कुराहरुको सिमितताको कारणले गर्दा जुनसुकै अध्ययन पनि केही निश्चित सीमा भित्र बाधिएको हुन्छ ।

परिच्छेद – दुईः गाउँपालिकाको परिचय
(Introduction of Rural Municipality)

२.१भौगोलिक तथा राजनैतिक बनावट (Geographical & Political Structure):

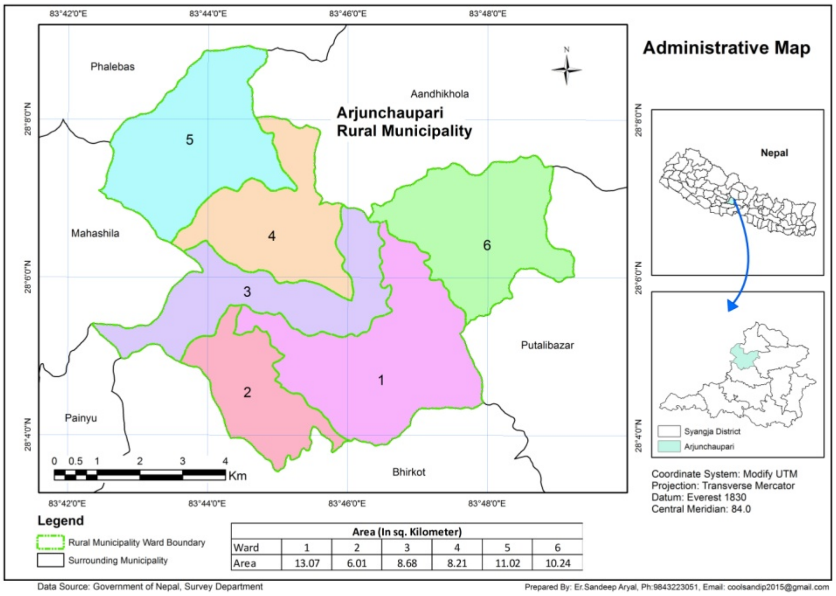

अर्जुन चौपारीगाउँपालिकास्याङ्जा जिल्लाका ११ वटा स्थानीय तहहरु मध्येको एक गाँउपालिका हो । पहाडी भूभाग रहेको यस गाँउपालिका राज्य पुनसंरचना भए पश्चात साविकका अर्जुन चौपारी, रापाकोट, आरुचौर, सतौदरौ गा.वि.स. र साविककै पञ्चमुल गा.वि.स.का ३ र ७ नं. वडाहरु समायोजन गरि वि.स. २०७३ सालमा स्थापना भएको हो । यस गाँउपालिकालाई ६ वटा वडाहरुमा विभाजन गरिएको छ भने केन्द्रको रुपमा साविकको अर्जुन चौपारी गा.वि.स.लाई बनाइएको छ । यसको सिमानामा पूर्वमा पुतली वजार नगरपालिका, पश्चिममा पर्वत जिल्ला, उत्तरमा आँधीखोला गाँउपालिका र दक्षिणमा भीरकोट नगरपालिका पर्दछन । भौगोलिक अवस्थिति अनुसार यस गाँउपालिका ८३ डिग्री ४२ मिनेट ० सेकेण्ड देखि ८३ डिग्री ४८ मिनेट ०१ सेकेण्ड पूर्वी देशान्तर सम्म फैलिएको छ भने २८ डिग्री ४ मिनेट, ० सेकेण्ड देखि २८ डिग्री ८ मिनेट ० सेकेण्ड उत्तरी अक्षांस सम्म फैलिएको छ । समून्द्र सतहबाट८०० देखि २१५० मिटर सम्मको उचाईमा रहेको यो

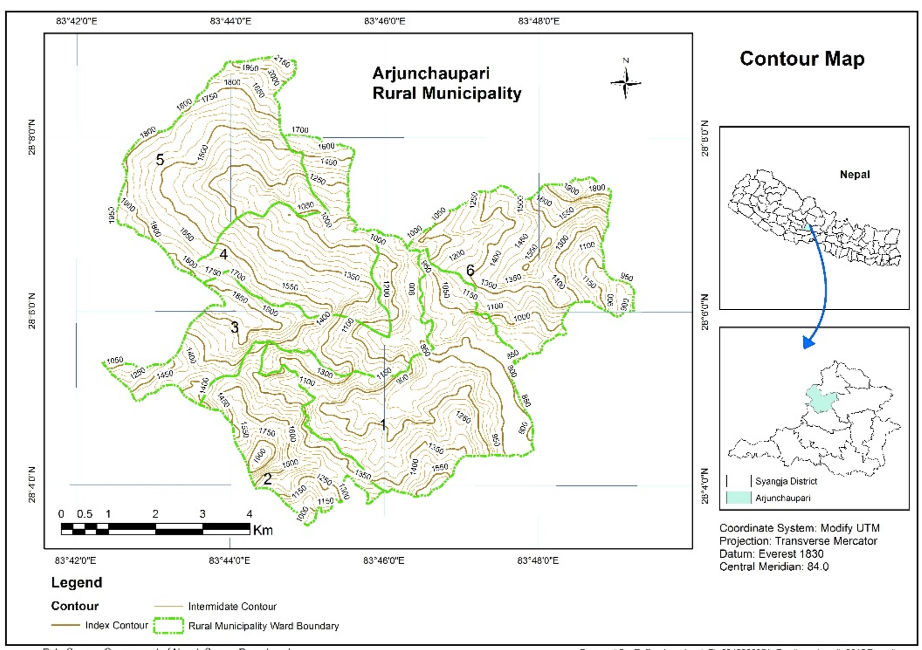

गाउँपालिकाको मौसमसमशितोष्ण खालको पाइन्छ ।नापी विभाग, काठमाण्डौवाट लिएको तथ्यांक अनुसार अर्जुन चौपारी गाँउपालिकाको कूल क्षेत्रफल ५७.२३ वर्गकि.मी. रहेको छ भने जिल्ला सदरमुकाम स्याङ्जाबाट यो गाउँपालिका ९ कि.मी.को दूरीमा रहेको छ ।

तालीका नं.२.१ स्थानीय तह घोषणा भए पछि गाँउपालिकाको वडा विभाजनको अवस्था

वडा नं	समावेश भएका साविकका गा.वि.स.हरु	साविक वडा नं.	क्षेत्रफल (वर्ग किमि), २०७४
१	अर्जुन चौपारी	१–५	१३.०७
२	अर्जुन चौपारी	६–९	६.०१
३	रापाकोट	३, ५–८	८.६८
४	रापाकोट	१,२,४,९	८.२१
	पञ्चमुल	३	
५	आरुचौर	१–९	११.०२
६	सतौदरौ	१–९	१०.२४
	पञ्चमुल	७	

श्रोतः राजपत्र तथा नापी विभाग, २०७४

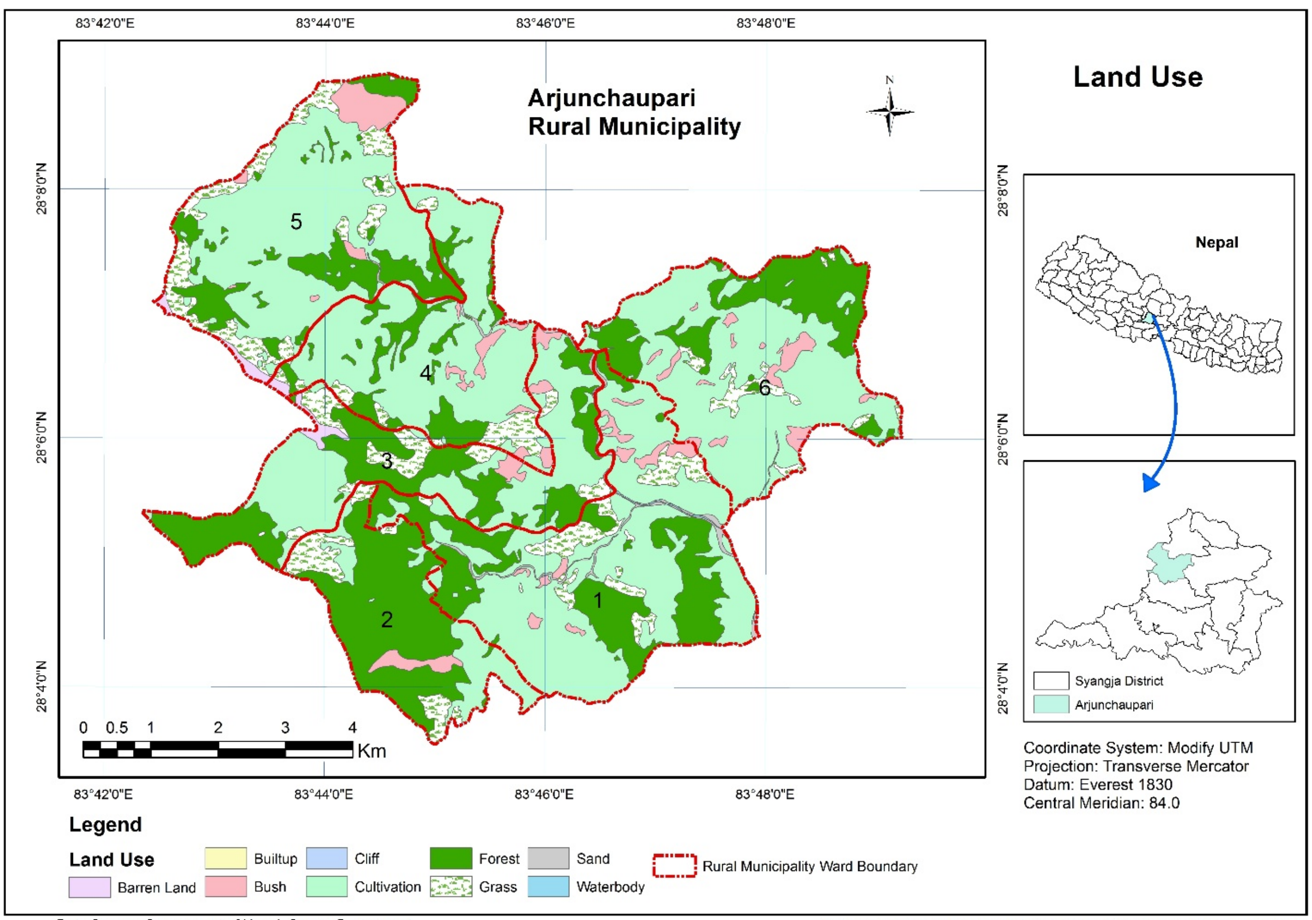

Data Source: Government of Nepal, Survey Department

Prepared By: Er.Sandeep Aryal, Ph:9843223051, Email: coolsandip2015@gmail.com

तालिका नं.२.२ साविक गा.वि.स. अनुसार भू-उपयोग सम्वन्धि विवरण

सिं. नं.	साविकका गाविसको नाम	कृषिजन्य भुमि (हे)	वनले ढाकेको (हे)	बुट्यान घाँसे मैदान	अन्य (चट्टान, खोला, बगर, आदि	जम्मा
१	दरौ	५२०	१९०	०	०.५९	७१०.५९
२	पंचमुल	९०९.४	५१७.२	१६.४	१२३	१५६६
३	आरुचौर	७०८.४	१७१.८	१७३.८	५४	११०८
४	रापाकोट	१२२६	३०५.७	५.५	१०९	१६४६.२
५	अर्जुन चौपारी	९४८	७५०.८	७६.७३	६१	१८३६.५
अर्जुनचौपारी इलाका वन कार्यालय अर्न्तगतको जम्मा		४३११.८	१९३५.५	२७२.४३	३४७.५९	६८६७.३

श्रोतः जिल्ला वन कार्यालय, स्याङ्जा २०७४

२.२ ऐतिहासिक अवस्थाः(**Historical Status**)

अर्जुन चौपारी को नामाकरण यसरी नै रह्यो भन्ने तथ्य आधार कतैवाट पनि किटानीसाथ पाइदैन । स्थानीय जानकारहरुका अनूसार अर्जुन चौपारीआरनको चौतारीठाँउले प्रख्यात रहेको र पछि यसको नाम विस्तारै अर्जुन चौपारी रहन गएको हो भन्ने भनाई रहेको छ ।

वितेका कैयौं बर्षमा भौतिक संरचनाको क्षेत्रमा अर्जुन चौपारी गाउँपालिकामा पनि परिवर्तन भएको छ । हेलु - अर्जुन चौपारी - पर्वत बाटोको निर्माणले अर्जुन चौपारीगाउँपालिकालाई आर्थिक परिवर्तनको दिशामा अग्रसर हुन सहयोग गर्नुको साथै जिल्ला सदरमूकाम लगायत अन्य क्षेत्रसंगको दूरी कम गरेको छ ।

२.३ धार्मिक तथा ऐतिहासिक स्थलहरु (**Religious & Historical Spots**)

अर्जुन चौपारी गाउँपालिका ऐतिहासिक तथा धार्मिक हिसावले पनि त्यतिकै महत्वपुर्ण रहेको मानिन्छ । यस गाउँपालिकामा रहेका टांउको लेक, पञ्च कन्या मन्दिर, लामडाँडा कालिका देवीको मन्दिर, रापाकोट कालिका मन्दिर, बराहा गुफा लगाएतका ऐतिहासिक तथा धार्मिक ठाँउहरु रहेकाले यसको वारेमा अध्ययन अनुसन्धान गरी ग्रामीण पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न सक्ने सम्भावना पनि त्यत्तिकै रुपमा सम्भावित रहेको छ र आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरुलाई भित्र्याई प्रसस्त आय आर्जन बढाउने अर्को यस गाउँपालिकाको संभावना र अवसर लुकेर रहेका छन ।

तालिका नं २.३ धार्मिक तथा ऐतिहासिक स्थानहरु

क्र.सं	नाम	स्थान	वडा नं.
१	गुप्तेश्वर महादेव गुफा	दारेगौडा	१
२	पञ्चकन्या मन्दिर	केरीचौर	१
३	जल बराहा मन्दिर	कालीमाटी	१
४	केरिचौर पर्यटकीय क्षेत्र	सिमलचौर	१

क्र.सं	नाम	स्थान	वडा नं.
५	कमला देवी	लामडाँडा	२
६	कालीका देवी	लामडाँडा	२
७	सिद्ध बाबा धाम	तामु जुरो	२
८	सिद्ध शीला	तामु जुरो	२
९	भगवती माई	माझा चौतारा	२
१०	शिवालय	लिंडी	२
११	शिवालय	मजुवा	२
१२	एकान्त शिवालय गुफा	एककाने	३
१३	कालिका मन्दिर रापाकोट	रापाकोट	४
१४	खेवाङ्ग कालिका मन्दिर	खेवाङ्ग	४
१५	लहरे देउराली (धार्मिक)	लहरे	५
१६	देवीथान (धार्मिक)	अर्जुनचौपारी	५
१७	घण्टे देउराली (विचमा मन्दिर) ऐतिहासिक स्थान	घण्टे देउराली	५
१८	ताल, पोखरी (विचमा मन्दिर) ऐतिहासिक स्थान	तालपोखरी	५
१९	थाप्ले पर्यटकीय क्षेत्र	थाप्ले	६
२०	दशै शिवालय मन्दिर	दरौं	६
२१	भुमिको थान	भक्तिकोट	६
२२	राम सिता मन्दिर	कुचेवारी	६
२३	काउले देवी मन्दिर	काउले	६

श्रोतः स्थलगत सर्वेक्षण, अर्जुन चौपारी गाँउपालिका, २०७४

बराहा गुफा, वडा नं. १, अर्जुन चौपारी गाँउपालिका

२.४ नदिनाला तथा खोलानाला

यस गाउँपालिकामा मुख्य गरि दरौ खोला, केवरे खोला, हाँडीखोला, खाल्टेखोला, दिर्जे खोलाहरुको बहाव रहेको हुँदा यि खोलाहरुवाट गाँउपालिकावासीहरुलाई प्रभाव पर्ने गरेको देखिन्छ । अर्को तर्फ अर्जुन चौपारी गाँउपालिकामा वसोवासस गर्ने अधिकांश मानिसहरुको मुख्य पेशा कृषि रहेको हुनाले यिनै खोलाहरुको पानीवाट सिंचाईको सुविधा पनि गर्ने गरिएको छ ।

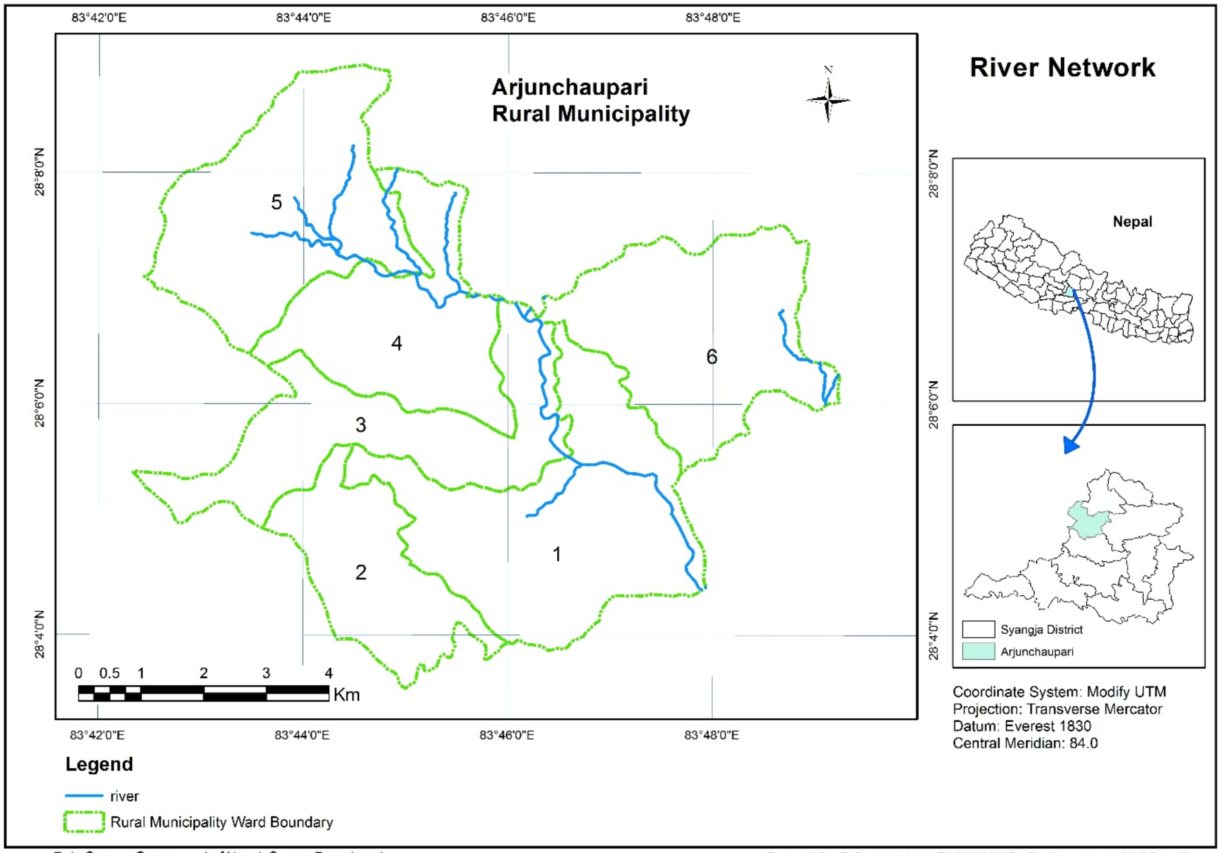

Data Source: Government of Nepal, Survey Department

Prepared By: Er.Sandeep Aryal, Ph:9843223051, Email: coolsandip2015@gmail.com

२.५गाउँपालिकामा रहेको सम्भाव्यता, अवसर, चुनौति र समस्याहरु

अर्जुन चौपारीगाउँपालिकास्याङ्जा जिल्लाको सदरमुकाम देखि ९ कि.मी उत्तरमा रहेको र मिश्रित जातजातीहरुको बसोबास रहेको गाउँपालिका हो । यस गाउँपालिका मुख्य संभावना र अवसर भनेको कृषि उत्पादन (नगदे वाली) र ग्रामिण व्यापार नै हो । यस गाउँपालिका अधिकांश मानिसहरु कृषक भएको हुदां मौसमी र बेमौसमी तरकारी खेतीको प्रवल संभावना र अवसरहरु रहेको छ । हाल भैरहेको निर्वाहमुखी तरकारी खेतीलाई व्यवसायमुलक बनाउन सकेको खण्डमा यहाँको मानिसहरुको जिवनस्तर उकास्न धेरै समय पर्खनु पर्दैन । हाल बढ्दो विषादीयुक्त बजारको तरकारीले मानिसहरुको स्वास्थ्यमा प्रतिकुल असर पु-याईरहेको छ । यस गाउँपालिका लगायत वरिपरिका छिमेकी गाउँपालिका/नगरपालिका हरुमा कृषकहरुको बाहुल्यता बढि भएकाले सरकारी स्तरवाट नै यस गाउँपालिकामा कृषि तथा पशु सेवाको स्थापना पनि १ दशक अघि नै भईसकेको छ । यसैगरी यस गाउँपालिका घरेलु तथा साना उद्योगहरुको प्रसस्त संभावना रहेको छ ।स्थानीय सिप र प्रविधिमा

आधारित उत्पादनको माग हाल आएर बढ्दै गइरहेको सर्न्दभमा गुणस्तरयुक्त वस्तुहरुले यस ठाँउमा राम्रैस्थान पाउने गरेको देखिन्छ । यस गाउँपालिकामा रहेको अर्जुन चौपारी वजारमा किनमेल गर्न आउने हुनाले व्यापारको सम्भावना पनि उत्तिकै रहेको छ । त्यसैगरि यस गाउँपालिकामा उच्च स्तरको शिक्षाको अध्ययन हुने हुनाले निम्न आय स्तर हुने परिवारका वालवच्चाहरुका लागि यो गाउँपालिका गन्तव्य स्थल पनि हो । हेलु हुदै अर्जुन चौपारी पर्वत सडक बाह्रै महिना गाडी चल्ने र यो बजार यस सडकको विच तथा केन्द्रमा रहेकोले अन्य सेवा सुविधाहरुमा पनि वृद्धि हुन सक्ने देखिन्छ । यस गाउँपालिकामा वर्षमा बाह्रै महिना प्रत्येक दिन काठमाण्डौ – अर्जुन चौपारी, अर्जुन चौपारी – काठमाण्डौ, पोखरा – अर्जुन चौपारी, अर्जुन चौपारी – पोखरा, पोखरा – अर्जुन चौपारी – पर्वत, पर्वत – अर्जुन चौपारी – पोखरा, अर्जुन चौपारी – वुटवल –भैरहवा र वुटवल –भैरहवा – अर्जुन चौपारी – पर्वतसम्म बसको सुविधा रहेको छ । साथै दर्जनौ साना सवारी साधनहरुले यस गाँउपालिका भित्रका ६ वटै वडाहरुमा दैनिक यातायातको सुविधा पुर्‍याईरहेका छन । यस गाँउपालिकामा सवारी साधनको चाप बढेको र अर्जुन चौपारी हुदै हेलु सडकमा बाह्रै महिना गाडी चल्ने भएकाले यस गाउँपालिकामा वातावरणिय अनुकुलतालाई मध्य नजर राखी एउटा वसपार्कको निर्माण गर्नु पर्ने देखिन्छ । यसको अतिरिक्त अनियन्त्रीत रुपमा भएका बाटो निर्माणले गर्दा यसगाउँपालिकामा प्राकृतिक प्रकोपको जोखिम पनि त्यतिकै टडकारो रुपमा रहेको छ भने गाउँपालिकाको मध्य भाग भएर दरौ खोला बग्ने हुँदा जमिनको कटान, बाढि र पहिरोको प्रकोप पनि बढि नै रहेको हुनाले यसको वारेमा बेलैमा सचेत र व्यवस्थित गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

२.६गाउँपालिकाको अन्तरसम्बन्ध

यस गाउँपालिकाकोअर्न्तसम्बन्ध विशेषगरी छिमेकी नगरपालिका लगाएत जिल्ला सदरमुकामसंग बढी मात्रमा रहेको छ । यहांका मानिसहरु रोजगारी लगाएत अन्य कारोवारको लागि सदरमुकाम, पोखरा, बुटवल आउने जाने गर्दछन् । यस ठाउंमा उत्पादित कृषिजन्य वस्तुहरुको बिक्री वितरणका लागि जिल्ला सदरमुकाम लगाएत पोखरा,वुटवल, भैरहवा,काठमाण्डौं सम्म पनि हुने गरेको देखिन्छ । गाउँपालिकालाई चाहिने अन्य कृषि सामाग्री, खाद्य सामाग्री लगायत दैनिक आवश्यकताका वस्तुहरुको आयत भने मुलत जिल्ला सदरमुकाम लगायत पोखरा,वुटवल, भैरहवाबाट नै हुने गरेको देखिन्छ ।

२.७गाउँपालिकाको गतिशिलता

यस गाउँपालिकाको मानिसहरुको बाहिरको गतिशिलता विश्लेषण गर्दा शिक्षा, स्वास्थ्य/औषधोपचार, रोजगारी र व्यापारको शिलशिलामा आफ्नै गाउँपालिकाभित्रैका ठाँउहरु देखि लिएर छिमेकी जिल्ला र समून्द्रपार सम्म हुने गरेको देखिन्छ । पोखरा, बुटवल, भैरहवा, काठमाण्डौं आदि लगायत भारतका विभिन्न स्थानहरुमा यहांका मानिसहरु रोजगार, व्यापार/व्यवसाय, शिक्षा, स्वास्थ्यसेवा र अन्य प्रयोजनका लागि जाने मूख्य स्थानहरु हुन् । ठुलो संख्यामा यहांका मानिसहरु रोजगारका लागि विशेष गरेर भारत र खाडी मुलुकहरु लगायत समुन्द्रपारीसम्म जाने गरेको देखिन्छ ।

२.८गाउँपालिकाको जनसंख्या, मुख्य वस्ती संख्या र घरधुरीको विवरण

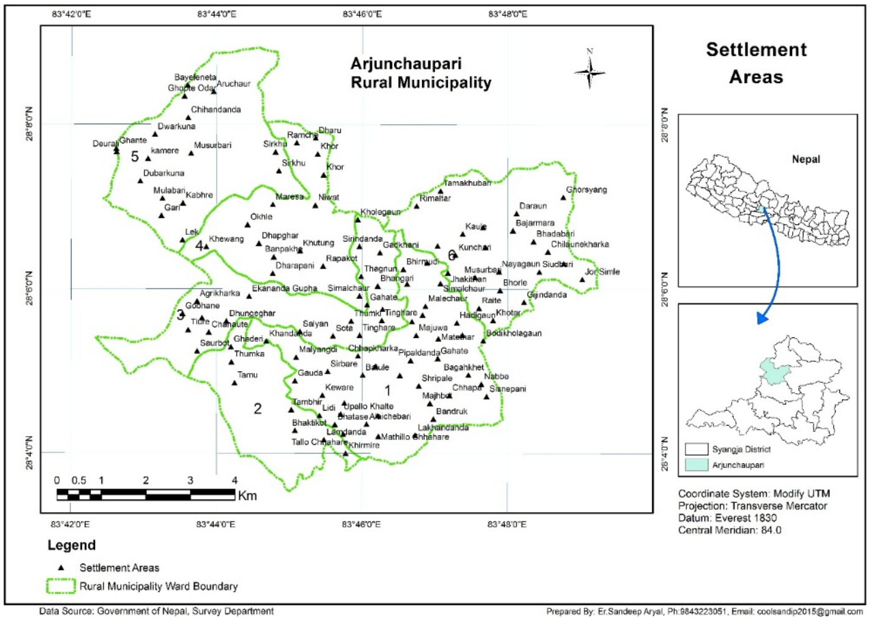

घरधुरी सर्भेक्षण २०७४ अनुसार यसगाउँपालिकामा जम्मा घरधुरी ३,७७३ रहेका छन । यसैगरी यहां साना तथा ठुला गरि २०० वटा वस्तीहरु रहेको सर्भेक्षणले देखाएको छ । वस्तीका आधारमा सबैभन्दा बढी बस्ती संख्या वडा नं. ५ को आरुचौर क्षेत्रमाछ भने सबैभन्दा कम बस्ती संख्या वडा नं. ३मारहेका छन् ।

यस गाउँपालिकाको विभिन्न वडामा रहेका वस्तीहरुको अवस्थालाई हेर्दा बढीमा ५२ देखि र किम्तमा १७वटा सम्म मुख्य वस्तीहरु रहेकोदेखिन्छ । यस गाउँपालिकामा भएका मुख्य वस्तीहरुको संख्यालाई तलको तालिकामा देखाईएको छ ।

तालीका नं.२.४ वडा अनुसार जनसंख्या, मुख्य वस्ती संख्या र घरधुरी सम्बन्धि विवरण

वडा नं	जनसंख्या	बस्ती संख्या	घरधूरी संख्या
१	४,८३५	२८	८८५
२	३,०७४	३१	५५६
३	२,६२८	१७	४३४
४	२,१४१	३३	३९७
५	४,९१०	५२	८१७
६	३,७९०	३९	६८४
जम्मा	२१,३७८	२००	३७७३

श्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

२.९ मौसमी पात्रो(Seasional Calender)

अर्जुन चौपारी गाँउपालिकामा वसोवास गर्ने मानिसहरुको मुख्य पेशा भनेको कृषि नै हो । तसर्थ यस गाँउपालिकामा वस्ने मानिसहरुले मौसम अनुसार कृषि पेशा गर्दै आएका छन । कृषि पेशा गर्ने कृषकहरुको अनुकुलताको लागि तल मौसमी पात्रो तयार पारिएको छ जसमा कामकाज, रितीरिवाज अनुसार मनाइने चाडपर्व लगायत अन्य कुरालाई देखाइएको छ ।

तालीका नं.२.५ मौसमी पात्रो

विवरण	वैसाख	जेष्ठ	आषाढ	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुन	चैत्र
अन्नवाली लगाउने												
क) धान		→	→	→								
ख) गहु							→	→				
ग) मकै	→											→
घ) कोदो			→	→								
अन्नवाली भित्र्याउने												
क) धान							→	→				
ख) गहु	→											
ग) मकै				→	→							
घ) कोदो									→	→	→	
रोगव्याधी												
क)मानिस	→	→										→
ख)पशुपंक्षी	→										→	→
मुख्य चाडपर्व					→	→	→				→	→
बनपैदावार संकलन									→	→	→	

२.१० सामाजिक परिचालन

आजको बदलिंदो युगमा समाज विकासका लागि एक व्यक्ति एक परिवारको सहभागिताले मात्र समाजले चाहे जस्तो विकासमा अघि बढ्न सकिदैन । एउटाको धारणासोचाई तथा विचार र धेरै जनाको विचारले निकालेको निर्णय पक्कै फरक पर्दछ । आज प्रत्येक राष्ट्रले समाज विकासमा सहभागिता अपनाएर अघि बढे मात्रै स्वच्छ समाजको निर्माण हूने परिकल्पना गरि समूह गठन गरेर दिगो विकासका लागि अघि बढ्न विभिन्न गैरसरकारी संघसंस्था, अन्तराष्ट्रिय संघसंस्थाहरु सकृय रुपमा कृयाशिल रहेकाछन् ।

अर्जुन चौपारी गाउँपालिकाको समग्र सामाजिक परिचालनमा स्थानीय लगायत अन्य संघसंस्थाहरुले विभिन्न कार्यहरु गर्दै आइरहेका छन र यस गाँउपालिकामा सामाजिक, आर्थिक लगाएत जनचेतना फैलाउनका लागि विशेष पहल गर्दै आईरहेका छन् ।

परिच्छेद– तीनः जनसंख्या विवरण

३.१ जनसंख्याको विवरण

घरधुरी सर्वेक्षण २०७४ अनुसार अर्जुन चौपारी गाउँपालिकाको कुल जनसंख्या २१,३७८रहेको छ । यसमध्ये पुरुषको संख्या ११,०४५ (५१.६६ प्रतिशत) र महिलाको संख्या १०,३३३ (४८.३४ प्रतिशत) रहेको देखिन्छ । यस गाउँपालिकामा महिला भन्दा ७१२ जना पुरुषहरु बढी रहेका छन् । यसैगरी यस गाउँपालिकामा सवैभन्दा वढी जनसंख्या भएको वडा ५ नं. हो, जसमा जम्मा ४,९१० जना जनसंख्या रहेको पाइन्छ । यसैगरी सवै भन्दा कम जनसंख्या रहेको वडा भने वडा नं. ४ हो जहाँ२१४१ जना मात्र रहेका छन । यस गाउँपालिकाकोविभिन्न वडाहरको वडागत जनसंख्याको विवरणलाई तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

तालीका नं. ३.१जनसंख्याको विवरण

वडा नं.	जनगणना २०७४		जम्मा	घर परिवार संख्या	औषत परिवार संख्या
	पुरुष	महिला			
१	२,४९७	२,३३८	४,८३५	८८५	५.४६
२	१,५८४	१,४९०	३,०७४	५५६	५.५२
३	१,३६६	१,२६२	२,६२८	४३४	६.०५
४	१,०९२	१,०४९	२,१४१	३९७	५.३९
५	२,५७६	२,३३४	४,९१०	८१७	६.००
६	१,९३०	१,८६०	३,७९०	६८४	५.५४
जम्मा	११,०४५	१०,३३३	२१,३७८	३७७३	५.५५

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

डायग्राम नं. ३.१जनसंख्याको विवरण

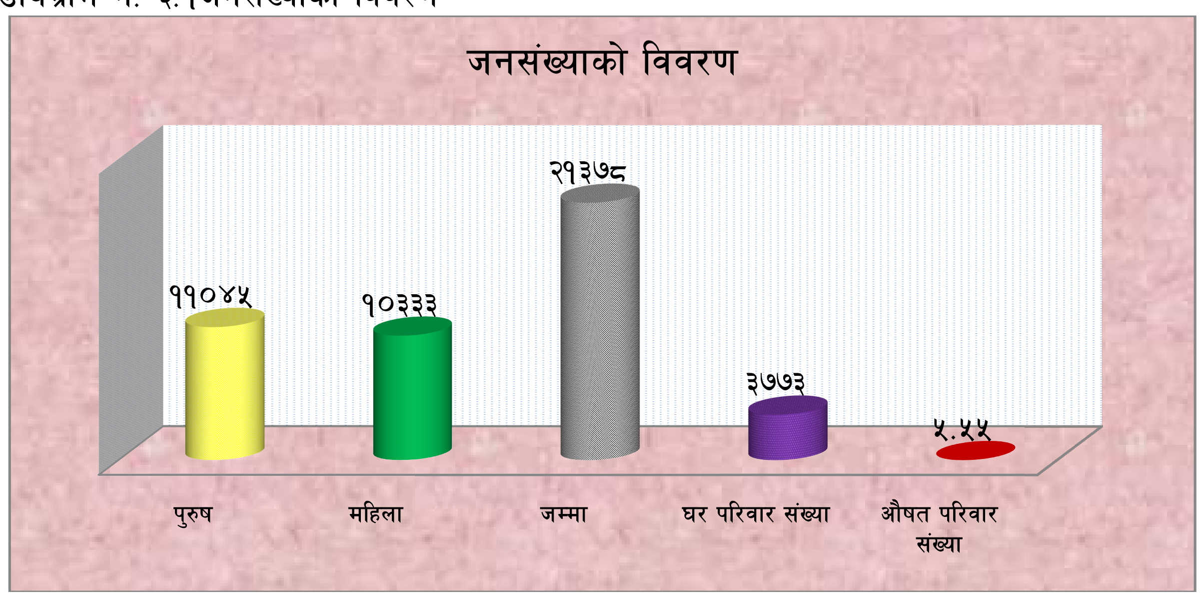

३.२ उमेर समुहको आधारमा जनसंख्या विवरण

अर्जुन चौपारीगाउँपालिकाको उमेरगत जनसंख्याको विवरण तर्फ घरधुरी सर्वेक्षण २०७४लाई आधारमानी हेर्दा सवैभन्दा बढी संख्या २० देखि २४ वर्षको उमेर समुहका मानिसहरु रहेका देखिन्छन् । यिनीहरुको संख्या गाउँपालिकाको कूल जनसंख्याको १०.५४ प्रतिशत रहेको छ । यसैगरी सवैभन्दा कम उमेर समुह ७५ बर्ष भन्दा माथिको उमेरका मानिसहरु जम्मा ४२८छन् । यिनीहरुको संख्या जम्मा २.०० प्रतिशतमात्र रहेको देखिन्छ । तलको तालिकामा उमेरअनुसारको जनसंख्याको विवरणलाई दिइएको छ ।

तालिका नं.३.२ उमेर समुह तथा लिङ्ग अनुसार जनसंख्या विवरण

सि.नं.	उमेर समुह	लिङ्ग		जम्मा	प्रतिशत
		महिला	पुरुष		
१	०-४ वर्ष सम्म	६६७	७५८	१४२५	६.६७
२	५-९वर्ष सम्म	८५४	९३४	१७८८	८.३६
३	१०-१४वर्ष सम्म	९६८	१०६३	२०३१	९.५०
४	१५-१९ वर्षसम्म	९७३	१०७१	२०४४	९.५६
५	२०-२४ वर्ष सम्म	१०५०	१२०४	२२५४	१०.५४
६	२५-२९ वर्ष सम्म	१०४७	११२९	२१७६	१०.१८
७	३०-३४ वर्षसम्म	८०२	९२८	१७३०	८.०९
८	३५-३९ वर्षसम्म	७७१	८१४	१५८५	७.४१
९	४०-४४ वर्ष सम्म	६०४	६८७	१२९१	६.०४
१०	४५-४९ वर्ष सम्म	५३८	४९७	१०३५	४.८४
११	५०-५४ वर्षसम्म	५१५	५२५	१०४०	४.८६
१२	५५-५९ वर्षसम्म	३६८	३५९	७२७	३.४०
१३	६०-६४ वर्ष सम्म	४२६	३६०	७८६	३.६८
१४	६५-६९ वर्ष सम्म	२५६	२१६	४७२	२.२१
१५	७०-७४ वर्षसम्म	२८३	२८३	५६६	२.६५
१६	७५ भन्दा माथि	२११	२१७	४२८	२.००
	जम्मा	**१०,३३३**	**११,०४५**	**२१,३७८**	**१००.००**

श्रोतःघरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

माथिको तालिकामा लिंगअनुसार र वडाअनुसारको उमेरगत जनसंख्याको विवरण पनि प्रस्तुत गरिएको छ । यसमा सवैभन्दा बढी जनसंख्या २० देखि २४ वर्ष उमेर समुह बीचको छ । यसमा पुरुषको संख्या १२०४ र महिलाको संख्या १०५० गरी जम्मा २२५४ रहेको छ । त्यसैगरी७० देखि ७४उमेर समुहमा भनेमहिलाको २८३ र पुरुषको २८३ गरी ५६६ रहेको छ । यस उमेर समुहकोजनसंख्या हेर्दा वृद्ध तथा वृद्धाको संख्या बराबरी देखिन्छ । यस गाउँपालिकामा ४ वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको संख्या १४२५ रहेको छ । त्यसैगरी तिनीहरुमा पनि बालकको संख्या ७५८ र बालिकाको संख्या ६६७ रहेको छ । यस आधारमा यस गाउँपालिकामा बालिकाको तुलनामा बालकहरुको संख्या बढी रहेको देखिन्छ।

पिरामीड नं.३.१उमेर समुह तथा लिङ्ग अनुसार जनसंख्या विवरण

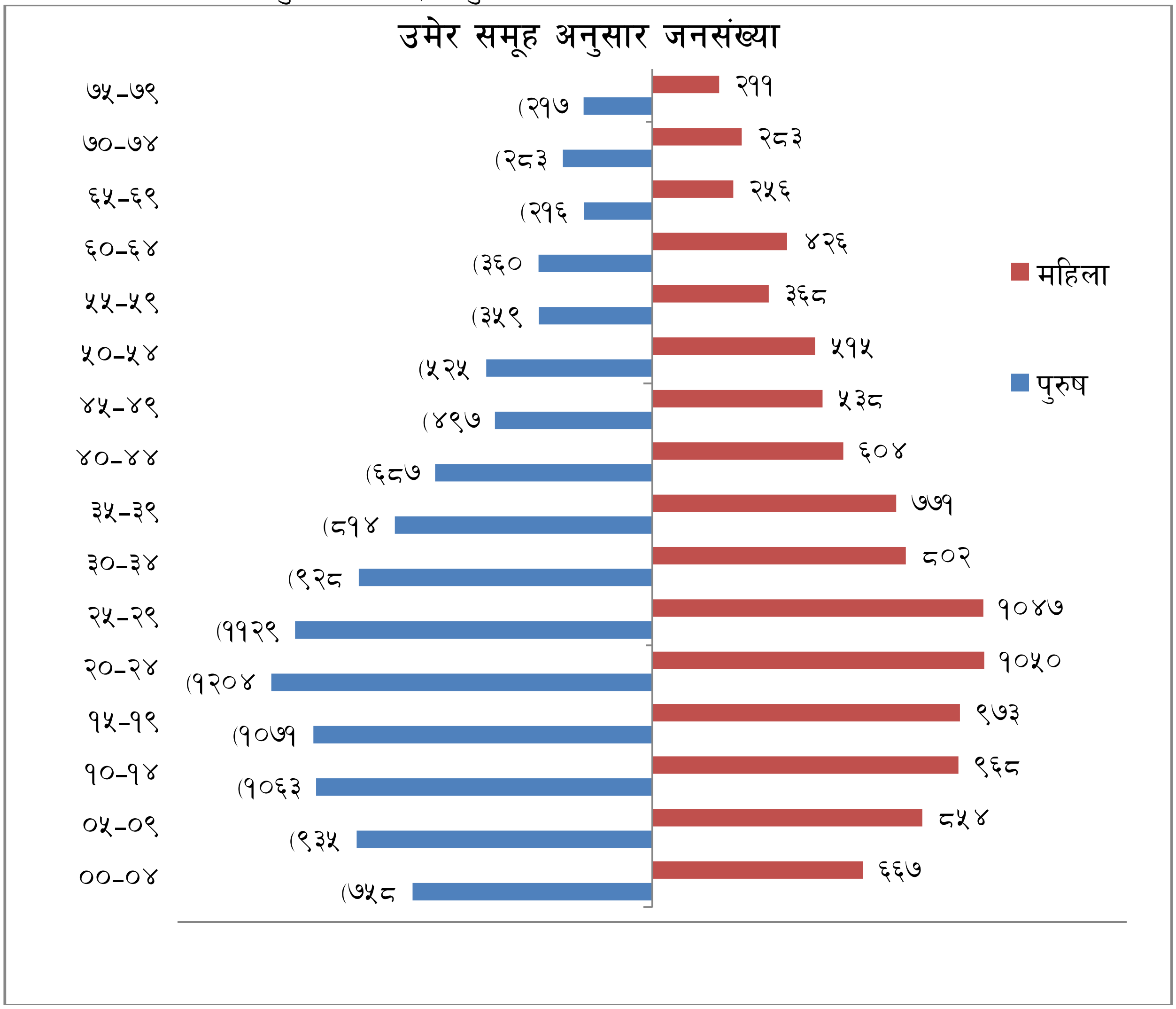

३.३ लिङ्गका आधारमा घरमुलीको विवरण

यस गाउँपालिकाको समग्र घरधुरी सर्वेक्षणको आधारमा घरमुलीको अवस्था हेर्दा यस गाउँपालिकामा जम्मा ३७७३ घरपरिवार मध्ये ३०५६ घरपरिवारमा पुरुष घरमुली र ७१७घरपरिवारमा मात्र महिला घरमुली रहेकोदेखिन्छ । समग्रमा हेर्दा पुरुषहरु घरमुलीका रुपमा सबै वडाहरुमा बढि रहेका देखिन्छन् भने महिलाहरु अवस्था भने कम रहेकोदेखिन्छ । यस गाँउपालिकामा लिङ्गका आधारमा घरमुलीको विवरणलाई तलको तालिका तथा चार्टमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.३.३वडागत लिङ्ग अनुसार घरमुलीको संख्या

क.स	लिङ्ग	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
१	महिला	७१७	१९.०
२	पुरुष	३०५६	८१.०
	जम्मा	३७७३	१००

श्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

चार्ट नं.३.३ लिङ्गका आधारमा घरमुलीको विवरण

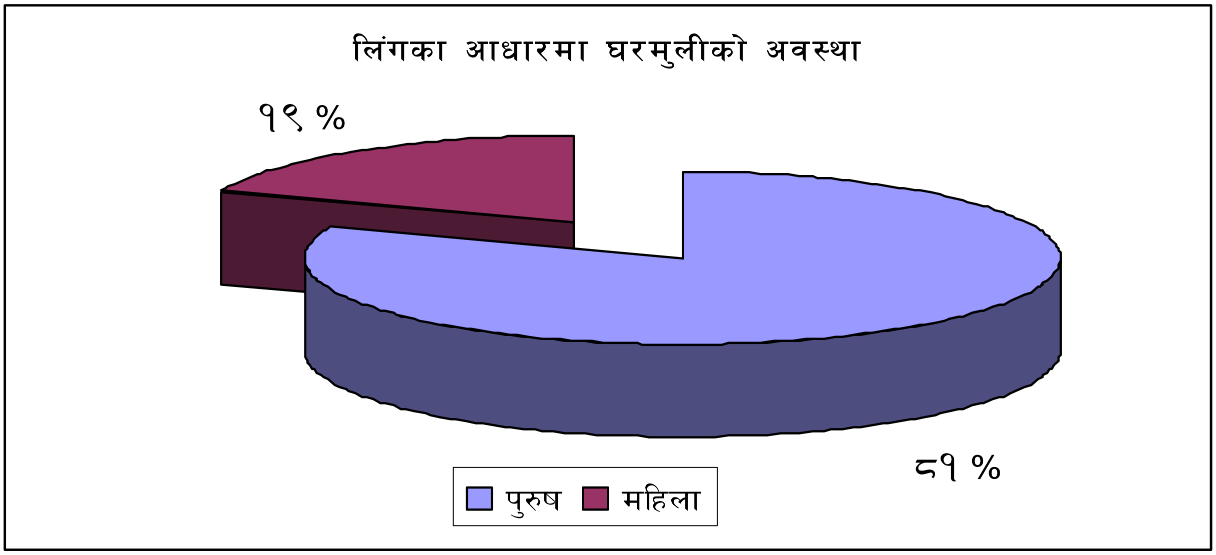

लिङ्गको आधारमा यस गाउँपालिकामा महिला घरमुली १९ प्रतिशत रहेका छन् भने पुरुष घरमुली ८१ प्रतिशत रहेका छन् । घरपरिवार संचालनमा अहिले पनि पुरुषहरुको बाहुल्यता रहेको छ जुन लैङ्गिक समावेशीकरणको अवधारणा अनुसार महिलाहरुको अवस्था अनुकुल देखिदैन ।

३.४ जातजाती अनुसार घरपरिवार सम्वन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा बसोवास गर्ने मानिसहरुको जातिगत विवरणलाइ तलको तालिकामा दिइएको छ । यसमा देखाईए अनुसार यस गाउँपालिकामा जम्मा १५ जातजातिका मानिसहरु बसोवास गर्नें गरेका छन् । यहाँ बसोवास गर्ने प्रमुख जातिहरु, ब्राह्मण, क्षेत्री, गुरुङ्ग, दमाई, कामी, सार्की, मगर, मुस्लिम, नेवार लगाएतका रहेका छन् । यिनीहरुमध्ये यस गाउँपालिकामा सवैभन्दा बढी मात्रामा ब्राह्मणहरुको बसोवास रहेको देखिन्छ ।

तालिका नं.३.४ वडागतजात जाती अनुसार परिवार संख्या सम्वन्धी विवरण

क.सं.	जातजाती	वार्ड नं.						
		१	२	३	४	५	६	जम्मा
१	ब्राम्हण	२४१	७	३४६	१०२	४७०	२८५	१४५१
२	क्षेत्री	४३०	२९४	१०	०	१४०	१३७	१०११
३	गूरुङ	२३	१६०	३४	१८०	१२	३५	४४४
४	विश्वकर्मा/सुनार	५८	६५	१६	२४	१०७	७५	३४५
५	सार्की	२८	५	६	५५	३७	८४	२१५
६	दमाई	७५	६	१७	३६	४६	२९	२०९
७	मगर	१६	२	५	०	१	१५	३९
८	ठकुरी	०	१४	०	०	०	२	१६

क.सं.	जातजाती	वार्ड नं.						
		१	२	३	४	५	६	जम्मा
९	नेवार	७	०	०	०	०	०	७
१०	योगी/गिरी	०	२	०	०	०	१	३
११	तामाङ	०	१	०	०	०	०	१
१२	बादी	०	०	०	०	०	२	२
१३	माझी	२	०	०	०	०	०	२
१४	मुसलमान	३	०	०	०	०	०	३
१५	अन्य	२	०	०	०	४	१९	२५
	जम्मा	**८८५**	**५५६**	**४३४**	**३९७**	**८१७**	**६८४**	**३७७३**

श्रोतःघरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

माथिको तालिकामा देखाईए अनुसार यस गाउँपालिकामा बसोवास गर्ने सवैभन्दा बढि जनसंख्या रहेको जातिमा व्राम्हणकोरहेको देखिन्छ । यस गाउँपालिकामा रहेका जम्मा ३७७३ घरपरीवार मध्ये१४५१परिवारव्राम्हणहरुको रहेको छ जसले गाउँपालिकाको३८.४६प्रतिशत ओगटेको छन् । त्यसपछि अन्य जातीय समूदायमा क्रमस २६.८प्रतिशत क्षेत्रीलगाएत अन्य रहेका छन् । यसै गरि कम परिवार संख्या र जनसंख्या भएको जातजातीहरुमा योगी/गिरी र मुसलमान रहेका छन, जसको संख्या पनि यस गाउँपालिकामाक्रमश३/३परिवार मात्र रहेको छ ।

३.५धर्मका आधारमा जनसंख्या

यस गाउँपालिकामा बसोवास गर्ने मानिसहरुको मुख्य धर्म हिन्दु र वौद्ध रहेको छ । यहाँका मुख्य बासिन्दा ब्राह्मण तथा क्षेत्री रहेकोहुनाले जनसंख्याको अधिकांश समुहले हिन्दु धर्म मान्ने गरेको पाइन्छ । धर्मका आधारमा यहाँको जनसंख्याको अवस्था तलको तालीकामा दिइएको छ ।

तालिका नं.३.५धर्मका आधारमा जनसंख्या

सि. नं.	धर्म	वार्ड नं.							
		१	२	३	४	५	६	जम्मा	प्रतिशत
१	हिन्दु	८७७	५४७	४३८	३६५	८०५	६८२	३६३०	९६.२९
२	वौद्ध	७	९	३१	३४	१०	४२	१३३	३.४५
३	मुस्लीम	३	०	०	०	०	०	३	०.०८
४	क्रिश्चीयन	१	१	०	०	३	२	७	०.१८
जम्मा		**८८८**	**५५७**	**४६९**	**३९९**	**८१८**	**७२६**	**३७७३**	**१००.००**

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

माथिको तालिकामा यसगाउँपालिकामा बसोवास गर्ने मानिसहरुको धर्मगत विवरण दिइएको छ, जसमा सवैभन्दा बढी मानिसहरु हिन्दूधर्म मान्ने देखिएका छन् । यसै गरी यस गाउँपालिकामा बौद्ध धर्म

मान्नेको परिवार ३.४५ प्रतिशत रहेको छ भने मुस्लिम र क्रिश्चीयन धर्म मान्नेको परीवार संख्या क्रमश ०.१८र ०.०८ प्रतिशत रहेको छ ।

डायग्राम नं.३.५ धर्मका आधारमा जनसंख्या

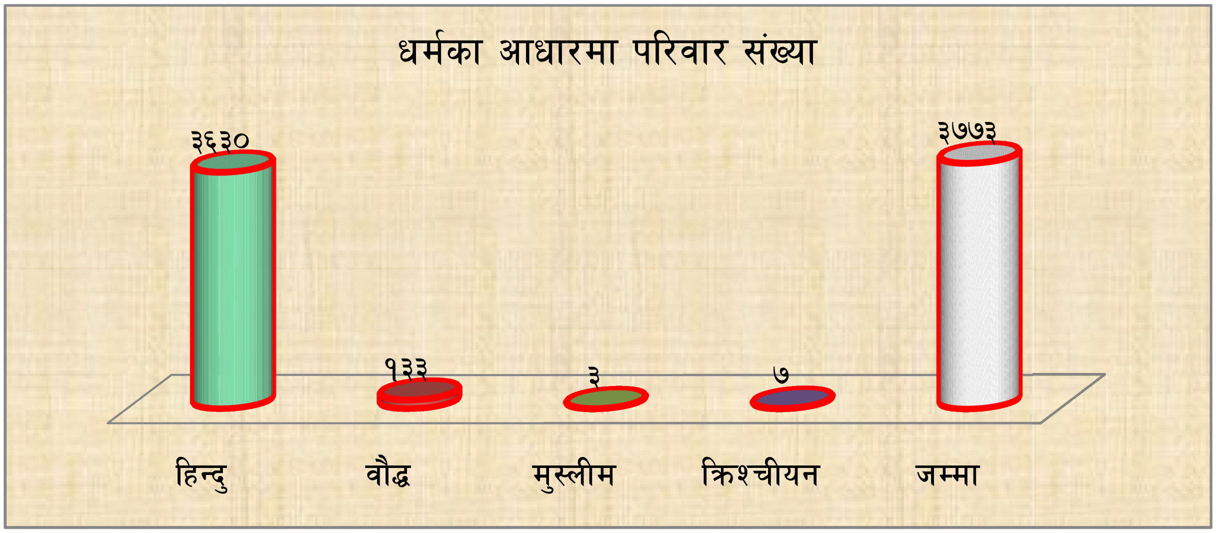

३.६ मातृभाषाका आधारमा परिवार संख्याको वितरण

अर्जुन चौपारीगाउँपालिकामा बसोवास गर्ने अधिकांश मानिसहरुको मातृभाषा भनेको नेपाली भाषा नै रहेको छ । तलको तालिका र रेखा चित्रमा देखाइए अनुसार मातृभाषाका आधारमा यसगाउँपालिकामा नेपाली भाषा बोल्ने मानिसहरुको संख्या अत्यधिक मात्रामा रहेको देखिन्छ। यस गाउँपालिकामा रहेका जम्मा घरपरीवार संख्या ३७७३ मध्ये ३५७० परिवार अर्थात ९४.८० प्रतिशत मानिसहरुको मातृभाषा नेपाली रहेको देखिन्छ। यस पछि गूरुङ भाषा बोल्ने मानिसहरुको संख्या दोश्रो स्थानमा रहेको देखिन्छ। त्यसै गरी मगर र मुस्लीम भाषा बोल्ने मानिसहरुको संख्या भने सवैभन्दा कम अर्थात ०.०८ र ०.४४ मात्र रहेको पाइन्छ । यस गाउँपालिकाको मातृभाषाका आधारमा जनसंख्याको विवरणलाई तलको तालिकामा दिइएको छ।

तालिका नं.३.६मातृभाषा अनुसार परिवार संख्याको विवरण

सि.नं.	मातृभाषा	परिवार संख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	३५७०	९४.८०
२	नेवार	१	०.०३
३	मगर	१७	०.४४
४	गूरुङ	१८२	४.६६
५	मुस्लीम	३	०.०८
जम्मा		**३७७३**	**१००.००**

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

डायग्राम नं.३.६मातृभाषा अनुसार परिवार संख्याको विवरण

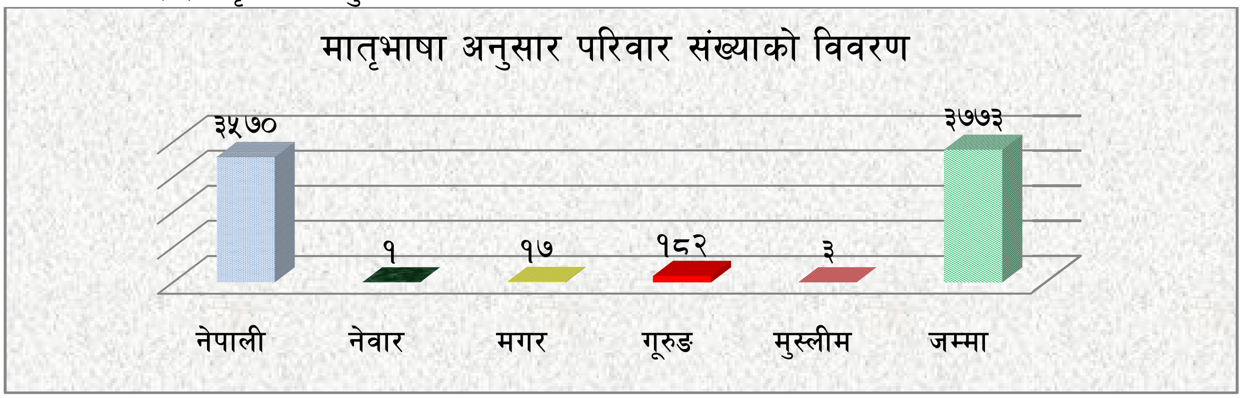

३.७ बसाई सराईको अवस्था

यस गाउँपालिकामा मानिसहरु कति वर्ष अगाडि देखि वसाइँ सरेर यस स्थानमा आउने गरेका रहेछन् भन्ने विवरण समय तथा अन्तरालकोआधारमा तलको तालिकामा दिइएको छ, जस अर्न्तगत हालसाल बसाइँ सरेर आउने मानिसहरुको संख्या निकै कम मात्रामा रहेको पाइन्छ । यस गाउँपालिकामा विगत २१देखि ३० बर्ष भित्र जम्मा ४२ घरपरिवारमात्र बसाई सरेर आएका देखिन्छन् । यसैगरी११ देखि २० बर्ष भित्रकोअवधिमा ६३ वटा परिवारमात्र यस गाँउपालिकामा बसाई सरेर आएको पाइन्छ त्यसैगरी ९१५ घरपरीवार ३० बर्ष भन्दा पहिले यहाँ आएको पाइन्छ । यहाँका जम्मा ३७७३ परिवारमध्ये २६९३ परिवारको पुर्ख्यौली घर यसै गाउँपालिकामा रहेको देखिन्छ । यसरी यस गाउँपालिकामा बाहिरबाट बसाइँ सरेर आउने मानिसहरुको चाप निकै कममात्र रहेको देखिन्छ ।

तालिका नं ३.७ बसाई सराईको अवस्था

सि.नं.	वसाई सराई	परिवार संख्या
१	३० बर्ष भन्दा पहिले	९१५
२	२१ देखि ३० बर्ष भित्र	४२
३	११ देखि २०बर्ष भित्र	६३
४	१० बर्ष भन्दा पछि	६०
५	पुर्खौली घर	२६९३
जम्मा	**जम्मा**	**३७७३**

डायग्राम नं ३.७ बसाई सराईको अवस्था

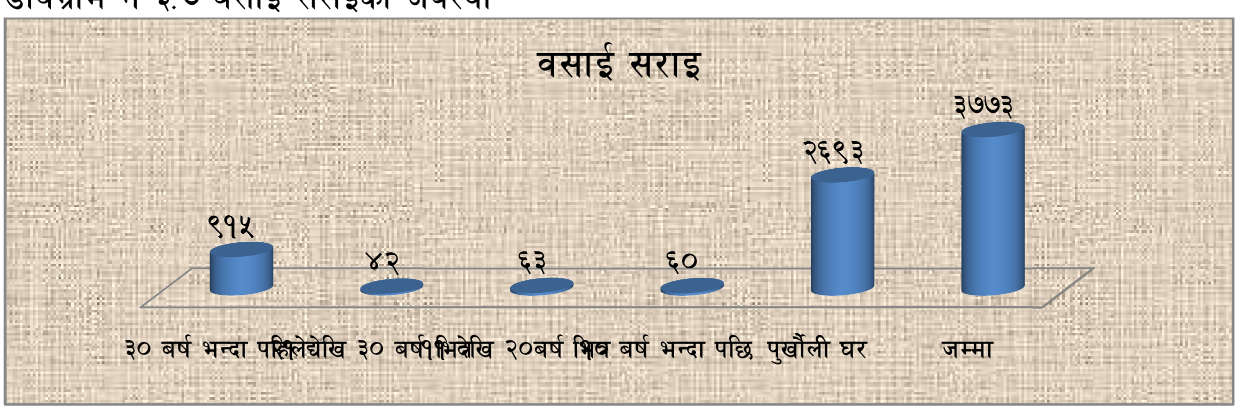

३.८ भिन्न तथा विशेष क्षमता भएका व्यक्तिको विवरण

अपाङ्गता सम्बन्धि अवस्था पहिचानको लागि शारिरीक,दृष्टि बिहिन/कम दृष्टि भएका, बहिरा/कम सुन्ने, दृष्टि बिहिन तथा बहिरा, बोल्न गाह्रो भएका, मानसिक अपांग, बौद्धिक रुपमा असक्त, विविध अपाङ्गताभएका पर्दछन ।

अर्जुन चौपारी गाँउपालिकाको पार्श्वचित्र तयारीका कममा आधारभूत सर्वेक्षणमा अपाङ्गता सम्बन्धि अवस्था पहिचानको लागि शारिरीक, मानसिक, दृष्टि तथा सुस्त श्रवण सम्बन्धि सुचकहरु राखिएको थियो । यसैगरी दिर्घ रोगी पहिचानको लागि एच.आई.भी. एड्स, मलेरिया, क्यान्सर, टि.बी., चिनी रोग सम्बन्धि प्रश्नहरु सोधिएको थियो । उल्लेखित सुचकहरुको आधारमा हेर्दा यस गाउँपालिकामा कुल जनसंख्या २१३७८ मध्येजम्मा २७३ जना अपाङ्गता व्यक्तिहरु रहेका देखिएको छ जसमा १७८ बालक तथा ९५ बालिका रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा रहेका विशेष क्षमता भएका वालवालिकाहरुको विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं.३.८ वडागत अपाङ्गता तथा दिर्घ रोगको विवरण

वार्ड नं.	शारिरीक अपांग वा विकलाङ्ग	दृष्टिविहिन वा न्यूनदृष्टि विहिन	सुस्त मनस्थिती तथा बौद्धिक अपागं	अन्य	जम्मा
	वालक	वालिका	वालक	वालिका	
१	१९	१३	१३	३	४८
२	११	११	६	३	३१
३	१२	२	५	५	२४
४	१९	१०	८	२	३९
५	३८	१६	१८	९	८१
६	२३	१३	६	८	५०
जम्मा	**१२२**	**६५**	**५६**	**३०**	**२७३**

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

परिच्छेद चार: सामाजिक विकास

४.१ स्वास्थ्य सेवा

हाल नेपाल सरकारले स्थानीय तहमा यथाशक्य एउटा स्थानीय तह भित्र एउटा स्वास्थ्य चौकी स्थापना गर्ने निर्णय गरेपछि देशका विभिन्न भागहरुमा स्वास्थ्य चौकी तथा अस्पतालहरु बन्न लागेका देखिन्छन् । यसैगरी यस अर्जुन चौपारीगाउँपालिकामा पनि ......वटा उपस्वास्थ्य चौकीहरु पहिलेनै स्थापना भइसकेको अवस्था छ भने यसको साथै अर्जुन चौपारी गाउँपालिकावाट ७ कि.मि. टाढा भीरकोट नगरपालिकाको हेलुमा समुदायको पहलमा एक अस्पतालको स्थापना भएको र सो अस्पतालवाट मध्यम खालका विरामीहरुको उपचार हुने गरेको छ ।

तालिका नं. ४.१ विद्यमान स्वास्थ्य सेवा सम्वन्धी विवरण

क्र.स	स्वास्थ्य सेवा	संख्या	रहेको स्थान
१	आर्युर्वेदीक औषधालय	२	**अर्जुनचौपारी, आरुचौर**
२	स्वास्थ्य चौकी	४	**अर्जुनचौपारी, आरुचौर, दरौं,रापाकोट**
३	स्वास्थ्य केन्द्र	०	
४	चिकित्सक संख्या	०	
५	बर्थिङ्ग सेन्टर	१	**आरुचौर**
६	महिला स्वयम सेविका संख्या	३८	**साविक गाविसका प्रत्येक वडामा १/१ जनाका दरले**
७			

श्रोत: स्थलगत सर्वेक्षण २०७४

यस गाउँपालिकाभित्र वस्ने अधिकांश घरपरिवारहरुले बिरामी हुंदा स्वास्थ्य चौकी तथा नजिकको सरकारी अस्पतालको सेवामा निर्भर रहेका हुन्छन भने केहि मात्रामा नीजि अस्पतालमा जाने गरेको पनि देखिन्छ । अज्ञानताको कारण लामा झाँक्री तथा फुकफाक गर्ने चलन पनि रहेको छ भने केही परिवारहरु कही पनि नगई आफै ठिक हुन्छ भनि वस्ने गरेको पनि पाईएको छ । समष्टिगत रुपमा उपचार सेवा प्राप्त गर्नेस्थान लगायत नजिकको स्थानीय स्वास्थ्य चौकीमा सेवा लिनका लागि लागने समय तथा दुरीको वारेमा तलको तालिका र डाईग्राममा देखाईएको छ ।

तालिका नं ४.२बिरामी अबस्थामा उपचार प्राप्त गर्न जाने स्थान सम्बन्धी विबरण

क्र.स	विवरण	परिवार संख्या	प्रतिशत
१	सरकारी अस्पताल	२८२८	७५.०
२	नीजि क्लिनिक	४५९	१२.२
३	स्वास्थ्य केन्द्र	२५७	६.८
४	लामा झाक्री	८७	२.३
५	प्राकृतिक आर्युर्वेदिक	९२	२.४
६	कहि नजाने	३७	१.०
७	थाहा छैन	१३	०.३
	जम्मा	३७७३	१००.०

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

डायग्राम नं ४.१ बिरामी अबस्थामा उपचार प्राप्त गर्न जाने स्थान सम्बन्धी विवरण

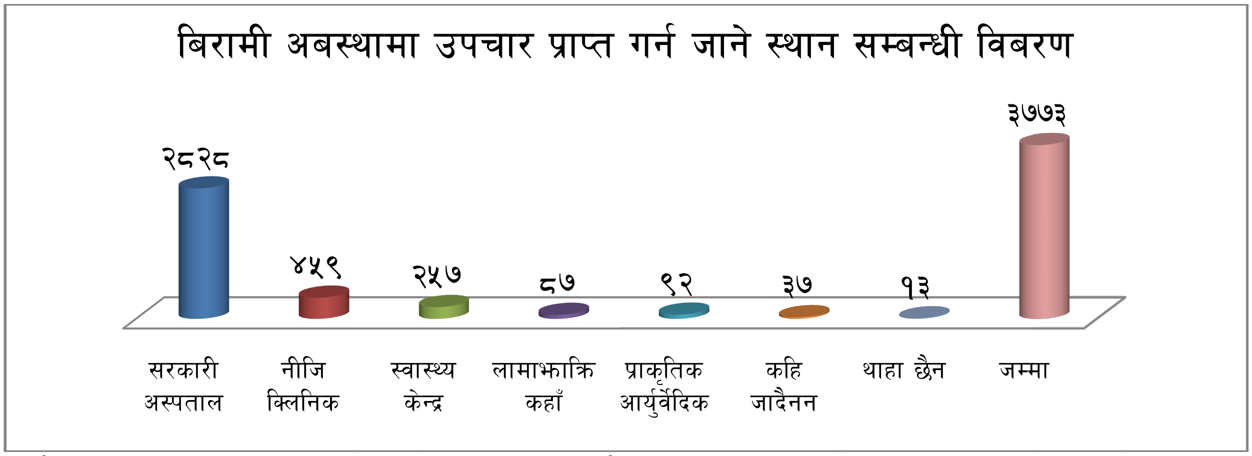

सर्भेक्षण अनुसार यस गाउँपालिकामा वसोवास गर्ने जम्मा३७७३ घरपरिवार मध्ये १४२८घरपरिवारहरु३० मिनेट भित्रमा स्थानीय स्वास्थ्य चौकी पुग्न सक्ने देखिएको छ । त्यसैगरि२००० परिवारका लागि उक्त स्थानमा पुग्नका लागि ६०मिनेट भन्दा बढी समय लाग्ने देखिएको छ भने३४५ परिवारलाई १२० मिनेटभन्दा बढी समय लाग्ने गरेको देखिएको छ ।

४.२ रोगको प्रकार र अवस्था

अर्जुन चौपारी गाउँपालिकामा वसोवास गर्ने मानिसहरुलाई विरामी हुंदा देखिने मुख्य रोग मध्ये सबै भन्दा बढि ज्वरोको कारण पिडित भएको देखिन्छ भने टाईफाइड तथा झाडा वान्ता पखलाको कारण विरामी हुनेको संख्या पनि बढि नै रहेको देखिन्छ । सुरक्षित पिउने पानीको अभावको कारण बढि मात्रामा ज्वरो, झाडा वान्ता लगायत जन्डिस, टाइफाइड लगायतका रोगव्यधी लाग्ने गरेको देखिन्छ । यस सम्बन्धि विवरणलाई तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएकोछ ।

तालिका नं.४.२ गाउँपालिकामा विरामी हुंदा देखिने मुख्य रोग तथा परिवार संख्याको विवरण

वार्ड	ज्वरो	झाडाबान्ता, पखाला	क्षयरोग	जन्डिस	टाईफाईट	निमोनिया	एड्स	अन्य	जम्मा
१	२५५	११२	१२	२	१५६	६८		६०	६६५
२	२९४	१९६	३	३	१६३	११३	१		७७३
३	२२४	७०	२	१३	७५	१०९		३३	५२६
४	१६४	११७	४	४	६०	२३०		१८	५९७
५	२०६	१०७	३	३८	२०१	६५	१	१०४	७२५
६	१०९	१०९	१	६०	४४	१०५	१	५८	४८७
जम्मा	१२५२	७११	२५	१२०	६९९	६९०	३	२७३	३७७३

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

डायग्राम नं.४.२ गाउँपालिकामा विरामी हुंदा देखिने मुख्य रोग तथा परिवार संख्याको विवरण

४.३ लिंगका आधारमा दीर्घ रोगीहरुको अवस्था

अर्जुन चौपारी गाउँपालिकामा गरिएको घरधुरी सर्वेक्षण अनुसार यस गाउँपालिकामा देखिएको दीर्घ रोगीहरुको अवस्थालाई हेर्दा सवैभन्दा बढि दीर्घ रोगीहरु चिनीरोग र क्षयरोगवाट पिडित रहेको देखिन्छ । त्यसैगरि क्यान्सर र एडसवाट पिडित भएका व्यक्तिहरु पनि यस गाँउपालिकामा रहेको कुरा सर्भेक्षणले देखाएको छ । अर्जुन चौपारी गाउँपालिकामा रहेका दीर्घ रोगीहरुको संख्या र अवस्थालाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएकोछ ।

तालिका नं.४.३ वडागत रुपमा लिंगका आधारमा दीर्घ रोगीहरुको अवस्था

वार्ड	क्षयरोग		क्यान्सर		एड्स		चिनिरोग			अन्य
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
१	२६				१		२	४	८	६
२			१				१	३	२	२
३	४						८	५	१७	७
४				२			३	१	१३	१२
५	१	१	१			१	६	११	१२	७
६	१	०	१	०		१	१	२	४	६
जम्मा	३३	९	३	२	१	२	२१	२६	५६	४०

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

अर्जुन चौपारी गाउँपालिकामा गरिएको स्थलगत सर्भेक्षण अनुसार वडागत रुपमा देखिएको दीर्घ रोगीहरुको अवस्थालाई हेर्दा सवै भन्दा बढि दीर्घ रोगीहरु वडा नं.१,३ र ५ मा रहेको देखिन्छ ।

४.४ दीर्घ रोगको कारण मृत्यु हुनेको संख्या

अर्जुन चौपारी गाउँपालिकामा गरिएकोसर्वेक्षण अनुसार यस गाउँपालिकामा दीर्घ रोगको कारण विगत ५ वर्षमा मृत्यु हुनेहरुको अवस्थालाई तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएकोछ।

तालिका न. ४.४ दीर्घ रोगको कारण मृत्यु हुनेको संख्या

वार्ड	क्षयरोग		क्यान्सर		एड्स		चिनिरोग		अन्य	
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष		
१		५				१				१
२	२	१	१	१			१	२	१	१
३						१		१	१	१
४		३							६	५
५			२	२	१	१	१	४	४	४
६	१	३	१	१					१	१
जम्मा	**३**	**१२**	**४**	**४**	**१**	**३**	**२**	**७**	**१३**	**१३**

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

माथी प्रस्तुत तालिका अनुसार यस गाँउपालिकामा विगत ५ बर्षको अवधीमा ६२ जनाको मृत्यु भएको छ जसमा सबैभन्दा बढी क्षयरोगको कारणले महिला ३ तथा पुरुष १२ गरी जम्मा १५ जनाको मृत्यु भएको छ। त्यसै गरी अत्यन्त जटील तथा दुर्लभ मानीएको एड्स बाट १ महिला तथा ३ पुरुषको मृत्यु भएको पनि सर्भेक्षणले देखाएको छ।

४.५मातृ स्वास्थ्य सम्वन्धी विवरण

अर्जुन चौपारी गाउँपालिका भित्र गरिएको अध्ययन तथा सर्भेक्षणले देखाए अनुसार मातृ स्वास्थ्य सम्बन्धिको अवस्थालाई हेर्दा यदि आफ्नो परिवारमा कोहि वच्चा पाउने छ वा भएमा बढि घरपरिवारले सरकारी अस्पतालमा जाने गरेको भन्ने उत्तर दिएका र दोश्रो नम्वरमा घरमा नै बच्चा जन्माउने गरिन्छ वा गरिएको छ भन्ने उत्तर प्राप्त भएको विश्लेषणवाट देखिएको छ। समष्टिगत रुपमासूत्केरी हुने बेलामा उपचार सेवा प्राप्त गर्ने स्थान अनुसारको परिवार संख्याको वितरणको अवस्थालाई तलको तालिका तथा चार्टमा देखाईएको छ।

तालिका नं. ४.५ सुत्केरी हुने स्थान अनुसार परिवार संख्याको वितरण

क.स	विवरण	परिवार संख्या
१	सरकारी अस्पताल	१८९५
२	निजी क्लिनीक	१४६
३	स्वास्थ केन्द्र	१३७
४	घरमा नै	१५२४
५	जहाँ पनि हुन सक्छ	५३
६	थाहा छैन	१८
	जम्मा	**३७७३**

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

चार्ट नं. ४.५ सुत्केरी हुने स्थान अनुसार परिवार संख्याको वितरण

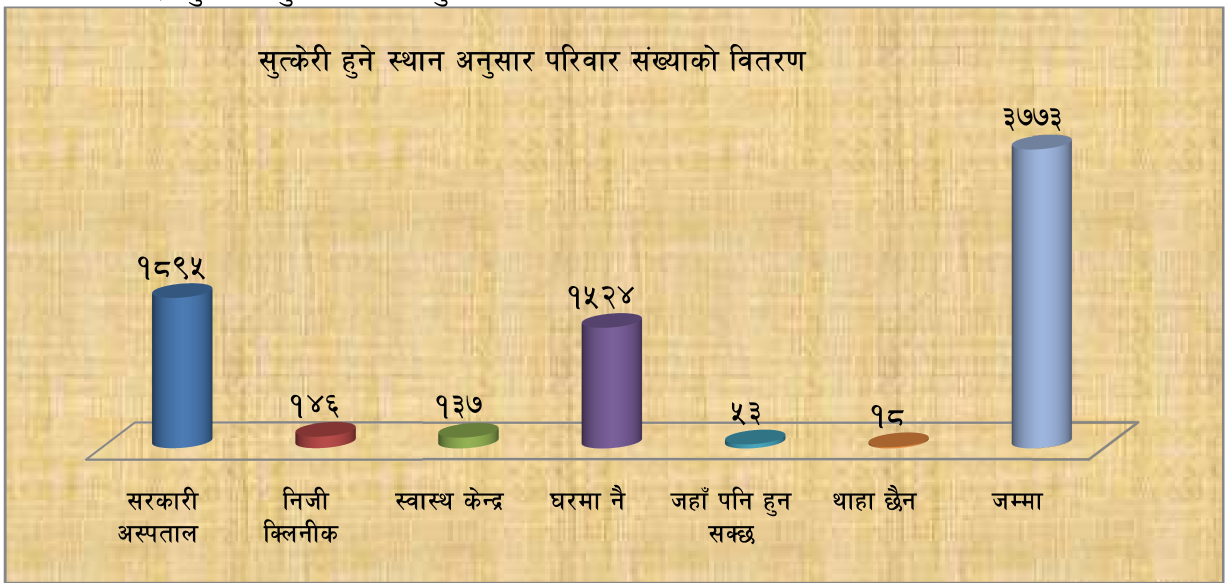

४.६ गर्भावस्थामा स्वास्थ्य परिक्षणको अवस्था

अर्जुन चौपारी गाउँपालिकामा गरिएकोसर्भेक्षण अनुसार यस गाउँपालिकामा रहेका जम्मा २२६५ गर्भावती महिलाहरु मध्ये ८६३ (३८ प्रतिशत) महिलाले आफु गर्भवती भए पछि स्वास्थ्य जाँच गर्ने गरेका छन भने बाँकी १४०२ (६२ प्रतिशत)महिलाले आफु गर्भवती भए पछि स्वास्थ्य जाँच नगर्ने गरेको देखिएको छ । गर्भवती अबस्थामा ३ पटक वा सो सरह स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने गर्भवतीको संख्या ६१७ (२७.३ प्रतिशत) रहेको छ ।

४.७ खोप सम्वन्धी विवरण

सहश्राब्दी विकास लक्ष्य (Millennium Development Goals) अर्न्तगतको चौथो बुँदामा वाल मृत्युदर न्युनीकरण अर्न्तगत ५ वर्ष मुनिका सवै वालवालिकालाई उच्च प्राथमिकता दिई अकाल मृत्युवाट जोगाउनु पर्ने र सवै वालवालिका र शिशुहरुको बाँच्न पाउने अधिकारका लागि सहकार्य गर्दै समयमा नै आवश्यक मात्रामा खोप दिनु पर्ने कार्यलाई पनि जोड दिएको छ । त्यसैगरि सहस्राब्दी विकास लक्ष्यले वालवालिका विकासका लागि लिएको लक्ष्य तथा गन्तब्य (लक्ष्य ४: गन्तव्य ५: सन् १९९० को तुलनामा सन् २०१५ सम्ममा पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाको मृत्युदर दुई तिहाइले कम भएको हुनेछ ।जसको फलस्वरुप हाम्रो देशले पनि आफ्नो केन्द्र देखि स्थानिय स्तरसम्म केहि हद सम्म यसको कार्यान्वयन गरेको देखिन्छ तर पुर्ण रुपमा सन्तोष गर्ने स्थिती भने रहेकोछैन ।कुल जनसंख्याको ६.६ प्रतिशत रहेको वालवालिका संख्यामा अधिकाशले खोपको सुविधा प्राप्त गरेको अध्ययनले देखाएको छ । यस अवस्थासंग यस गाँउपालिकाको अवस्थालाई तुलना गर्दा वालवालिकाले पाउनु पर्ने खोप सम्वन्धि सुविधाको अवस्था अत्यन्त राम्रो देखिन्छ ।

यस गाउँपालिकामा गरिएको अध्ययनले देखाए अनुसार ९८ प्रतिशत परिवारका वालवालिकाहरुले खोप लिएका देखिन्छ भने बिभिन्न खोप प्राप्त बालबालिकाको संख्या तथा खोपको विवरणलाई तलको तालिकामा देखाईएको छ ।

तालिका नं ४.७ खोप सम्वन्धी विवरण

क.स	वि.सि.जि	डि.पि.टि	पोलियो	भिटामिन ए	अन्य
१	७३०	७८७	६६६	८१८	२३८
२	४१५	४९६	५३३	१७१	१५९
३	४०९	४२०	४०९	४०९	२८
४	३७८	३७२	३७५	३७२	७१
५	७०८	७०७	७०५	६९६	४१३
६	४३८	६००	४९४	५९१	४५२
जम्मा	३०७८	३३८२	३१८२	३०५७	१३६१

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

४.८ एच.आई.भी./एड्स सम्बन्धि जानकारी

यस गाउँपालिका भित्र गरिएको अध्यायनले देखाए अनुसार यस गाँउपालिकाका १२ प्रतिशत परिवारलाई एच.आई.भी./एड्स वारेमा जानकारी नभएको पाइयो भने ८२ प्रतिशतले थाहा पाएको देखिन्छ। यसको अवस्थालाई तलको तालिका तथा चार्टमा देखाईएको छ।

तालिका नं ४.८ एच. आई. भि /एड्स वारेमा जानकारी भएको परिवार संख्याको अवस्था

क.स	विवरण	परिवार संख्या
१	एच.आइ.भि रोगको बारेमा जानकारी भएको	३०५७
२	एच.आइ.भि रोगको बारेमा जानकारी नभएको	७१६
	जम्मा	३७७३

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

चार्ट नं. ४.८ एच.आई.भी. /एड्स वारेमा जानकारीको अवस्था

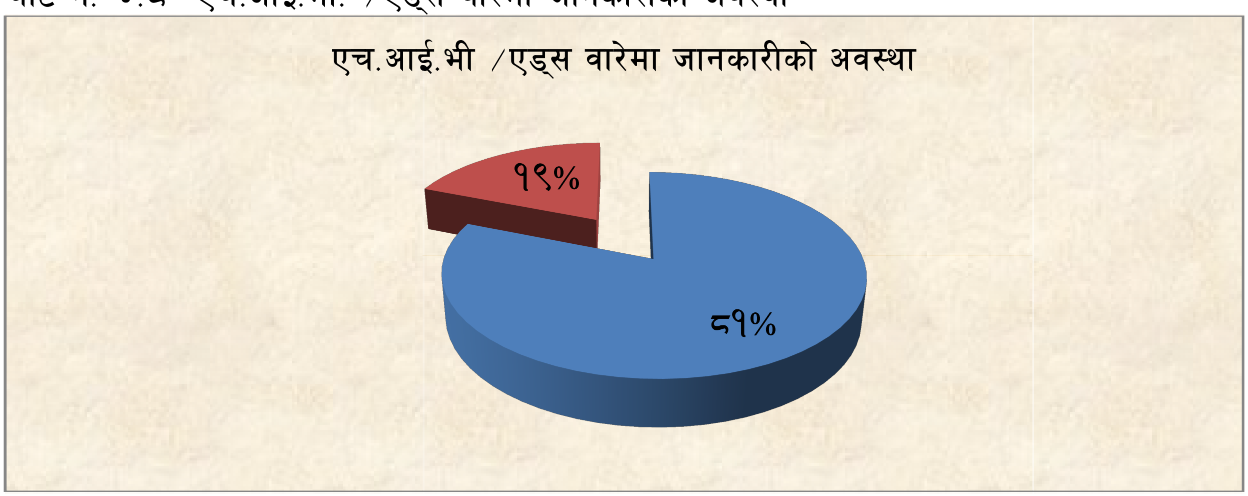

माथि गरिएको अध्ययन तथा विश्लेषणलाई सहस्राब्दी विकास लक्ष्यले समावेश गरेको न्यून शिशु मृत्युदर, मातृत्व सुधार तथा एच आई भी ⁄एड्स, मलेरिया र अन्य रोगहरूसँग तुलना गरी अध्ययन तथा विश्लेषण गरिएको छ ।

४.९ शैक्षिक अवस्थाः(**Educatonal Status**)

अर्जुनचौपारी गाँउपालिका स्याङ्गजा जिल्लाका ११ वटा स्थानीय तहहरु मध्येको एउटा स्थानीय तहहो । यस गाँउपालिकामा शैक्षिक सुविधाको अवस्थालाई हेर्दा जम्मा ३२ वटा विद्यालय रहेको देखिन्छ । जम्मा विद्यालय मध्ये यहां प्राथमिक विद्यालय २३ वटा, निम्न माध्यामिक विद्यालय ३ वटा, माध्यामिक विद्यालय२ वटा र ४ वटा उच्च माध्यमिक शिक्षाको सेवा सुविधा समेत रहेको छ । घरधुरी सर्भेक्षण २०७४ अनुसार यस गाउँपालिकाको शैक्षिक स्थिति र दरवन्दी संख्याको विवरणलाई तलको तालिकामा देखाईएको छ ।

तालिका नं. ४.९ विद्यालयहरुको विवरण

क्र.सं	विद्यालयको नाम	ठेगाना	दरवन्दी संख्या
१	अमरज्योति मा.वि.	अर्जुनचौपारी	१४
२	आर्दश प्रा.वि	रापाकोट	४
३	कामाक्ष्यादेवी प्रा.वि	रापाकोट	२
४	कालिका प्रा.वि	आरुचौर	२
५	कृष्ण प्रा.वि.	अर्जुनचौपारी	२
६	गणेश प्रा.वि.	रापाकोट	४
७	गाउँफर्क जनहीत मा.वि	दरौं	५
८	घण्टे उ.मा.वि.	आरुचौर	१३
९	चण्डीडाँडा नि.मा.वि	रापाकोट	६
१०	जन उ.मा.वि.	रापाकोट	१६
११	जनप्रिय प्रा.वि	रापाकोट	२
१२	जनविकास प्रा.वि	दरौं	४
१३	दरौं उ.मा.वि.	दरौं	१५
१४	दीपज्योति प्रा.वि.	आरुचौर	४
१५	देउराली प्रा.वि.	रापाकोट	२
१६	देविस्थान प्रा.वि.	आरुचौर	३
१७	नवदुर्गा प्रा.वि.	अर्जुनचौपारी	२

क्र.सं	विद्यालयको नाम	ठेगाना	दरवन्दी संख्या
१८	पञ्चकन्या उ.मा.वि.	अर्जुनचौपारी	२१
१९	पिपलडाँडा प्रा.वि.	अर्जुनचौपारी	२
२०	भवानी प्रा.वि.	अर्जुनचौपारी	२
२१	रानीचरी प्रा.वि	अर्जुनचौपारी	४
२२	लक्ष्मी प्रा.वि.	अर्जुनचौपारी	३
२३	लाकुरी प्रा.वि.	रापाकोट	२
२४	वयाले प्रा.वि.	आरुचौर	५
२५	वुद्ध नि.मा.वि.	आरुचौर	६
२६	सरस्वती नि.मा.वि.	रापाकोट	५
२७	सुर्योदय उ.मा.वि.	आरुचौर	१८
२८	सिद्ध प्रा.वि.	अर्जुनचौपारी	२
२९	सिद्ध दरवार प्रा.वि.	अर्जुनचौपारी	२
३०	सूर्यदय प्रा.वि	आरुचौर	२
३१	शहीद प्रा.वि	पञ्चमुल	३
३२	राष्ट्रिय प्रा.वि.	पञ्चमुल	४
जम्मा			१८१

श्रोतः अर्जुन चौपारी गाँउपालिका २०७४

४.१० शैक्षिक संस्थाहरु अनुसार वालवालिका पढाउने घरपरिवार सम्वन्धि विवरण

यस गाँउपालिकामा वसोवास गर्ने अधिकांश घरपरिवारले आफ्ना वालवालिकाहरुलाई सरकारी विद्यालयमा पढाउने गरेका छन भने नीजि तथा सामुदायिक विद्यालयमा पढाउनेको घरपरिवारको संख्या क्रमश ८६४ र ५९९ रहेको छ । यस गाँउपालिकामा आफना बालबालिकालाई विद्यालय पठाउने घरपरिवारको संख्या तथा विद्यालयको प्रकारलाई तलको तालिकामा देखाईएकोछ ।

तालिका नं ४.१० शैक्षिक संस्थाहरु अनुसार वालवालिका पढाउने घरपरिवार सम्वन्धि विवरण

क्र.स	विवरण	घरपरिवार संख्या	प्रतिशत
१	सरकारी	२३१०	६१.२
२	सामुदायिक	५९९	१५.९
३	नीजि	८६४	२२.९
	जम्मा	३७७३	१००.०

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

डायग्राम नं ४.१० शैक्षिक संस्थाहरु अनुसार वालवालिका पढाउने घरपरिवार सम्वन्धि विवरण

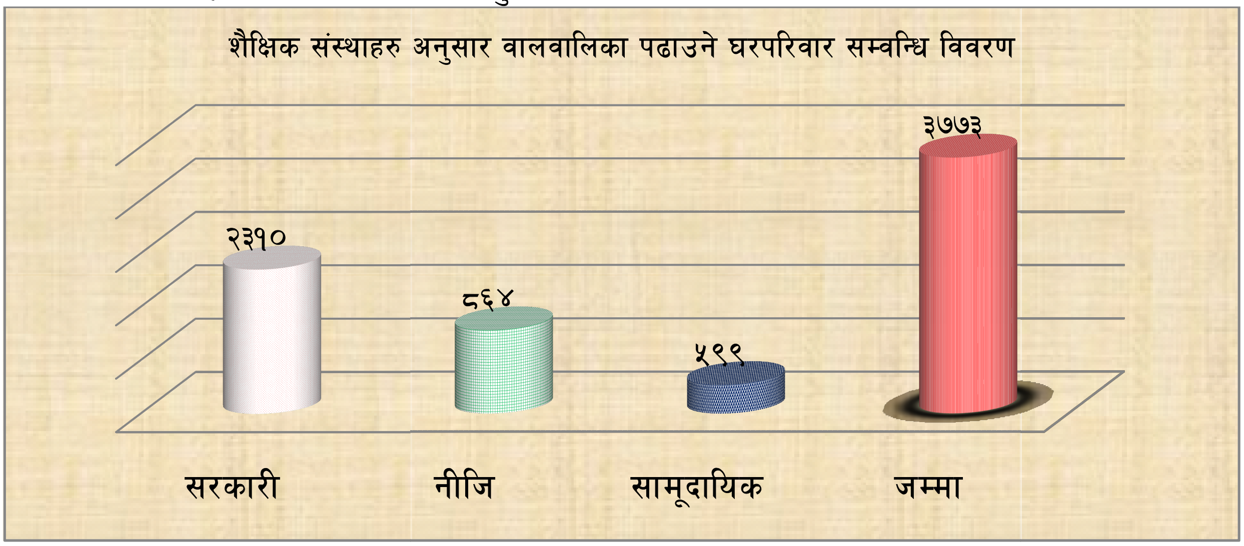

तालीका नं. १९विद्यालय रविद्यार्थी भर्ना संख्याको विवरण

सि नं.	विद्यालयको नाम	कक्षा १		कक्षा २		कक्षा ३		कक्षा ४		कक्षा ५		कक्षा ६		कक्षा ७		कक्षा ८		कक्षा ९		कक्षा १०	
		केटी	केटा	केटी	केटा	केटी	केटा	केटी	केटा	केटी	केटा	केटी	केटा	केटी	केटा	केटी	केटा	केटी	केटा	केटी	केटा
१																					
२																					
३																					
४																					
५																					
६																					
७																					
८																					
९																					
१०																					
११																					
१२																					
१३																					

४.११ शैक्षिकस्तरको विवरण

यस गाँउपालिका भित्र लिङ्ग तथा जनसंख्याको आधारमा साक्षरता सम्वन्धी विवरणलाई हेर्दा पुरुष ६४६ र महिलाको २२३४ गरी जम्मा जनसंख्या २८८० जना (१३.५ प्रतिशत) निरक्षर रहेका छन भने ५७४१महिला र ६६८२ पुरुष गरी जम्मा १२४२३ साक्षर रहेका छन् । त्यसैगरी मा.वि. स्तर सम्मको ७४९ महिला र ९४५ जना पुरुष गरी जम्मा १६९४ जनाले शिक्षा प्राप्त गरेका छन् भने यसैगरी स्नातक वा सो सरह पास गरेको संख्या ५०८ छ जस्मा महिला २०० र पुरुष ३०८ रहेको देखिन्छ भने स्नाकोत्तर वा सो सरह पास गरेको संख्या २६९ देखिन्छ । त्यसैगरी २ महिला तथा १९ पुरुषले पि एच डि गरेका छन् । तलको तालिका तथा डायग्राममा लिङ्ग तथा जनसंख्याको आधारमा साक्षरता सम्वन्धी विवरण देखाईएको छ।

तालिका नं. ४.११ लिंगको आधारमा शैक्षिक अवस्था

क्र.स	शैक्षिक विवरण	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
१	निरक्षर	६४६	२२३४	२८८०	१३.५
२	साक्षर	६६८२	५७४१	१२४२३	५८.१
३	मा.वि. स्तर	९४५	७४९	१६९४	७.९२
४	एस.एल.सी पास	१४८२	९८०	२४६२	११.५
५	प्रविणता प्रमाण पत्र	६६८	४५३	११२१	५.२४
६	स्नातक	३०८	२००	५०८	२.३८
७	डिग्री	१९५	७४	२६९	१.२६
८	पि एच डि	१९	२	२१	०.१
	जम्मा	१०९४५	१०४३३	२१३७८	१००

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

डायग्राम नं. ४.११साक्षरता तथा शैक्षिकस्तरसम्बन्धि विवरण

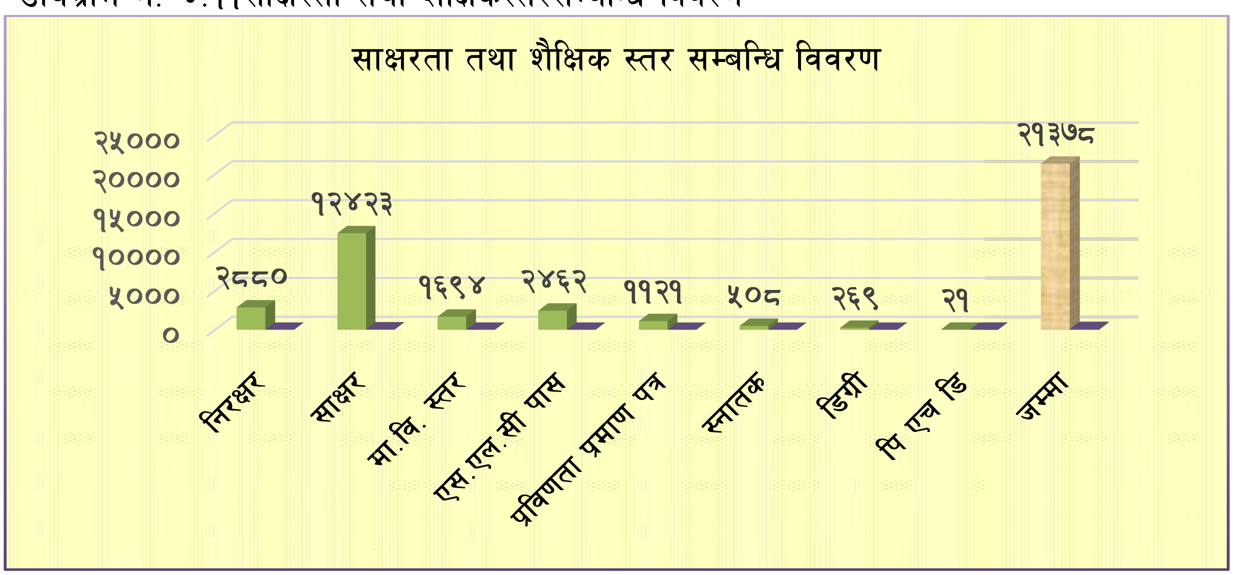

४.१२ विद्यालयमा अध्ययनरत सम्बन्धि विवरण

यस गाउँपालिकाभित्र बिद्यालय जाने अवस्थालाई हेर्दा जम्मा जनसंख्या मध्ये ५३९९ जना (२५.२ प्रतिशत) वालवालिका लगायतका मानिसहरु बिद्यालय जाने गरेको देखिन्छ। उमेर समुहवाट अध्ययन तथा विश्लेषण गर्दा ५ बर्ष मुनिका ८५७ बालक र ७८० बालिका, १४७३ जना ५ देखि १६ बर्ष सम्मका केटी र १७९५ केटा लगायत ३२३ वयस्क पुरुष तथा १७१ वयस्क महिला रहेका छन् । वडागत रुपमा विद्यालय जानेहरुको अवस्थालाई तलको चार्ट तथा तालिकामा देखाइएको छ।

तालिका नं ४.१२ विद्यालय जानेहरुको अवस्था

वडा नं	बालक	बालिका	५ देखि १६ बर्ष सम्मका केटा	५ देखि १६ बर्ष सम्मका केटी	वयस्क पुरुष	वयस्क महिला
१	३२५	२६२	२४१	२१४	१०२	२२
२	२१४	२२९	१४१	१२७	२०	१४
३	६०	३७	२४२	२०१	६	३
४	३९	३५	२१९	१९०	६	८
५	१७१	१६३	५९०	४४३	५५	२६
६	४८	५४	३६२	२९८	१३४	९८
जम्मा	८५७	७८०	१७९५	१४७३	३२३	१७१

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

चार्ट नं. ४.१२ विद्यालय जानेहरुको अवस्था

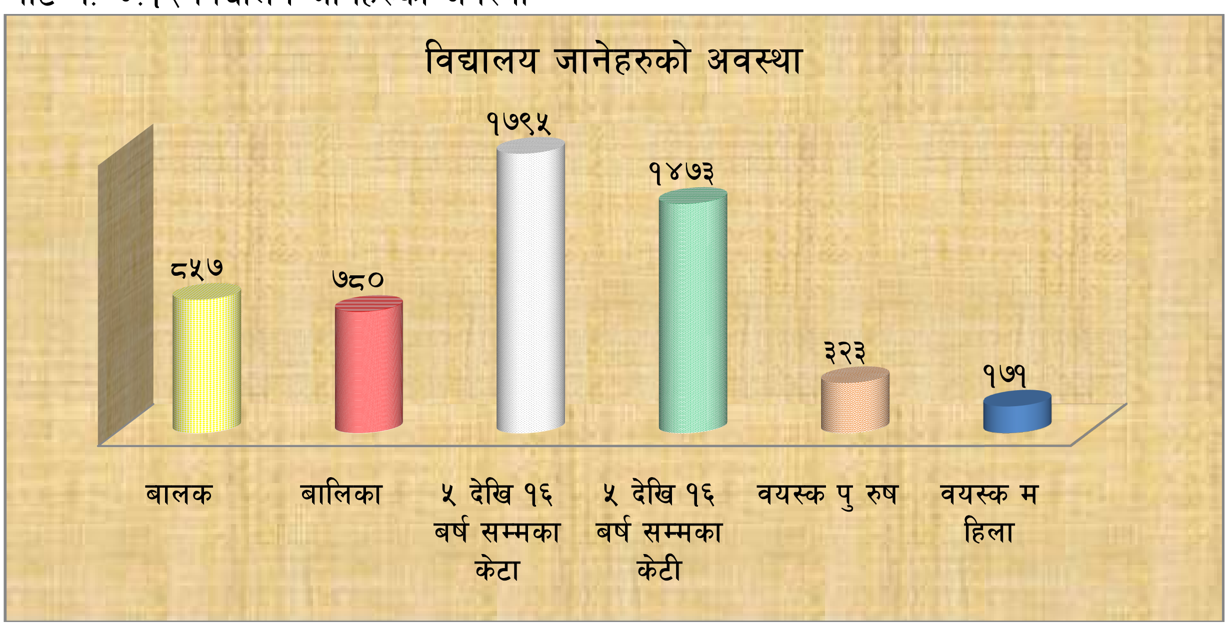

४.१३ विद्यालय जान छाडेकाहरु सम्बन्धि विवरण

यस गाउँपालिकाभित्र वालवच्चाहरु लगायत अन्यको बिद्यालय छाड्ने अवस्थालाई हेर्दा जम्मा ३३१ जनाले विद्यालय जान छोडेको सर्भेक्षणवाट देखिएको छ । वडागत रुपमा कुन उमेर समुहका कति जनाले विद्यालय जान छोडेका रहेछन र किन छोडनु परेको भन्ने विषयमा सर्भेक्षण अध्ययन तथा विश्लेषण गरिएको छ । यस मध्ये सबैभन्दा बढी विद्यार्थीले पढ्न मन नलागेर बिद्यालय जान छाड्नेको सख्या १८५रहेकोदेखिन्छ । यसका साथै यस गाउँपालिकामा बाबु आमालाई घरको काममा सघाउनका लागि विद्यालय छाड्नेको संख्या र बिरामी भएर छाड्नेको संख्या पनि रहेको देखिन्छ । यसको अवस्थाहरुलाई तलको Pie Chart तथा तालिकामा विस्तृत रुपमा देखाइएको छ ।

तालिका नं ४.१३ विद्यालय जान छाड्नेहरुको विवरण

वडा नं	बालक	बालिका	५ देखि १६ बर्ष सम्मका केटा	५ देखि १६ बर्ष सम्मका केटी	वयस्क पुरुष	वयस्क महिला
१	१७	६	१०	१७	८	३
२	४	४	१	१	१	
३	३		२	३		
४	५	८	१०	१०	२	५
५	८	२	५५	३६	१७	१०
६	६	१	२०	१९	१५	१२
जम्मा	४३	२१	९८	८६	४३	३०

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

चार्ट नं.४.१३ विद्यालय जान छाड्नेहहरुको विवरण

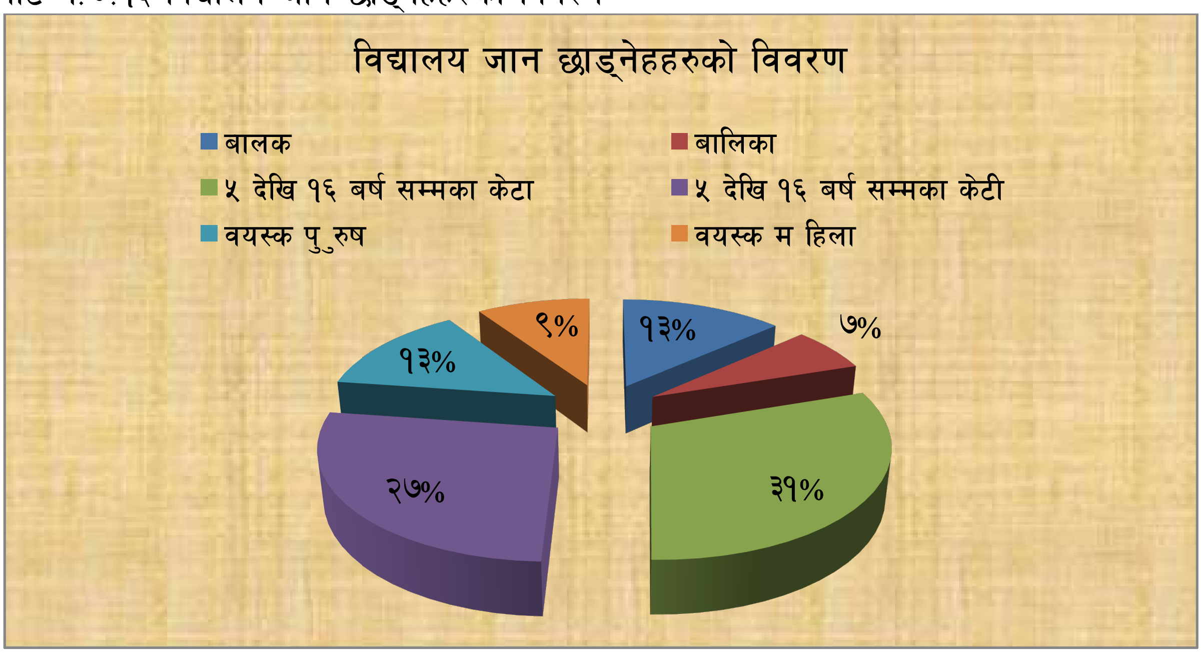

४.१४ विद्यालयमा उपलब्ध भौतिक सुविधा सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकामा रहेका प्राय सबै विद्यालयमा विद्यार्थीको लागि प्रयाप्त कक्षा कोठाको अभाव रहेको छ भने विद्यार्थीहरुको लागि खेल्ने सामाग्री र उपयुक्त खेल मैदानको समेत अभाव रहेको देखिन्छ । यसको साथै गाउँपालिका भित्र रहेका सवै विद्यालयमा छात्र छात्राको लागि अलग्गै सौचालयको सुविधा भएको देखिदैन जुन विद्यालयको लागि अति आवश्यक पुर्वाधार हो। विद्यालयहरुलाई वालमैत्री, वातावरणमैत्री, अपाङ्गमैत्री बनाउनका लागि शिक्षक शिक्षिका, छात्रछात्राका लागि छुट्टै शौचालय लगायत अपाङ्गमैत्री शौचालय र कक्षाकोठा बनाउन पहल गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

४.१५ विद्यालय जान लाग्ने समय सम्बन्धि विवरण

अर्जुन चौपारी गाँउपालिका भित्र अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरुलाई विद्यालय जान लाग्न समय र दुरीको अवस्थालाई तलको तालिकामा देखाईएकोछ ।

तालिका नं. ४.१५ स्कुल जान लाग्ने समयको विवरण

विद्यालयको स्तर	विद्यालय जान लाग्ने समय
प्रा.वि	१५ मिनेटदेखी ६० मिनेट
नि मा वि	१५ मिनेट देखी ६० मिनेट
मा.वि	१५ मिनेट देखी ६० मिनेट
उच्च मा.वि.	३० मिनेट देखी ६० मिनेट

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

माथिको तालिकामा यस गाँउपालिका भित्र वसोवास गर्ने घरपरिवारहरुका विद्यालय जाने बालबालिका लगायत अन्यलाई विद्यालय जानका लागि लाग्ने समय दिइएको छ । यस गाँउपालिकामा बसोवास गर्ने जम्मा३७७३ घरपरिवार मध्ये ६८३ वटा घरपरिवारका लागि नजिकको प्राथमिक विद्यालय जान १५ मिनेटदेखी ६० मिनेट सम्म लाग्ने देखिन्छ भने नि.मा.वि.मा जानका लागि ८०३ घरपरिवारका लागि १५ मिनेट देखी ६० मिनेट र७९८ घरपरिवारका लागि३० मिनेट देखी ६० मिनेटसमय लाग्ने देखिएको छ । यस गाँउपालिकाका कुनै पनि परिवारका बालवालिकालाई नजिकको विद्यालयसम्म पुग्न एक घन्टाभन्दा बढी समय लाग्दैन भने प्राथमिक तहमा अध्ययन गर्ने बालबालिकाका लागि करिव १५ मिनेट भित्रै विद्यालय पुग्न सकिन्छ । घरधुरी सर्भेक्षण तथा स्थलगत सर्भेक्षण अनुसार अर्जुन चौपारी गाउँपालिकाशैक्षिक दृष्ट्रिकोणवाट सुलभ तथा सम्पन्न नै मानिन्छ ।

४.१६सामुदायिक तथा सार्वजनिक पाटीपौवा तथा भवनहरुको विवरण

यस गाँउपालिका भित्र रहेका वडाहरुमा विभिन्न प्रकारका सामुदायिक भवनहरु रहेको पाईन्छ । यस्ता भवनहरुमा विभिन्न किसिमका कार्यकमहरु संचालन गर्ने, वडा भेला गर्ने गरेको पाइन्छ । यहाँका सामुदायिक भवनमा क्लव, खोप केन्द्र, समाज घर आदी रहेका छन । तलको तालिकामा अर्जुन चौपारी गाँउपालिकाका भित्र रहेका सामुदायिक भवनहरुको विवरणलाई दिईएको छ ।

तालिका नं. ४.१६ सामुदायिक भवनहरुको विवरण :

क्र.सं.	सामुदायिक भवनहरुको नाम	वडा नं. बस्ती	हालको उपयोग
१	ज्योति आमा समुह	रैते १	उपयोग गरेको
२	गुरुङ्ग समाज भवन	बजार १	उपयोग गरेको
३	खाल्टे कृषि सहकारी संस्था	गैरा २	निर्माणधिन अवस्थामा
४	अग्रधित युवा क्लब	अलैचीवारी २	निर्माणधिन अवस्थामा
५	दिगर्दशन युवा क्लब	अर्जुन चौपारी २	निर्माणधिन अवस्थामा
६	सामुदायिक भवन	अर्जुन चौपारी २	निर्माणधिन अवस्थामा
७	कामक्षदेवी सामुदायिक भवन	रिमालफेदी ३	उपयोग गरेको
८	खोप केन्द्र भवन	खेवाङ्ग ४	खोप लगाउने
९	कालिका मन्दिर भवन	खेवाङ्ग ४	उपयोग गरेको
१०	ना.स.के. भवन	दमैचौतारा	उपयोग गरेको
११	गुरुङ्ग समाज भवन	रापाकोट ४	उपयोग गरेको
१२	भेडावारी समाजघर	भेडावारी ६	निर्माणधिन अवस्थामा
१३	कुञ्चेवारी समाजघर	कुञ्चेवारी	आमा समुह द्धारा उपयोग
१४	ना.स.के. भवन	अर्जुन चौपारी ६	ना.स.के बैठक
१५	तमाखुवारी सामुदायिक भवन	अर्जुन चौपारी ६	उपयोग गरेको

स्रोत : अर्जुन चौपारी गाँउपालिका तथा स्थलगत सर्वेक्षण २०७४

४.१७खेल मैदान तथा पार्क सम्बन्धी विवरण

खेलकुद मानव जिवनको एक अभिन्न अंङ्ग हो । मानिस स्वस्थ वन्न साथै स्वस्थ समाज निर्माण गर्न खेलकुदको महत्व अपरिहार्य जस्तै वनेको छ । यस गाँउपालिकामा पनि स साना विभिन्न किसिमका खेदकुद मैदान रहेका छन । यस्ता मैदानहरुमा प्रायः फुटवल तथा भलिवल खेल्ने गरेको पाइएको छ । तलको तालिकामा यस गाँउपालिका भित्र भएका खेलकुद मैदान तथा पार्क सम्वन्धी विवरणलाई प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका न.४.११ खेल मैदान तथा पार्क सम्बन्धी विबरण

क्र.सं.	खेल मैदानको विवरण	स्थान तथा वडा नं.	उपयोगको अवस्था
१	भलीवल मैदान	१	युवा क्लब
२	अमर ज्योति मा.वि.	२	विद्यार्थी तथा युवा क्लव
३	भलीवल मैदान	३	विद्यार्थी तथा युवा क्लव
४	फुटवल तथा भलिवल मैदान	४	युवा क्लब
५	घोप्टे ओडार खेल मैदान	५	युवा क्लब
६	गैडाखर्क खेलमैदान	५	युवा क्लब
७	सिउडवारी खेल मैदान	६	युवा क्लब
८	दरौ खेल मैदान	६	वाल क्लब

स्रोत :अर्जुनचौपारी गाँउपालिका तथा स्थलगत सर्वेक्षण २०७४

४.१८सहकारी संघसंस्था सम्बन्धी विवरण

व्यक्ति, परिवार, टोल, समुदाय वा समाज विचको आन्तरिक अन्तरसम्वन्ध तथा सहकार्यवाटसाना तथा ठूला आर्थिक आवश्यकता तथा समस्याहरुको निवारण गर्नका लागी वनाइएको संगठनलाईसहकारी संस्था भनिन्छ । यस गाँउपालिका भित्र विभिन्नसरकारी संस्था आदी निश्चित उद्देश्य लिएर संचालनमा रहेको पाइन्छ । यस गाँउपालिकामा रहेका यस्ता सहयोगी संस्थाहरुवाट यहाँका वासिन्दाहरुको जिवनस्तर सहज सरल र सफल वनेकोछ । अर्जुन चौपारी गाँउपालिकामा रहेका बिभिन्न सरकारी संस्थाको विवरणलाई निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

तलिका नं.४.१८ गैरसरकारी सहकारी संघसंस्था सम्वन्धि विवरण

क्र.सं	नाम	स्थान	वडा नं.
१	ग्रामीण स्वावलम्वन तथा कृषि सहकारी सस्था	अर्जुनचौपारी	१
२	कृषि सहकारी संस्था	अर्जुनचौपारी	१
३	कालिका बचत तथा कृषि सहकारी संस्था	अर्जुनचौपारी	१
४	भूपू सैनिक वहुद्देश्यीय कल्याणकारी सहकारी संस्था	अर्जुनचौपारी	१
५	कफि तथा फलफूल सहकारी संस्था	अर्जुनचौपारी	१
६	जनविकास साना किसान कृषि सहकारी	सिमलचौर	४
७	रापाकोट वहुद्देश्यीय महिला सहकारी संस्था लि.	सिमलचौर	४
८	देउराली दिगो कृषि सहकारी संस्था लि.	आरुचौर	५
९	दरौ वहुद्देश्यीय सहकारी संस्था	कुन्चेवारी	६
१०	सानाकिसान कृषि सहकारी	कुन्चेवारी	६

स्रोत : अर्जुन चौपारी गाँउपालिका तथा स्थलगत सर्वेक्षण २०७४

परिच्छेद पाँचः पूर्वाधार विकास

पुर्वाधार विकासका लागि एक प्रमुख मेरुदण्ड हो।समग्र समाजको विकास गर्न पुर्वाधारको विकास हुनु जरुरी हुन्छ ।हरेक समुदाय देखि लिएर वस्ती वस्तीको आर्थिक तथा सामाजिक विकासको लागि आवश्यक आधारभूत पूर्वाधार सडक, यातायातको सबै भन्दा कम खर्चिलो माध्यम हो । उद्यमशिलता र विकासको लागि खास गरी यातायात सेवा, विद्युतीकरण, सञ्चार सुविधा, आवास सुविधा जस्ता आधारभुत भौतिक पुर्वाधार अपरीहार्य हुन्छन् ।तर यस्ता पुर्वाधारमा सरकारले यथोचित तरिकावाट कार्यान्वयन गर्न सकेको अबस्था भने छैन । वास्तवमा विकासको लागि पुर्वाधार अनिवार्य सर्त हो ।

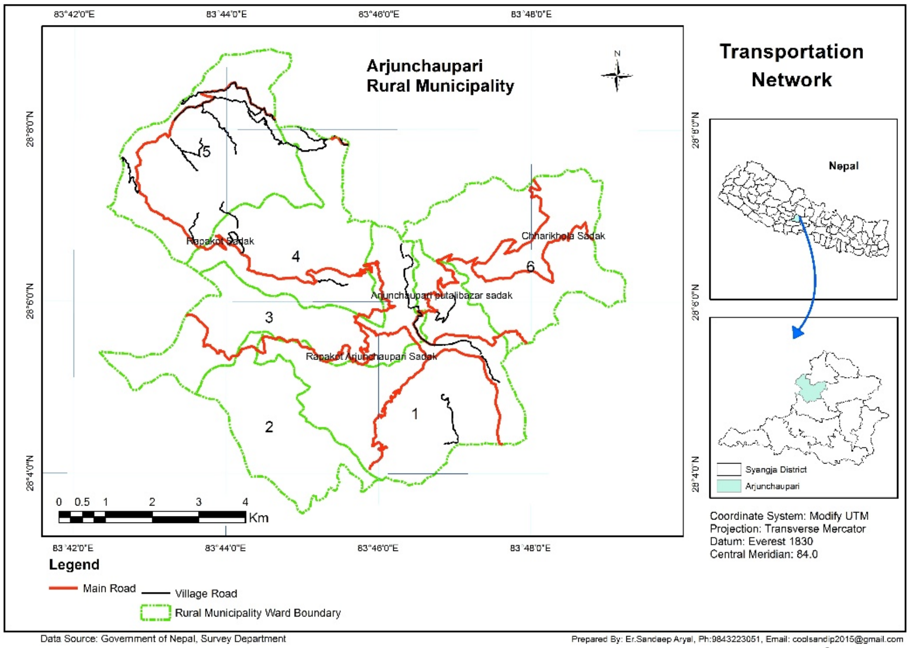

समग्रमा अर्जुन चौपारी गाउँपालिकामा पक्की तथा कालोपत्रे सडक छैन तर सवै वडाहरुमा सडक पुगेको छ र ति सडकमा साना ठुला सवारीहरुले पनि मौसमी रुपमा सेवा पुचाईरहेका छन ।त्यसै गरि अधिकांश घरहरुमा विद्युतीकरणको सेवा रहेको देखिन्छ भने संचारको रुपमा मोबाइलहरु अधिकतम रुपमा प्रयोग भएको देखिन्छ ।

अर्जुन चौपारी गाउँपालिकाक्षेत्र भित्र बसोबास गर्ने मानिसहरूले पुर्वाधार विकासका आधारमा के कस्तो प्रकारका सेवा सुविधा पाईरहेका छन् र त्यसको अवस्था के कस्तो रहेको छ भन्ने बारेमा अध्ययन गर्नको लागि यसमा प्राप्त हुने न्यूनतम आधारहरू जस्तैः बसोबासको अवस्था, खानेपानी,सिंचाई, शौचालय, ढल निकास, सञ्चार, सडक तथा यातायात आदि क्षेत्रहरूलाई सहस्राब्दी विकास लक्ष्यले अंगिकार गरेको वातावरणीय दिगोपनलाई स्थानीयकरण गरी अध्ययन तथा विश्लेषण गरिएको छ ।

५.१सडक

पुर्वाधारको हिसाबले यस गाउँपालिकामा हालसम्म कति कि.मी. कच्ची सडक रहेको छ भन्ने यकिन तथ्यांक नभए पनि हेलु – अर्जुन चौपारी सडकखण्ड ७ कि.मी., स्याङ्जा– अर्जुन चौपारी सडकखण्ड १० कि.मी. कच्ची अवस्थामा छ भने अर्जुन चौपारी वजार देखी सवै वार्डहरुमा कच्ची तथा धुले

सडकको विस्तार भएको छ । ठुलो मोटरेवल पुलको रुपमा हाल चालु अवस्थामा हेलुको आधीखोलामा र अर्जुन चौपारी वजार क्षेत्रमा २ ठाँउमा रहेको छ जसको मुख्य उद्देश्य अर्जुन चौपारी वजार लगाएत यसका छिमेकी नगरपालिका/गाउँपालिका र छिमेकी जिल्ला (पर्वत जिल्ला) लाई यातायात सेवा प्रदान गर्नु हो । गाउँपालिका भित्र आन्तरिक सडक सुविधा भएतापनि सडकको स्तर कमसल भएको कारण बाह्रै महिना सुविधा उपलब्ध हुन सकेको छैन भने अनियन्त्रित सडक निर्माणले प्रकोपलाई बढवा पनि दिई रहेको छ । यसको साथसाथै हेलु – अर्जुन चौपारी सडक खण्ड यथासक्य छिटो स्तर सुधार तथा कालोपपत्रे गर्नु पर्ने देखिन्छ । अन्य पुलपुलेसाको अवस्थालाई हेर्दा यस गाउँपालिकामा मुख्य गरि दरौ खोला, केवरे खोला, हाँडीखोला, खाल्टेखोला, दिर्जे खोलाहरुको बहाव रहेको हुँदा यिनले प्रभाव पार्ने विभिन्न ५ स्थानहरुमा झोलुंगेपुलहरुको निर्माण भई सकेको र हाल एक/दुई स्थानमा वन्ने अवस्थामा रहेको हुँदा समग्र रुपमा यसको अवस्था पनि सन्तोषजनकनै रहेको देखिन्छ ।

तालिका नं. ५.१ सडक सुविधा सम्वन्धि विवरण

सडकको प्रकार	जम्मा लम्वाई (कि.मी.मा)
मुल सडक	२४ (हेलु देखि आरुचौर तालपोखरी सम्म)
कच्ची तथा मौसमी सडक	६०
जम्मा	**८४**

स्रोत : योजना तथा प्राविधिक शाखा, अर्जुन चौपारी गाँउपालिका २०७४

५.२ पुलपुलेसा सम्वन्धि विवरण

यातायातलाई सहज बनाउनका लागि पुलपुलेसाहरुको पनि ठुलो महत्व रहेको हुन्छ । ठुला तथा साना नदिहरु भएको स्थानहरुमा सहज रुपमा यातायात संचालन गर्न गराउनका लागि मोटरेवल पुलहरुको आवश्यकता पर्दछ भने ग्रामिण स्थानहरुमा झोलुङ्गे पुलहरुले यसको काम गरि रहेका हुन्छन । यस गाँउपालिका भित्र साना ठुला गरी विभिन्न प्रकारका पुलहरु रहेको देखिन्छ । यस गाँउपालिकामा सडक पुल, झोलुङ्गे पुल लगायत काठवाट वनेको कच्ची पुलहरु रहेका छन । तलको तालिकामा पुल, त्यस पुलवाट जोडिने वस्तीहरुको नामको वारेमा देखाइएको छ ।

तालिका नं. ५.२ पुलपुलेसा सम्बन्धी विवरण

पुल/खोलाको नाम	दाँयाँ किनारा रहेको स्थान	बायाँ किनारा रहेको स्थान	निर्मित साल	सहयोगी निकाय
झोलुगें पुल	अ.चौ वडा नं १	अ.चौ वडा नं १	२०४८	नेपाल सरकार
पक्की पुल	अ.चौ वडा नं १	अ.चौ वडा नं १	०६२/०६३	नेपाल सरकार
केवेरे तथा छहरे खोला	छहरे खोला	केवरे खोला	२०६८	नेपाल सरकार
दरौ खोला	रिमालफेदी	अर्जुन चौपारी बजार	२०७२	नेपाल सरकार

स्रोत : अर्जुन चौपारी गाँउपालिका तथा स्थलगत सर्वेक्षण २०७४

५.२ आवास सम्बन्धी विवरण

अर्जुन चौपारीगाउँपालिकामा भएका धेरैजसो घरहरु ढुंगा माटो र टिनको छाना/ढुंगाको छाना भएका छन् ।यस गाँउपालिकामा रहेका ३७७३ घरपरिवारहरु मध्ये ३१२७ (८२.८८ प्रतिशत) परिवारहरुढुंगा माटो र टिनको छाना/ढुंगाको छाना भएको घरमा बसोबास गर्दछन् । जम्मा घरपरिवार मध्ये २०५ (५.४ प्रतिशत) परिवार ईटा र ढलानको छाना भएको घरमा बसोबास गर्ने गर्दछन् । यस गाउँपालिका भित्र इटा र ढलानको छाना तथा ढलान फ्रेम स्ट्रक्चर भएका घरहरुको संख्या न्युन रहेको देखिन्छ ।अर्जुन चौपारी गाउँपालिका भित्र रहेका घरहरुको प्रकारलाई तलको तालिकामा देखाईएको छ ।

तालिका नं. ५.३ घरको प्रकार तथा किसिम

क्र.सं.	घरको प्रकार तथा किसिम	संख्या	प्रतिशत
१.	कच्ची र झूप्रो	४६	१.२२
२.	ढुंगा माटो र खरको छाना	१६५	४.३७
३.	ढुंगा माटो र टिनको छाना/ढुंगाको छाना	३१२७	८२.८८
४.	प्लाष्टर गरिएको र टिनको छाना	१८५	४.९०
५.	इटा र ढलानको छाना	२०५	५.४३
६.	ढलान (फ्रेम स्ट्रक्चर)	२४	०.६४
७	अन्य	२१	०.५६
जम्मा		३७७३	१००.००

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

चार्ट नं. ५.१ घरको प्रकार तथा किसिम

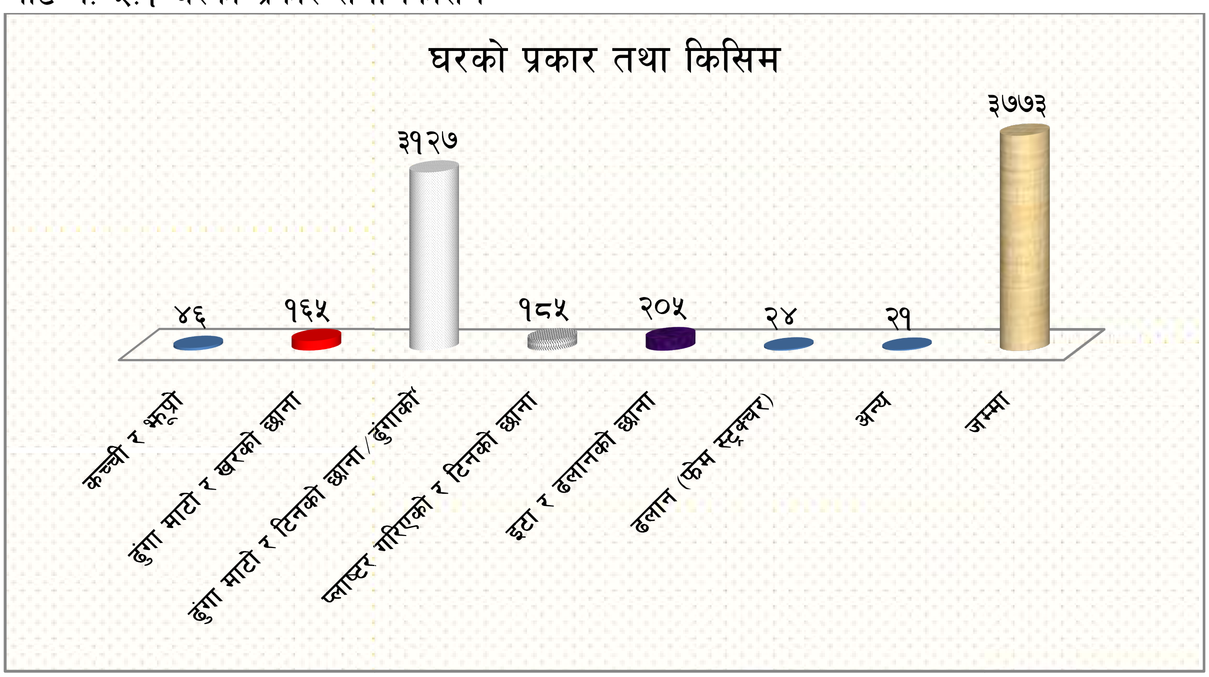

माथिको तालिका तथा चार्टमा देखाईए अनुसारअर्जुन चौपारी गाविसका ८२.८८ प्रतिशत घरहरु ढुंगा माटो र टिनको छाना/ढुंगाको छाना भएका छन् भने जम्मा ४६ वटा घरहरु(१.२प्रतिशत) कच्ची तथा झुप्रो रहेका छन भने ढुंगा माटो र खरको छानाबाट निर्मित घरको संख्या १६५वटा रहेका छन । यस गाँउपालिकाभरीमापूरै पक्की घरहरुको संख्या०.०४ प्रतिशत मात्र रहेको देखिन्छ ।

५.३ घरको स्वामित्व

यस गाउँपालिकामा वसोवास गर्ने ३६४५ (९६.६१ प्रतिशत)घरपरिवारको आफ्नै नीजि घर रहेको देखिन्छ भने ४० परिवारहरु मात्रै बहाल र ८० घरपरिवार अरुसंग मिलेर वसेको देखिन्छ । यस गाउँपालिकामा५ परिवार संख्या सुकुम्वासी रहेका छन् । अर्जुन चौपारी गाउँपालिका भित्रका विभिन्न वडाहरुमा रहेका घरहरुको स्वामित्वको अवस्थालाई वडागत रुपमा तलको तालिकामा देखाईएको छ ।

तालिका नं. ५.४ वडा अनुसार घरको स्वामित्वको अवस्था

घरको स्वामित्वको विवरण		वार्ड नं.							
		१	२	३	४	५	६	जम्मा	प्रतिशत
१.	निजी/ आपनै घर	८७९	५३७	४२२	३९१	७६३	६५३	३६४५	९६.६१
२.	बहालमा	२	१	९	०	२६	२	४०	१.०६
३.	अरु संग मिलेर वसेको	२	१६	१	४	२८	२९	८०	२.१२
४.	सुकुम्वासी	२		२	१	०	०	५	०.१३
५.	अन्य	०	२	०	१	०	०	३	०.०८
जम्मा		८८५	५५६	४३४	३९७	८१७	६८४	३७७३	१००.००

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

डायग्राम नं. ५.२ घरको स्वामित्वको अवस्था

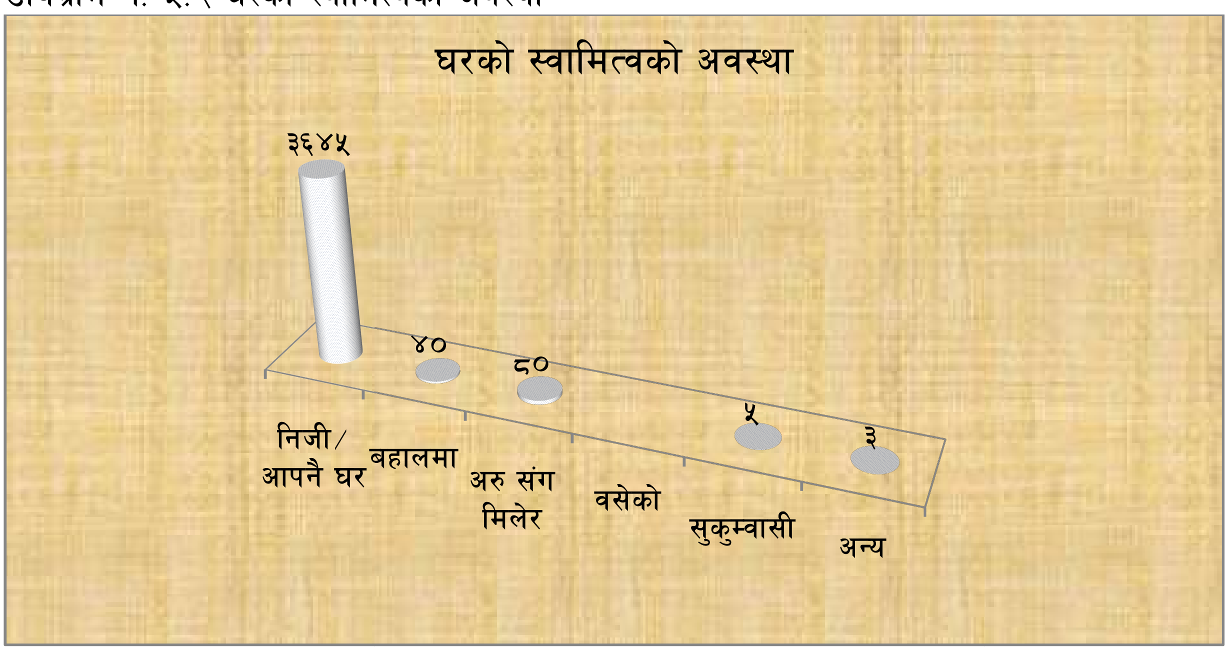

५.४फोहोरमैला व्यवस्थापन

फोहोरमैला व्यवस्थापनमा यस गाँउपालिकामा वस्ने मानिसहरुलाई अझै पनि फोहोरमैलालाई कसरी व्यवस्थापन गर्ने भन्ने कूराको ज्ञानको कमी भएको देखिन्छ। जसको फलस्वरुप मानिसको स्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर त पर्छ नै, यसको अलावा गाँउको सुन्दरतामा समेत कमी हुन आउछ। यसका लागी समय समयमा विभिन्न किसिमका कार्यक्रम संचालन गरेमा फोहोरमैला व्यवस्थापनमा विकास हुन गई गाँउपालिका सफा, स्वच्छ तथा हरियाली वनाउन सकिन्छ।

खानेपानी तथा सरसफाइ सम्वन्धी सहभागीतामुलक योजना निर्माण गरि यस गाँउपालिकालाई खुलादिशा मुक्त गाँउपालिका घोषणा भएको भए तापनि यस्को उचित सम्बोधन प्रभावकारी रुपमा हुन सकेको देखिदैन । यस गाँउपालिकामा वसोवास गर्ने अधिकांश घरपरिवारले घरवाट निस्कने फोहोरनिश्चत स्थानमा फाल्ने गरेको पाइन्छ । यसका अलावा केही घरपरिवारले खोला, कूलोमा फाल्ने गर्ने गरेको पाइएकोछ भने केही घरपरिवारले घरवाट निस्कने फोहोरलाई कम्पोष्ट मल वनाउने गरेका छन । फोहोर फाल्ने ठाँउको उचित व्यवस्थापन नहुदा तथा यस सम्वन्धी चेतना कम हुदा फोहोरकै कारणवाट विभिन्न किसिमका रोग लाग्ने गरेको पाइन्छ । यसकारण यस गाँउपालिकामा वसोवास गर्ने घरपरिवारले आफ्नो घरवाट निस्कने फोहोरलाई उचित व्यवस्थापन गर्नु अनिवार्य जस्तै भएकोछ।

खानेपानी तथा सरसफाई स्वास्थ्यसँग प्रत्यक्ष सरोकार रहेको विषय हो । स्वास्थ्य जिवन जिउनका लागि खानेपानी तथा सरसफाईको निकै महत्व रहेको हुन्छ र यस बारेमा सचेत पनि रहनु पर्दछ । खानेपानीले मानिसको स्वास्थ्यमा प्रत्यक्ष रुपमा असर गर्ने गर्दछ तसर्थ खानेपानी सफा तथा शुद्ध हुन आवश्यक छ र यसको साथसाथै सरसफाईमा पनि त्यतिकै जानकारी राख्नु पर्दछ ।

तालिका नं ५.५फोहोरमैला व्यवस्थापन

वडा नं	फोहोर थुपार्ने	आफ्नै कम्पाउण्डमा	कम्पोष्ट मल बनाइन्छ	नदी वा खोल्सामा	अन्य
१	१४०	१७१	८७	३३६	४४
२	१२०	१६	३३७	१५	८२
३	७	२९७	१९	२१	५२
४	४८	२७५	६३	४७	१९
५	१३०	१३५	२२५	२६७	५०
६	१६८	१२५	३१२	२४	१४१
जम्मा	**६१३**	**१०१९**	**१०४३**	**७१०**	**३८८**

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

५.५ खानेपानी स्रोतको विवरण

स्याङ्जा जिल्लाको अर्जुन चौपारीगाउँपालिकामापानीको मुख्य श्रोत यसको पश्चिम उत्तरतिरबाट बग्ने खोलाहरुवाट पाइप लाइनद्धारा ल्याइएको श्रोत नै रहेको छ ।स्वास्थ्य जिवन जिउनका लागि यि तत्वको निकै महत्व रहेको हुन्छ र यस वारेमा सचेत पनि रहनु पर्दछ । खानेपानीले मानिसको

स्वास्थ्यमा प्रत्यक्ष रुपमा असर गर्ने गर्दछ तसर्थ खानेपानी सफा तथा शुद्ध हुन आवश्यक छ । यस गाँउपालिकामा वस्ने अधिकांश बासिन्दाले व्यक्तिगत धाराको पानी प्रयोग गर्दछन् जसको संख्या ११६६ रहेको छ भने सार्बजनिक धाराको पानी १०८० घर परिवारले प्रयोग गर्ने पाइएको छ ।तसर्थ यस गाउँपालिकामापानीको मुख्य श्रोत धारा रहेको छ । तलको तालिकामा पिउने पानीको श्रोत सम्बन्धि वर्तमान अवस्थालाई देखाइएको छ ।

तालिका नं ५.६वडा अनुसार खानेपानी स्रोतको विवरण

वडा नं	व्यक्तिगत धारा	सार्वजनिक धारा	सामुदायिक धारा	छिमेकिको धारा	कूवा, जरुवा र ईनार	नदी तथा खोला	जम्मा
१	३६५	२५८	७८	८१	६२	१०	८५४
२	३२३	५७	१०६	४३	0	१७१	७००
३	१४३	१३९	७	३	१		२९३
४	२०९	१३८	१४	१९	५	२	३८७
५	६२	१८३	४९५	१३	१०८	२	८६३
६	६४	३०५	१२९	२१	१३६	२१	६७६
जम्मा	**११६६**	**१०८०**	**८२९**	**१८०**	**३१२**	**२०६**	**३७७३**

श्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

डायग्राम नं ५.४ खानेपानी स्रोतको विवरण

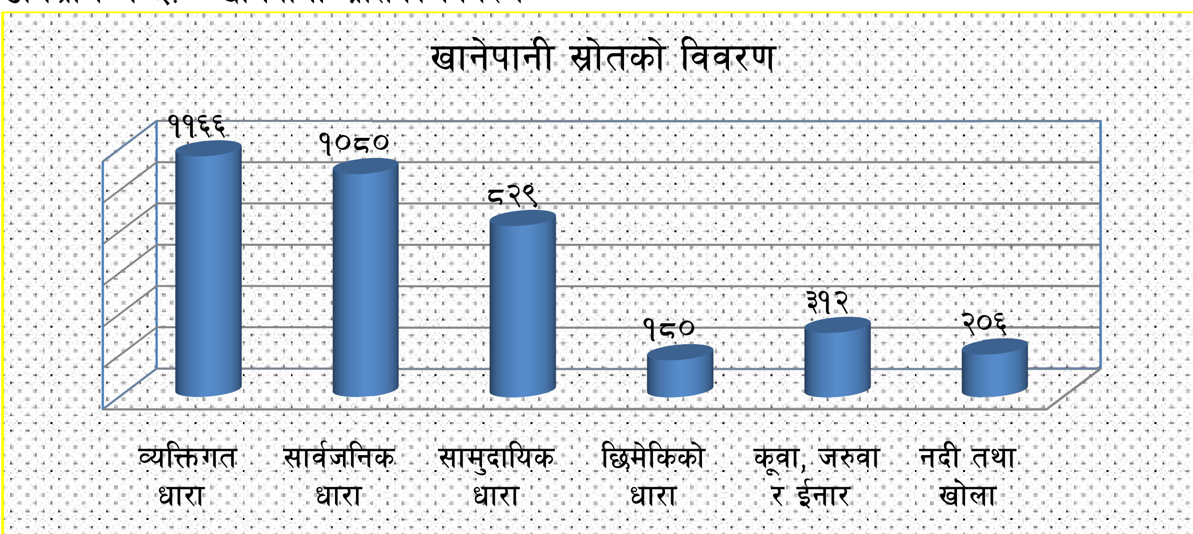

५.६ शौचालय र प्रकार

अर्जुन चौपारी गाउँपालिका भित्र वस्ने परिवार संख्या मध्ये ५०.०३ % परिवारले मात्र पक्की शौचालयकोप्रयोग गरेको तथा अन्य घरपरिवारका मानिसहरुले साधारण खाल्डो, कच्ची शौचालयको रुपमा जंगल, नदीको किनारमा तथा खेतको प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ । यसको प्रमुख कारणहरूमा गरिबी, अशिक्षा, अज्ञानता, जनचेतना आदिको कमी देखिन्छ ।यसगाँउपालिकामा भएका ३७७३ घर

परिवार मध्ये कच्ची शौचालय भएको परिवार संख्या ५९१ (जम्मा परिवार संख्या मध्ये १५.६ प्रतिशत) छ भने पक्की शौचालय भएको परिवार संख्या १८८८ (जम्मा परिवार संख्या मध्ये ५०.०३ प्रतिशत) रहेको देखिन्छ । तलको तालिका र चार्टमा वडा अनुसार शौचालय र यसको प्रकारको अवस्थालाई स्पष्ट पारिएको छ ।

तालिका नं ५.७ शौचालय र प्रकार

क.स.	साधारण खाल्डो	कच्ची शौचालय	पक्की शौचालय	अन्य	जम्मा
१	२५	१७५	६५०	३	८५३
२	४५	३४३	१३	१२४	५२५
३	५	१८	४०१		४२४
४	३७	२१	४२४		४८२
५	२४	६३	६८५	०	७७२
६	२०	१४६	३६५	१८६	७१७
जम्मा	१३१	५९१	१८८८	३१०	३७७३

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

डायग्राम नं ५.५ शौचालय र प्रकार

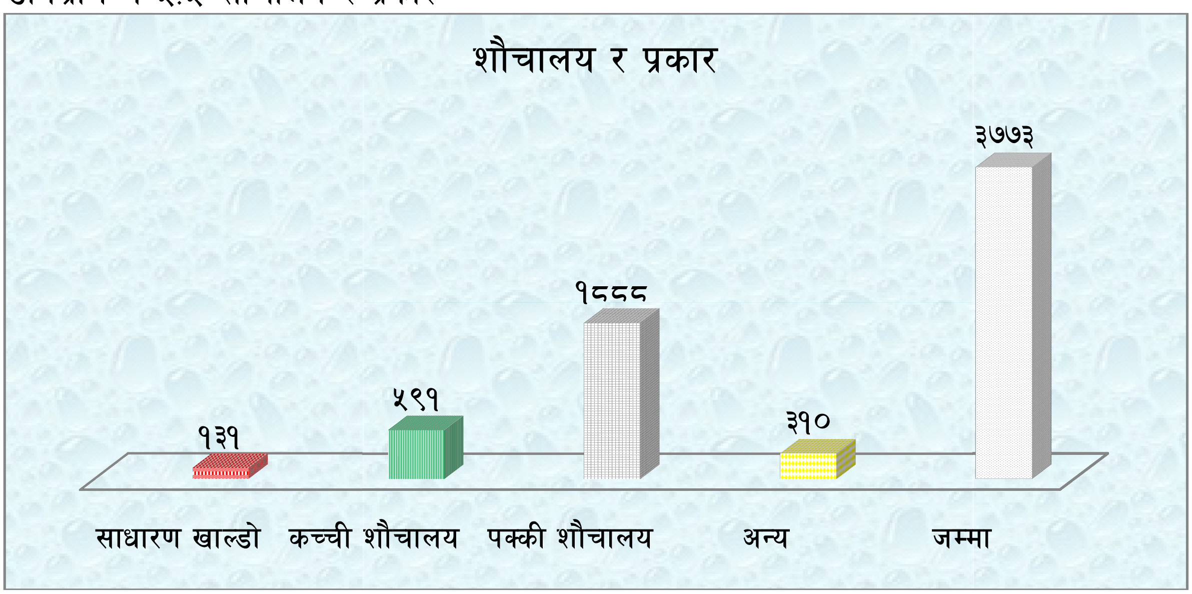

५.७उर्जा प्रयोग

गाउँपालिकाका मानिसहरुको जिवनस्तर मापन गर्ने एउटा माध्यम विद्युत सेवा पनि रहेको छ । तर अर्जुन चौपारीगाउँपालिकामा सबैघरहरुमा विद्युत सेवा उपलब्ध हुन सकेको देखिंदैन । यसगाउँपालिकाको विद्युत तथा इन्धनको श्रोतलाई तल व्याख्या गरिएको छ ।

५.८उर्जा प्रयोगको आधारमा परिवार संख्या

बिद्युत सुविधाको दृष्टिकोणवाट हेर्दा यस गाउँपालिका भित्र वसोवास गर्ने ८.१८ (३०९) प्रतिशत घरपरिवारहरुमा विजुली जडान भएको छैन भने बाँकी ९१.८१ प्रतिशत (३४६४)घर परिवारहरुमा विजुली बलेको छ । विद्युतको अभावमा गोबरग्याँस प्रयोग गर्नेको परिवार संख्या २ रहेका छन भने टुकी प्रयोग गर्नेको संख्या २८२ रहेको छ । यस गाउँपालिका भित्र भएको बिद्युत सुविधाको अवस्थालाई तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं ५.८ उर्जा प्रयोगको आधारमा परिवार संख्या

क.स	विवरण	परिवार संख्या
१	विजुली	३४६४
२	लालटिन	८
३	टुकी	२८२
४	मैनबत्ती	१७
५	गोबर ग्याँस	२
	जम्मा	३७७३

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

चार्ट नं. ५.७उर्जा प्रयोगको आधारमा परिवार संख्या

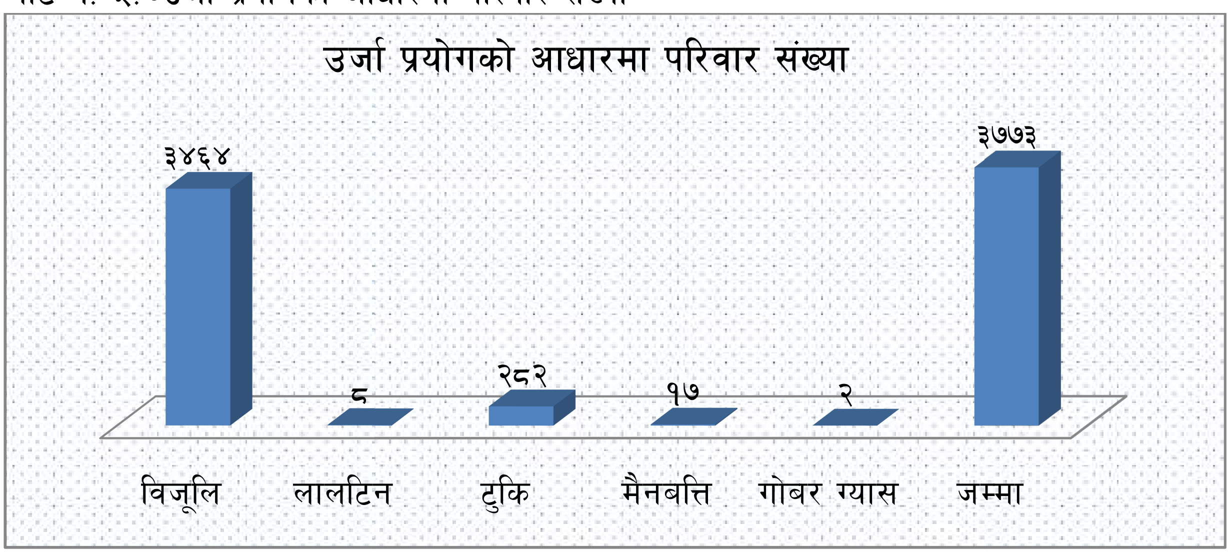

५.९ खाना पकाउने इन्धनको किसिम

इन्धन मानिसको जिवनमा नभई नहुने कुरा हो । यसका लागि मानिसहरुले दाउरा, गुइठा, गोवर ग्याँस, सोलार,एल्पी ग्यास, मट्टितेललगायत अन्य प्रकारका श्रोतहरुको प्रयोग गर्ने गर्दछन् । यस गाउँपालिकाका मानिसहरुले खाना पकाउन प्रयोग गर्ने गरेको इन्धनका श्रोत मुख्य रुपमा तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

तलिका नं.५.९ घरपरिवार अनुसार खाना पकाउने इन्धनको मुख्य श्रोत

क्र.स	विवरण	परिवार संख्या
१	दाउरा	१६४९
२	गोवरग्याँस	३७३
३	एल.पि. ग्याँस	१०७९
४	मट्टीतेल	२५१
५	विद्युत	२५०
६	अन्य	१७१
	जम्मा	३७७३

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

डायग्राम नं.५.८ घरपरिवार अनुसार खाना पकाउने इन्धनको मुख्य श्रोत

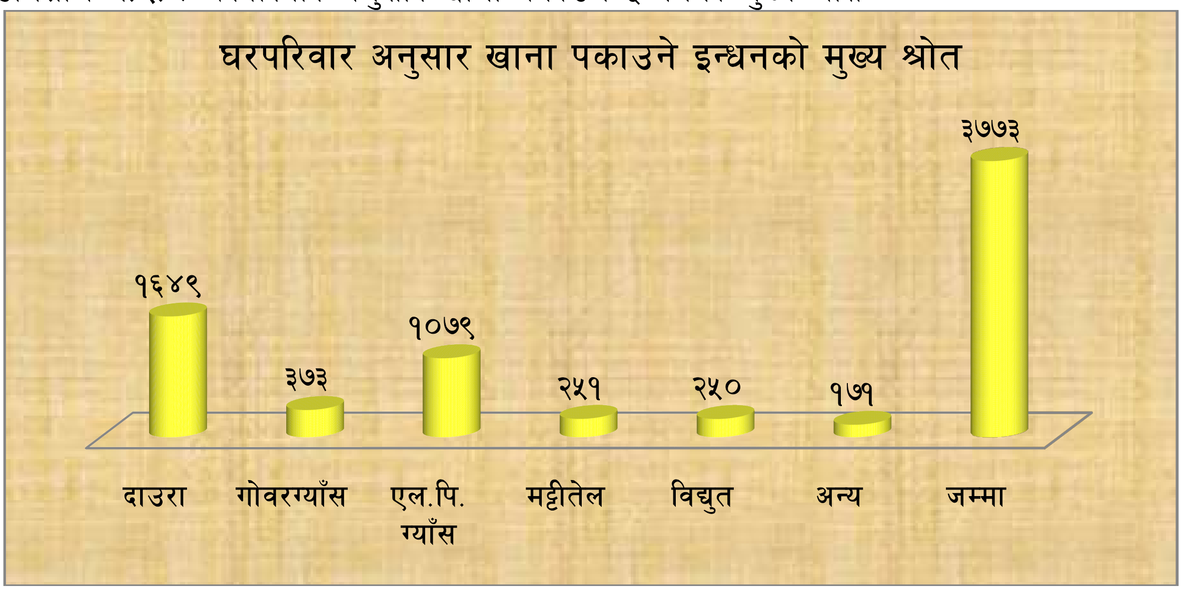

माथिको तालिकामा खाना पकाउन प्रयोग गरिने इन्धनको श्रोतको विवरण दिइएको छ । अर्जुन चौपारी गाउँपालिकामारहेका जम्मा ३७७३ घर परिवार मध्ये १६४९घरपरिवारले दाउरा,१०७९घरपरिवारले एल.पि.ग्याँस, ३७३घरपरिवारले गोबर ग्याँस,२५०घरपरिवारले विद्युत, २५१घरपरिवारले मट्टीतेल, र १७१घरपरिवारले भने अन्य तरिकाबाट खाना पकाउने गरेका छन् । यसबाट वन विनास हुने सम्भावनाबढि रहनेदेखिन्छ किनभने यस गाँउपालिकामा वसोवास गर्ने अधिकांश घरपरिवारले दाउराको प्रयोग गर्ने गरेको अध्ययनवाट देखिएको छ । तसर्थ यहाँका मानिसहरुलाई दाउराका विकल्पमा वैकल्पिक उर्जाको प्रयोग गर्न प्रोत्साहित गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

५. १०यातायात साधन तथा संचार सम्बन्धि विवरण

आज विश्वमा यातायात र संचारको साधनको अत्यधिक मात्रामा विकास भएको छ । यसले गर्दा विश्व संकुचित पनि बनेको पाइन्छ । कुनै पनि मुलुकको एउटा कुनामा बसेर पनि विश्वका प्राय सवै

घटना र सूचनाका बारेमा जानकारी सजिलैसँग संचारका साधनका माध्यमबाट नै पाउन सकिन्छ। यसैगरी तिब्र गतिमा चल्ने र उड्ने यातायातका साधानका कारणले कुनै पनि स्थानको मानिस सजिलैसँग एक स्थानबाट अर्को स्थानमा पुग्न सक्तछ।

अर्जुन चौपारीगाँउपालिकामा रहेका ३७७३ घरपरिवार मध्ये ६७६ घरपरिवारमा यातायातको साधन रहेको छ भने बाँकी ३०९७ परिवारमा यातायातका कुनै पनियातायातका साधन रहेको छैन। आधुनिक सुविधाका विभिन्न प्रकारका साधनहरुमध्ये यस स्थानमा मोटर साइकलको बढी प्रयोग हुने गरेको पाइन्छ। साधनको प्रकार सम्बन्धी विवरण तलको तालिका तथा स्तम्भ चित्रमा दिइएको छ।

तालिका नं. ५. १० विभिन्न साधन सुविधा उपयोग गर्ने घर परिवारको विवरण

क्र.सं.	साधनको प्रकार	परिवार संख्या
१	साइकल	२६२
२.	मोटरसाइकल	२६८
३.	ट्याक्सी, जीप	१०८
४.	बस, ट्रक	१८
५.	ट्याक्टर	१६
५	अन्य	४
जम्मा		**६७६**

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

डायग्राम नं ५.९ विभिन्न साधन सुविधा उपयोग गर्ने घर परिवारको विवरण

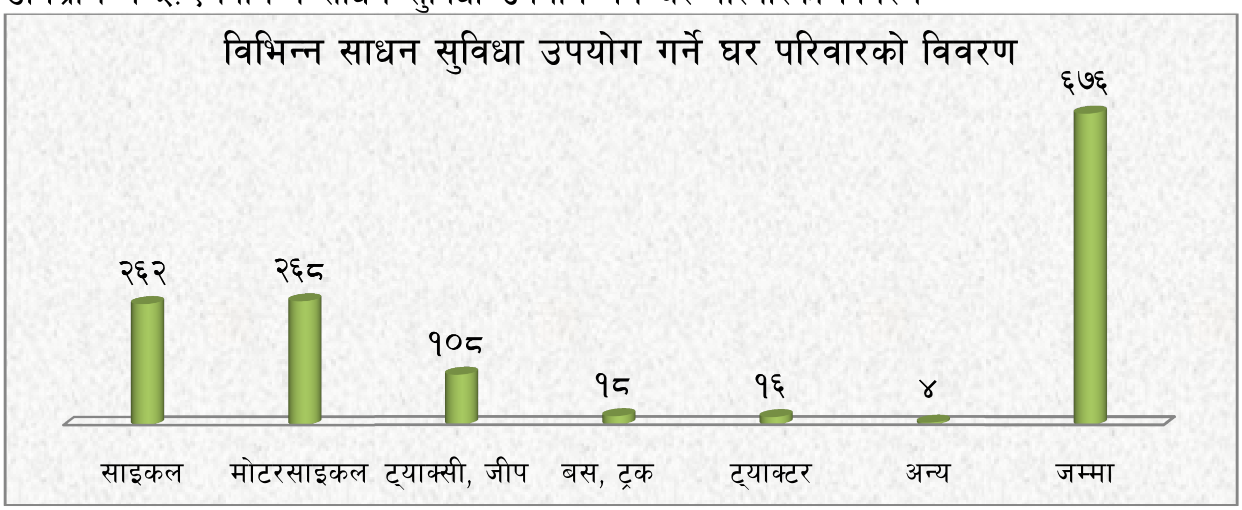

माथिको तालिकामा देखाइए अनुसार अर्जुन चौपारीगाउँपालिकामा मोटरसाइकलको प्रयोग गर्ने मानिसहरुको संख्या निकै बढी रहेको देखिन्छ। यस गाउँपालिकाका२६८ घरपरिवारका मानिसहरुले मोटरसाइकल प्रयोग गर्ने गरेको देखिएको छ। यसैगरी २६२ घरपरिवारले साइकलको प्रयोग गरेका छन् भने ट्याक्सी,जीप,बस,ट्रक तथा ट्याक्टरको प्रयोग गर्ने परिवार संख्या १४६ छ। यहाँको यातायातको मुख्य साधन सार्वजनिक यातायात रहेको देखिन्छ। अन्य सुविधायुक्त यातायात र संचारका साधनको प्रयोग गर्ने मानिसहरुको संख्या पनि सन्तोषजनक नै रहेको छ।

यसगाँउपालिकामा संचारका साधनको प्रयोग गर्ने परीवार संख्याको विबरणलाई तलको तालिका तथा स्तम्भ चित्र मा प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका नं ५.११संचारका साधनको प्रयोग सम्बन्धि परिवार विवरण

क.स	विवरण	परिवार संख्या
१	रेडियो क्यासेट	१५३९
२	टि.भि	२३६१
३	मोबाइल	२९६२
४	टेलिफोन । यु.टि.एल । करलेक्स	७५
५	कम्प्युटर । ल्यापटप	७०६

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

माथी प्रस्तुत गरिएको तालिकाको आधारमा यस गाँउपालिकामावसोवास गर्ने घरपरिवार मध्ये २९६२ परिवारले मोबाइलको प्रयोग गर्ने गरेको पाइयो भने २३६१ को घरमा टि.भि को उपलब्धताको अबस्था रहेको छ । साथै १५३९ घरपरिवारले संचारको रुपमा रेडियो तथा क्यासेट प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ । त्यसैगरि टेलिफोन । यु.टि.एल । करलेक्स भएको परिवार ७५ छ भने कम्प्युटर । ल्यापटप हुने परिवार ७०६ रहेको देखिन्छ ।

५.११ सिंचाईको अवस्था

अर्जुन चौपारी गाउँपालिकामा बसोवास गर्ने अधिकांश परिवारहरुको मुख्य पेशा कृषि रहेको छ । यस गाउँपालिकाका प्राय सवै वडाहरुमाव्यवस्थित तथा आधुनिक सिंचाई पुर्वाधारको सुविधा रहेको देखिदैन र हालसम्म पनि यहाँ बसोवास गर्ने बासिन्दाहरुले परम्परागत रुपमा नै पुराना कुलकुलेसाहरुबाट सिंचाई गरेको देखिन्छ । यस गाउँपालिकामा कृषि योग्य जमिन प्रशस्त भएको भएता पनि व्यवस्थित सिंचाईको अभावमा उत्पादनमा वृद्धि हुन सकेको छैन तसर्थ यस गाउँपालिकामा सिंचाईको सुविधाको टड्कारो आवश्यकता रहेको छ ।

kl/R5]b 5M cfly{s ljsf;

६.१ पेशा तथा रोजगारीको अवस्था

आर्थिक विकास अहिलेको स्थानीय सरकारको प्रमुख उद्देश्यका रुपमा रहेको छ । रोजगारीको अवस्था, उद्योगधन्दाको पूर्ण विकास तथा व्यावसायिक खेती प्रणालीको प्रबर्द्धनबाट आर्थिक विकास हुनसक्ने मानिन्छ । यस गाउँपालिकामा उद्योगधन्दाको अवस्था निकै कम मात्रमा रहेको छ । ठुला र रोजगारमुलक उद्योगधन्दाको अभाव रहेको यहां केवल केही वडामा कुटानी पिसानी सम्बन्धि मिलहरु रहेका छन् । यसैगरी आधारभुत सर्भेक्षणको अध्ययन अनुसारकृषिमा ३६.८८ प्रतिशत, नोकरीमा११.९६ प्रतिशत, व्यापार व्यवसायमा लाग्नेहरुको ४.१५ प्रतिशतलगाएत रहेको देखिन्छ । यस गाउँपलिकाका ५ बर्ष भन्दा माथीका मानिसहरुको पेशा तथा अवस्थालाई तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका नं.६.१ लिंगका आधारमा पेशा/व्यवसाय सम्वन्धी विवरण

क्र.सं.	पेशा	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
१.	कृषि	२३६७	४०५७	६४२४	३६.८८
२.	व्यापार	३५७	३६५	७२२	४.१५
३.	नोकरी	१६४७	४३६	२०८३	११.९६
४.	ज्यामी तथा ज्यालादारी	१५३	५३	२०६	१.१८
५.	वैदेशिक रोजगार	१८६७	१६९	२०३६	११.६९
६.	पशुपालन	६६	११८	१८४	१.०६
७.	विद्यार्थी	२७९२	२३४४	५१३६	२९.४९
८.	मजदुरी	५०	२१	७१	०.४१
९.	अन्य	२१४	३४२	५५६	३.१९
जम्मा		९५१३	७९०५	१७४१८	१००

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

डायग्राम नं ६.१ पेशा/व्यवसाय सम्वन्धी विवरण

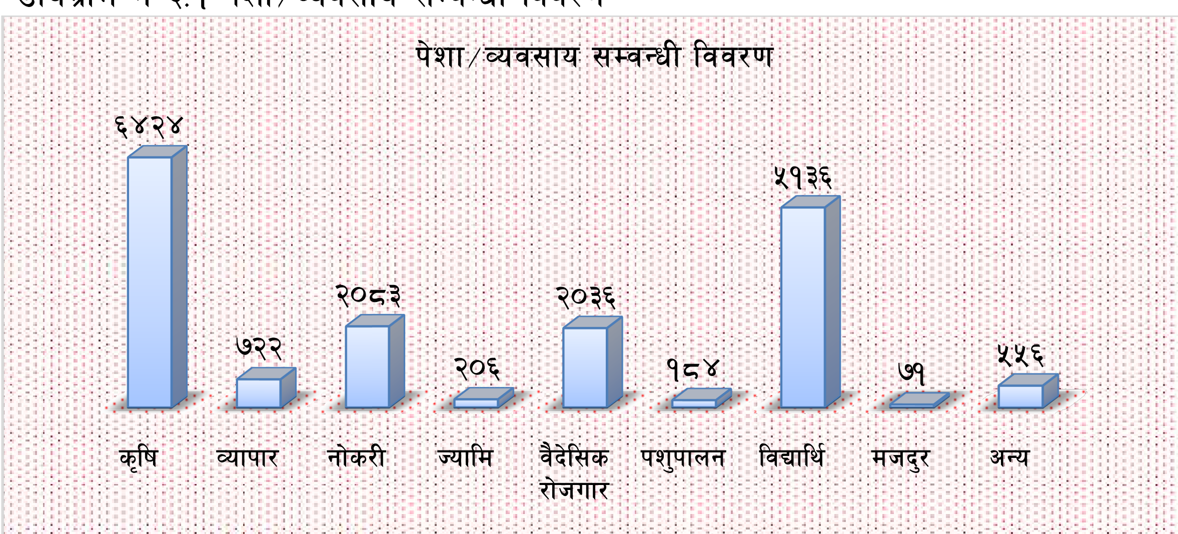

माथिको तालिकामा यसगाउँपालिकाका मानिसहरुको पेशालाई दर्शाइएको छ । उक्त तालिकामा देखाए अनुसार यस गाउँपालिकाका धेरै मानिसहरुको मुख्य पेशा कृषि तथा पशुपालन नै रहेको छ । यस तालिकामा देखाइएका अनुसार यहाँका २३६७पुरुष र४०५७ महिलाको प्रमुख पेशा कृषि र पशुपालन रहेको छ । यो संख्या यस गाउँपालिकाको कुल जनसंख्याको ३८.४८ प्रतिशत हुन आउँछ भने यस गाउँपालिकाको बाकी जनसंख्या नोकरी, ज्यामी, व्यापार, बिद्यार्थी तथा वैदेशिक रोजगारीमा लागेको देखिन्छ ।

^=@ a}b]lzs /f]huf/L ;DaGw ljj/of

रोजगारीको अवस्थाले कुनै पनि स्थानको आर्थिक विकासमा महत्वपूर्ण सहयोग पुऱ्याउने गर्दछ । रोजगारीले मानिसहरुलाई सवल र सक्षम पनि बनाउने गर्दछ । रोजगारी पनि स्वदेशमा गरिने र विदेशमा गरिने गरी मुख्य रुपमा दुई प्रकारको हुने गर्दछ । यिनीहरुमध्ये पनि विदेशी नोकरीले वैदेशिक मुद्रा आर्जनमा सहयोग पुऱ्याउने गर्दछ । गाउँपालिकाको वैदेशिक अवस्थालाई हेर्दा यस गाँउपालिकामा रहेका ३७७३ घरपरिवारमा बसोवास गर्ने ११०४५ पुरुष र १०३३३ महिला गरी जम्मा २१३७८ जनसंख्या मध्ये १८४ महिला तथा २४०३ पुरुष गरी जम्मा २५८७ जनसंख्या वैदेशिक रोजगारीको लागी बाहिर गएका छन् । यो तथ्यांकलाई बिश्लेषणात्मक अध्ययन तथा विश्लेषण गर्दा कुल जनसंख्याको १२.० प्रतिशत जनसंख्या विदेशिएको छ जसमा महिला जनसंख्याको १.७८ प्रतिशत तथा पुरुष जनसंख्याको २१.७५ प्रतिशत हुन आँउछ । यस सम्बन्धि विवरणलाई तलको तालिका तथा चार्टमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं ६.२ बैदेशिक रोजगारी सम्बन्धि विवरण

क्र.स	विवरण	संख्या	प्रतिशत
१	महिला	१८४	७.१
२	पुरुष	२४०३	९२.९
	जम्मा	२५८७	१००.०

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

चार्ट नं.६.२ बैदेशिक रोजगारी सम्बन्धि विवरण

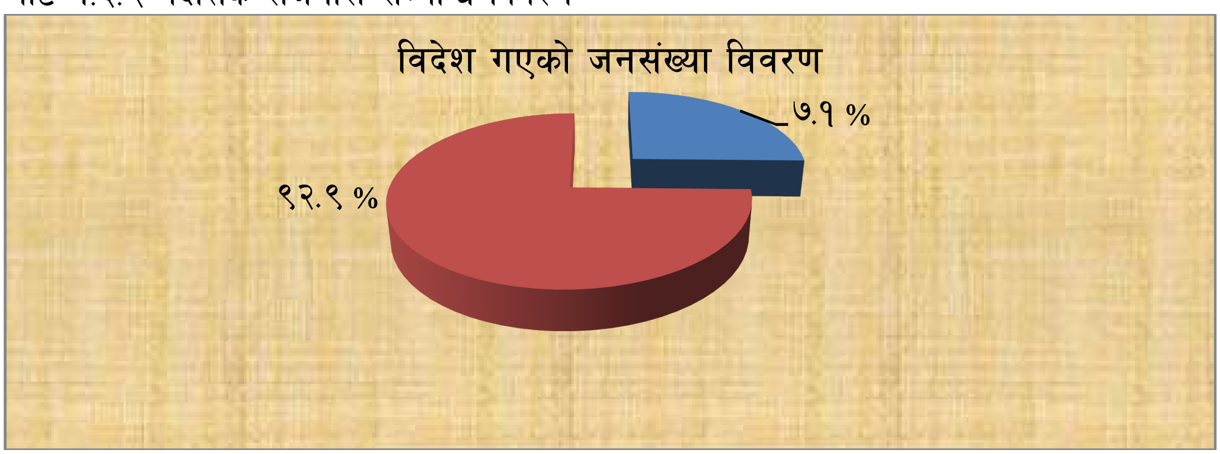

६.३. मुख्य वाली तथा उत्पादन अवस्था

अर्जुन चौपारी गाउँपालिका कृषि उत्पादकत्वका दृष्टिले राम्रै मानिन्छ किनकी यस गाउँपालिकामा प्रशस्त मात्रामा कृषि उत्पादन हुने जमिनहरु रहेका छन् । तर यस गाँउपालिकाको जमिनको वितरण तथा कृषि प्रणाली अवैज्ञानिक तथा परम्परागत भएकाले यस गाउँपालिकाका अत्यधिक कृषकहरुले न्युन मात्रामा मात्र उत्पादन गर्ने गर्दछन् । तर पनि यस गाउँपालिकामा विभिन्न प्रकारको अन्नबाली उत्पादन गर्ने गरिन्छ । यस गाँउपालिकामा लगाईने मुख्य वालीहरुमा धान, गँहु, मकै, तरकारी वाली, तेलहन, नगदे वाली पर्दछन । यहाँ खाद्यान्य वाली अन्तरगत धान, गँहु, कोदो तथा मकै जस्ता वालीहरु लगाउने गरिएको छ भने तोरी जस्ता तेलहन वालीहरुपनिलगाएको देखिन्छ । यसै गरी तरकारी वाली अन्तरगत काउली, प्याज, आलु जस्ता खेतीहरु सिजन अनुसारको हुने हुँदा यसलाई पनि लगाएको देखिन्छ भने मास, मसुरो जस्ता दलहन वाली समेत लगाउने गरिएको छ । तलको तालिका अनुसार यस गाँउपालिका भित्र लगाइने मुख्य वालीलाई देखाईएको छ । बिशेष गरि यस गाँउपालिकामा लगाइने प्रचलित वालीका उन्नत जातहरुको विवरणलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ६.३ गाँउपालिकामा लगाइने प्रचलित वालीका उन्नत जातहरु

क्र.सं.	वालीको नाम	प्रचलित जात
१.	धान	सुनौलो सुगन्धा, रामधान, मकवानपुर १, साबित्री, स्थानीय मन्सुली, राधा ७, राधा ११, राधा १२, बर्मेली, गोला, बातीसरा, खोले जर्नेली, पाखे जर्नेली, स्थानीय पहेंले, गोरखनाथ, लोकनाथ,खुमल, चैते २, चैते ४, हर्दिनाथ १
२.	मकै	मनकाना १, मनकामना ३, खुमल पहेलो, रामपुर कम्पोजिट, अरुण १, अरुण २, हेटौडा कम्पोजिट, गणेस (हाइब्रीड) , गौरव, देउती, सितला, पोसिलो, मनकामना १, अरुण १,२
३.	गहुं	WK १२०४, गौतम, NL २९७, BL१०२२,BL१४७३, RR२१, सिद्धार्थ, अन्नपुर्ण आदि

स्रोत : स्थलगत सर्वेक्षण २०७४

६.४ खाद्यवालीमा लाग्ने विभिन्न रोग किरा सम्बन्धी विवरण

साधारणतया यस गाँउपालिका भित्र तरकारी वाली, फलफुल तथा खाद्यान्न वालीमा विभिन्न रोग तथा किरा लाग्ने गरेको पाईएको छ । खासगरी यहाँका विभिन्न वडा तथा वस्तीहरुमा तरकारीमा लाग्ने रोगमा विशेषगरी लाइ, खुम्रे, डडुवा, ढुसी तथा गवारो राँते जस्ता रोग देखापरेको छ भने फलफुल खेती तर्फ लाग्ने रोगमा लाइ, खुम्रे, डडुवा, ढुसी, सुन्तलाको पात पहेलो हुनु, सिरुस, फल झर्ने, फल कुहिने तथा फुल झर्ने जस्ता रोग लाग्ने गरेको देखिन्छ । खाद्यान्न वालीमा लाइ, डडुवा,

ढुसी, गवारो, पात सुक्ने, पतेरो आदी जस्ता रोगहरु लाग्ने गरेको देखिन्छ । विभिन्न खाद्यवालीमा लाग्ने विभिन्न रोग किरा सम्बन्धी विवरणलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.६.४ खाद्यवालीमा लाग्ने विभिन्न रोग किरा सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	बालीमा लाग्ने मुख्य रोग	लाग्ने मुख्य किराहरु	झारपात	प्राकृतिक शत्रुहरु
धान	खैरा, डढुवा, Blast, Foot rot	गवारो, फट्याङगा, पतेरो	चामा, दुवो, मस्याहदा	माकुरा, छिर विटे कमिला, बाघे खपटे
मकै	sheat blight, कालोपोके	गवारो, गुन, फौजी किरा	गन्धे झार, दुवो, काला झार	माकुरा, छिर विटे कमिला
गहुं	कालोपोके, सिन्धुरे	फेद कटुवा	रगते, मोथे	माकुरा

स्रोत : स्थलगत सर्वेक्षण २०७४

६.५ पशुपालन

खेतीका साथमा पशुपालनलाई पनि गाँउपालिकामा वसोवास गर्नेहरुलेमुख्य सहायक पेशाका रुपमा लिने गरेको देखिन्छ । यस गाँउपालिकाको समग्र तथा वडा अनुसारको पशुपालनको तथ्याङ्कलाई हेर्दा मुख्य रुपमा यस गाँउपालिका भित्र विभिन्न किसिमका पशुहरु जस्तै गाई, गोरु, भैसी, राँगा, भेडा, वाखा, सुंगुर आदी पाल्ने गरेको पाईएको छ । तुलनात्मक रुपमा हेर्दा स्थानिय जातका भन्दा उन्नत जातका पशु पाल्नेको संख्या कम देखिन्छ ।

६.६पंक्षी तथा अन्यसम्वन्धि विवरण

यस गाँउपालिकामा पंक्षिको अवस्थालाई हेर्दा कुखुरा पाल्नेको संख्या वढी देखिन्छ । कुखुराको संख्यालाई हेर्ने हो भने व्रोइलर जातका कुखुरा व्यवसायिक रुपमा पाल्ने गरेकोले यसको संख्या वढी देखिन्छ । यस्तै यस गाँउपालिका भित्र हाँस तथा अन्य जातका पंक्षि पाल्नेको संख्या ज्यादै न्यून रुपमा देखिन्छ ।

६.७पशुपंक्षिमा लाग्ने रोगको विवरण

यस गाँउपालिका भित्र पशुहरुमा लाग्ने मुख्य रोगमा खोरेत, नाम्ले तथा जुगा लाग्ने गरेको पाइन्छ भने पंक्षिहरुमा लाग्ने मुख्य रोगमा आखाँ पाक्ने, नाम्ले, रानी खेत, गंभारो तथा वर्ड फ्लू हुन । यस्तै माछामा लाग्ने मुख्य रोग पङगास हो ।

तालिका नं.६.७पशुपंक्षिमा लाग्ने रोगको विवरण

पशुहरुमा लाग्ने मुख्य रोग	पंक्षिहरुमा लाग्ने मुख्य रोग	माछामा लाग्ने मुख्य रोग
खोरेत, नाम्ले	आखाँ पाक्ने, नाम्ले	पङगास
खोरेत, नाम्ले	आखाँ पाक्ने, नाम्ले	पङगास
खोरेत, नाम्ले, जुगा	आखाँ पाक्न	पङगास
खोरेत, नाम्ले, जुगा	नाम्ले	पङगास
खोरेत,भ्यागुते, चाचो,पटंगे, विषालु जिवाणु	रानी खेत, गंभारो, वर्ड फ्लू	

स्रोत : स्थलगत सर्वेक्षण २०७४

६.८ वडागत पशुपंक्षीको अवस्था

यस गाउँपालिकाका मानिसहरुले विभिन्न प्रकारका पशुपंक्षीहरु पालेको देखिन्छ। यस गाउँपालिकाका विभिन्न वडाहरुमा पालिएका विभिन्न प्रकारका पशुपंक्षीहरुको विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ।

तालिका नं. ६.८ वडागत आधारमा पशुपंक्षीहरुको विवरण

सि. नं.	पशुपंक्षीको विवरण	वडा नं.									जम्मा
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	
१	गाई/गोरु	१७९	१३०	१४९	२७२	१५८	१८९	१७८	४६	२४५	१५४६
२	भैसी/रागा	११५	१२५	१९०	१८५	२०५	१७५	१०९	६७	२३५	१४०६
३	खसी/बाखा	१८०	७५	२७५	२८०	१९०	१७५	२०५	१०३	३००	१७८३
४	सुंगुर/वंगुर	१५	०	०	७	१६	४	०	३	५	५०
५	हास कुखुरा	२५०	५६	३४८	३८०	६०९	३९४	५४५	२७०	५१५	३३६७
६	परेवा	२८	१५	७०	४०	८४	५०	२०	१२	६०	३७९
७	अन्य	२	०	०	०	०	०	३	०	३	८
जम्मा		७६९	४०१	१०३२	११६४	१२६२	९८७	१०६०	५०१	१३६३	८५३९

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

माथिको तालिकामा उल्लेख भए अनुसार सवैभन्दा बढि पशुपंक्षीहरु पालिएको वडा नं. ५ हो, जहाँ विभिन्न प्रकारका गरेर १३६३ पशुपंक्षीहरु पालेको देखिन्छ । यसैगरी सवैभन्दा कम पशुपंक्षीहरु पालिएको वडा भने वडा नं. २ हो, जसमा ४०१ वटामात्र पशुपंक्षीहरु पालिएका देखिन्छन् । यसैगरी पशुहरुको जातका आधारमा यस गाउँपालिकामा गाई, गोरु, भैंसी, राँगा, बाखा, खसी, सुँगुर, हाँस, कुखुरा, परेवा र अन्य प्रकारका पशुहरु पाल्ने गरिएको पाइन्छ । यस गाउँपालिकामा सवैभन्दा बढी संख्यामा पालिएका पशुहरु कुखुरा हाँस हुन्, जसको संख्या ३३६७ रहेको छ। यसैगरी गाईगोरु, भैसी र खसीबाखा क्रमश १५४६, १४०६ र १७८३वटा पालिएका छन् । यस गाउँपालिकामा सवैभन्दा कम संख्यामा भने सुँगुर/ वंगुर पालिएको देखिन्छ।

६.९ जमिनको स्वामित्व सम्बन्धी विवरण

अर्जुन चौपारीगाउँपालिकामा जमिनमा स्वामित्व अथवा लालपुर्जा भएका र नभएका दुवै समूहका मानिसहरु बसोवास गर्दछन् । तर यस गाउँपालिकामा जमिन तथा घरको लालपुर्जानहुने मानिसहरुको संख्या भने निकै कमी छ । यस गाउँपालिकाको जमिनको लालपुर्जा भएका र नभएका मानिसहरुको विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ।

तालिका नं. ६.९जमिनको स्वामित्व सम्बन्धी विवरण

क्र.स	विवरण	परिवार संख्या
१	जग्गाको लालपुर्जा भएको	३६५०
२	जग्गाको लालपुर्जा नभएको	१२३

	जम्मा	३७७३

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

डायग्राम नं. ६.९परिवारको स्वामित्वमा जग्गाको लालपुर्जा सम्बन्धि विवरण

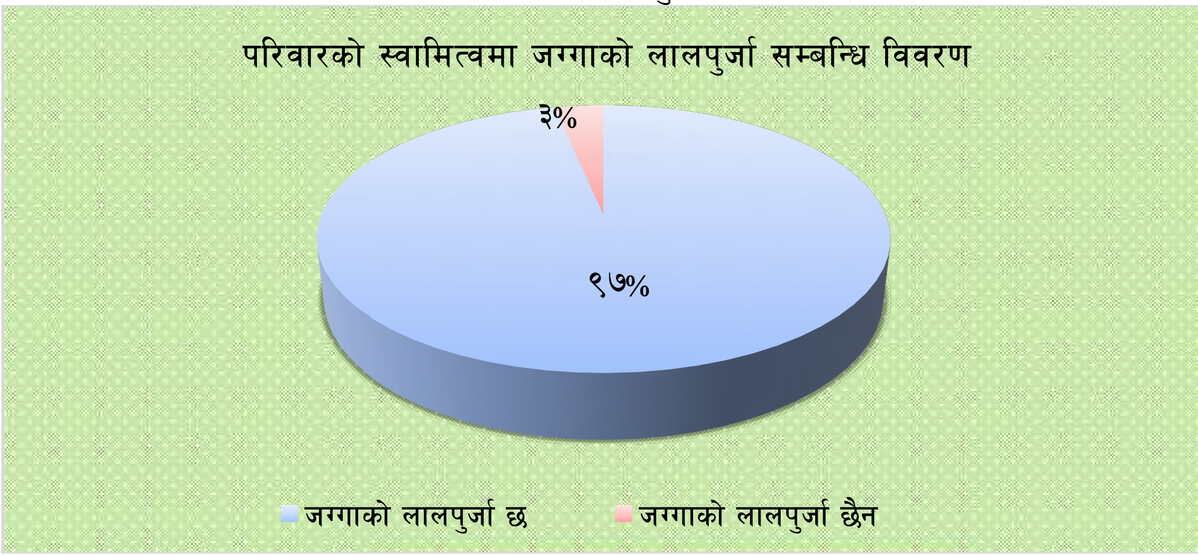

माथिको तालिकामा देखाइए अनुसार यसगाँउपालिकामा रहेका जम्मा ३७७३परिवारमध्ये ३६५०परिवारसँग नीजि जमिन तथा जग्गाको लालपुर्जा रहेको देखिन्छ भने बाँकी १२३परिवारसँग भने जमिनको लालपुर्जा रहेको देखिँदैन । यस गाँउपालिकामा जमिन हुने मानिसहरुमा पनि बढी परिणाममा जमिन हुनेहरुको संख्या निकै न्यून रहेको देखिन्छ ।

६.१०आम्दानी तथा खर्चको अवस्था

यस गाउँपालिकाका वस्ने घरपरिवारहरुको मासिक आम्दानीको अवस्थालाई तलको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका नं ६.१० वडा अनुसार प्रति परिवार औषत मासिक आयको विवरण

क्र.स	औषत मासिक पारिवारिक आम्दानी	घरपरिवार संख्या
१	१००१ देखि २०००	३७६
२	२००१ देखि ३०००	२५४
३	३००१ देखि ५०००	२१३
४	५००१ देखि १००००	१६८
५	१०००१ भन्दा माथि	४६०
६	१०००० देखि १५०००	४८५
७	१५००० देखि २५०००	६२४
८	२५००० भन्दा माथि	११९३
	जम्मा	**३७७३**

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

डायग्राम नं ६.१० वडा अनुसार औषत मासिक आयको विवरण

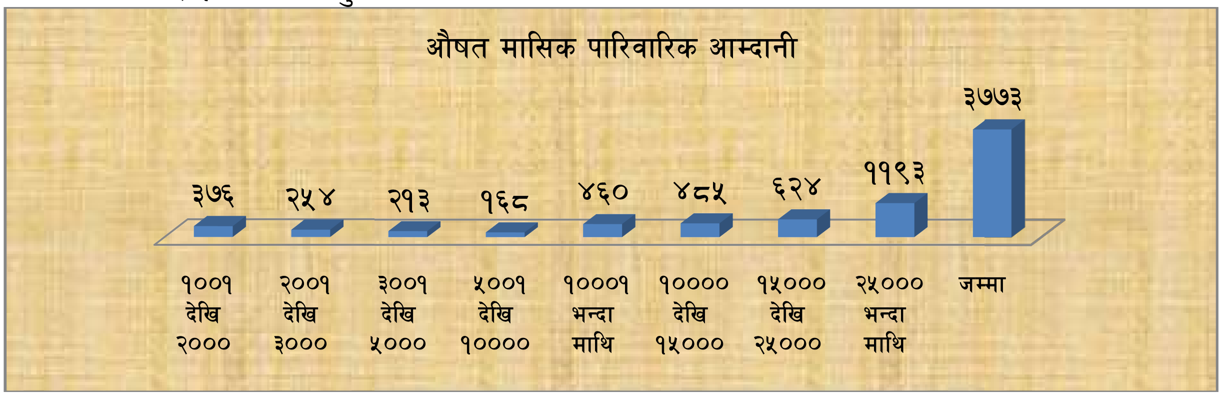

यस गाउँपालिकाका विभिन्न वडाका परिवारहरुको प्रति महिना आम्दानीको विवरण माथि प्रस्तुत गरिएको छ । प्राप्त विवरण अनुसार प्रत्येक वडाका मानिसहरुले मासिक आम्दानी औषत रु १००० भन्दा बढी कमाउनेको परिवार संख्या ३७६ रहेको देखिन्छ १०००देखि २००० सम्म कमाउनेपरिवार संख्या २५४ देखिन्छ । समग्रमा यस गाउँपालिकामा विभिन्न वडाका ८४३ घरपरिवार मासिक आम्दानी ५००० भन्दा कम र मासिक रुपमा जति आम्दानी हुन्छ उत्तिकै मात्रामा खर्च हुनुले उनीहरुको आर्थिक अवस्था पनि कमजोर रहेको देखिन्छ । यस गाउँपालिकाका २९३० घर परिवारको मासिक आम्दानी ५००० भन्दा बढी रहेको देखिन्छ । व्यापार व्यवसायको कमी, खेतिको असमान वितरण, चेतना र प्राविधिक ज्ञानको कमी आदि कारणले गर्दा यस गाउँपालिकाको मासिक आय स्तर असमान रहेको देखिन्छ ।

६.११मासिक वचतको अवस्था

अर्जुन चौपारी गाउँपालिकाका अधिकांश परिवारको बचतको अवस्था प्राय शुन्य नै रहेको छ । किनभने आफ्नो भू–स्वामित्व कम भएका परिवार संख्याको अवस्था पनि रहेको र भू–स्वामित्व भएका परिवार संख्याहरूको पनि जग्गा जमिनको मात्रा कम भएको हुँदा वचत गर्न सक्ने अवस्था देखिदैन । जति आम्दानी हुन्छ त्यसैलाई परिवार पाल्नको लागि खर्च गर्ने भएको हुदां बचतको अवस्था नगण्य नै रहेको छ । बचतको आधारमा परिवार संख्याको अवस्था निम्नानुसार रहेको छ ।

तालिका नं ६.११वडा अनुसार प्रति परिवार वचतको अवस्था

क्र.स	औषत मासिक पारिवारिक बचत	घरपरिवार संख्या
१	शुन्य	१०८५
२	५०० देखि १०००	१०६९
३	१००१ देखि २०००	४०४
४	२००१ देखि ३०००	१५७
५	३००१ देखि ५०००	३२०
६	५००१ देखि १००००	३२०

८	१०००१ भन्दा माथि	४१८
	जम्मा	**३७७३**

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

६.११ औषत वचतको अवस्था

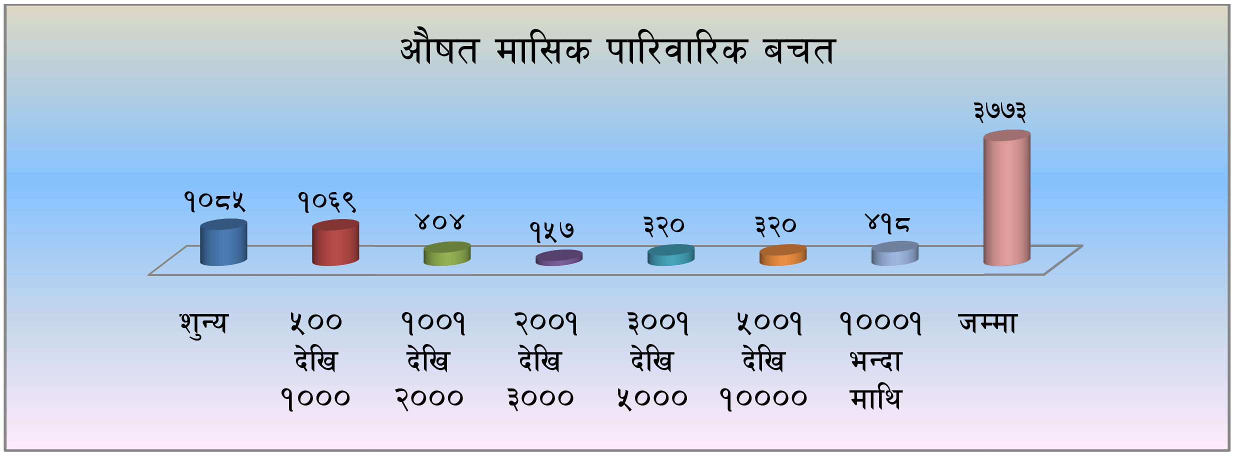

६.१२वेरोजगारीको अवस्था

यस गाँउपालिकामा कमाउन सक्ने सिपयुक्त ९५५ घरपरीवारका सदस्यहरु बेरोजगार बसेका छन भने बाँकी २८१८ परिवारका मानिसहरु कुनै न कुनै कार्यमा संलग्न रहेको पाइन्छ । जहाँ ८६५ घरपरिवारका मानिसहरु ले अबसर नपाएर बोरोजगारीको समस्या झेल्नु परेको बताएका छन् भने ४९ परिवारका ब्यक्तिहरु इच्छा नभएर बेरोजगार बसेका छन् । त्यसैगरी २९ परिवारका सदस्यहरु अशक्त भएर बेरोजगार बसेका छन् भने १२ जना शारिरिक रुपमा अपांग भएर बेरोजगार रहेका छन् । तलको तालिकामा कमाउन सक्ने सिपयुक्त दक्षता भएर पनि बेरोजगार बसेका परिवार सख्याको विवरणलाई तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं ६.१२वेरोजगारीको अवस्था

क.स	विवरण	संख्या	प्रतिशत
१	बेरोजगार	९५५	२५.३
२	रोजगार	२८१८	७४.७
	जम्मा	**३७७३**	**१००.०**

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

चार्ट नं.६.१२वेरोजगारीको अवस्था

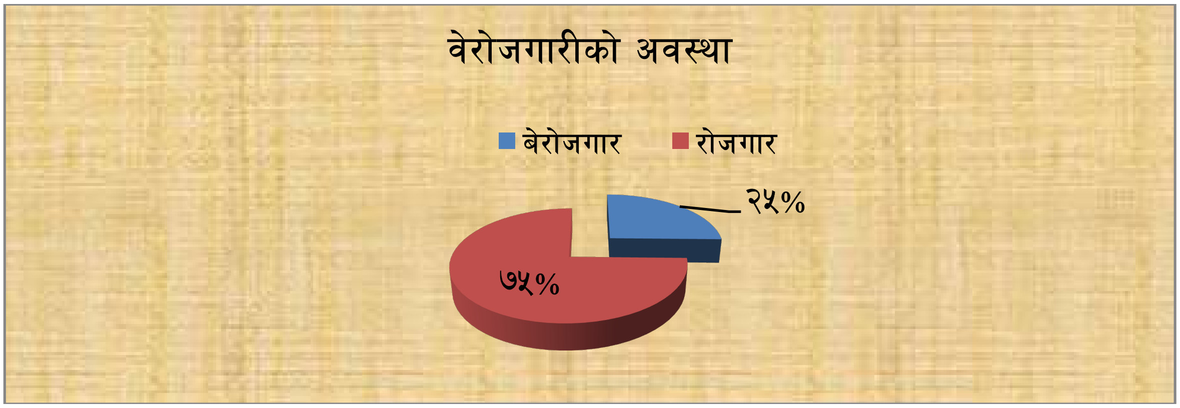

६.१३खाद्यान्नको अवस्था सम्बन्धी विवरण

यस गाउँपालिकाका अत्याधीक मानिसहरुको मुख्य पेशा कृषि नै हो भन्ने कुरा प्रशङ्गवस माथि नै चर्चा गरिएको छ । कृषि पेशा भन्नाले जमीनमा खेतीपाती गर्ने वा पशुपालन व्यवसाय गर्ने कुनै एक वा दुवै क्षेत्रहरु पर्दछन् । अतः मानिसहरुलाई वर्षभर कृषि पेशामा लाग्दा खान लगाउन भने धौधौ पर्ने देखिन्छ ।

खाद्यान्न उपलब्धताको स्थितिलाई हेर्दा यस गाउँपालिका भित्र बाह्रै महिना खान पुग्ने परिवारको संख्या अत्यन्तै न्यून रहेको छ । जम्मा परिवार संख्या मध्ये १३७१ परिवारलाई आफ्नो उत्पादनले ६ महिना भन्दा बढी खान पुग्दैन भने १६१३ परिवारलाई आफ्नोले उत्पादन ३ महिना भन्दा बढि खान नपुग्ने देखिन्छ ।तलको तालिकामा यस गाउँपालिकाका मानिसहरुको आफ्नो उत्पादनले खान पुग्ने र नपुग्ने अवस्था देखाइएको छ ।

तालिका नं.६.१३वडागत खाद्यान्नको अवस्था तथा समय सम्बन्धी विवरण

वडा.नं.	३ महिना भन्दा कम	३ देखि ६ महिना	६ देखि ९ महिना	९ देखि १२ महिना	आफ्नो उत्पादन खान पुगेर वेच विखन गर्ने
१	३७५	३३५	१३६	११८	२१
२	१६३	२०५	७३	२१	३
३	१४०	१८९	५५	३१	७
४	१९२	१७२	७२	४९	३
५	२२३	२९३	१०३	६०	८
६	५२०	१७७	१४	१३	२
	१६१३	१३७१	४५३	२९२	४४

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

डायग्राम नं.६.१३वडागत खाद्यान्नको अवस्था तथा समय सम्बन्धी विवरण

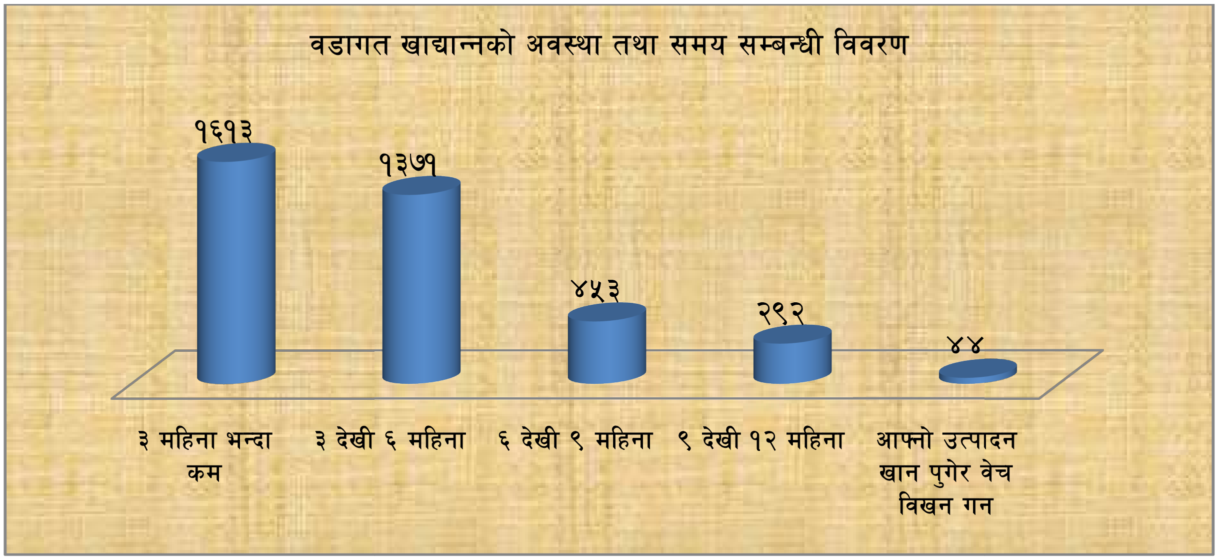

माथिको तालिका अनुसार यसगाउँपालिकाका १६१३परिवारलाई भने आफ्नो उत्पादनवाटवर्षमा ३ महिनासम्म मात्र खान पुग्ने गर्दछ । यसैगरी ६, ९, र १२ महिना खान पुग्ने परिवार क्रमशः १३७१,४५३ र २९२रहेका छन् । आफूले उब्जाएको अन्न खाएर बिक्री समेत गर्ने परिवार संख्या भने मात्र ४४ रहेको छ । वर्षभरी खान पुग्नेहरुको संख्या सवैभन्दा बढी वडा नं. १ र ५ मा छ भने वर्षभरी खाएर अन्नपात बढी हुने या बच्ने परिवारको बढी संख्या पनि वडा नं. १ र ५ मा नै रहेको देखिन्छ भने सवैभन्दा बढि आफ्नो उत्पादनले खान नपुग्ने परिवारहरुको बसोवास वार्ड नं. ६ मा रहेको देखिन्छ ।

६.१४ऋण आवश्यकतासम्वन्धी विवरण

मानिसलाई आफ्नोआम्दानीले खर्च गर्न पुगेन भने उसले विभिन्न व्यक्ति, निकाय र संघसंस्थाबाट ऋण लिएर उसले आफ्ना आवश्यकताहरु पुरा गर्ने गर्दछ । यसले तत्काललाई मानिसहरुका आवश्यकता पूरा हुने भए पनि दीर्घकालमा नकारात्मक प्रभाव पार्ने गर्दछ । तलको तालिकामा यसगाउँपालिकाका मानिसहरुले लिने गरेको ऋणसम्बन्धी विवरण दिइएको छ ।

तालिका नं. ६.१४ वडा अनुसार ऋण आवश्यकता पुरा सम्वन्धी विवरण

वडा.नं.	बैक वा वित्तिय संस्था	सहकारी संस्था	समुह तथा सामुदायिक संस्था	साहु महाजन	लघुवित्त	अन्य
१.	२६५	२७५	१०	२५२	१०	२
२.	२९७	८०	६	२३०	७	७
३.	९८	३३	६	२०२	९	४
४.	६१	२३	१३	२२५	१३	१
५.	११०	१२८	१०७	३२६	४७	५
६.	६८	१८	९	२८९	९०	५
जम्मा	**८९९**	**५५७**	**१५१**	**१५२४**	**१७६**	**२४**

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

डायग्राम नं. ६.१४ ऋण आवश्यकता पुरा सम्वन्धी विवरण

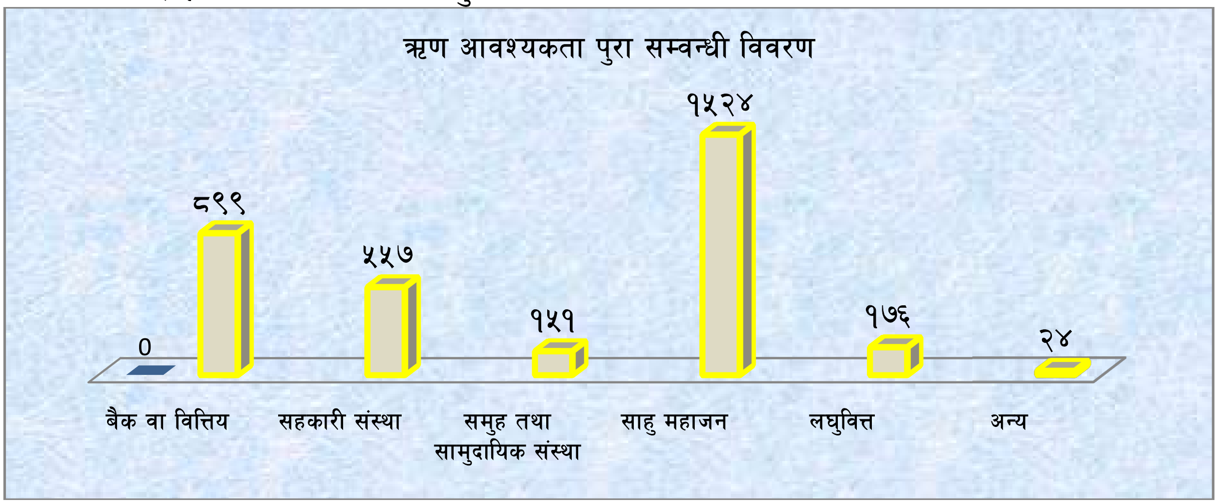

माथिको तालिकामा यसगाउँपालिकाका मानिसहरुले विभिन्न स्थानहरुबाट लिने गरेको ऋणसम्बन्धी विवरण वडागत रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ, जसअनुसार यस गाउँपालिकाका ३३३१ घरपरिवारमध्ये ४१२ परिवारको मात्र ऋणनरहेको देखिन्छ । यसगाउँपालिकाका मानिसहरुले लिने ऋणको अवस्था र ऋृण लिने स्थान हेर्दा यस गाउँपालिकाका अत्यधिक मानिसहरुले साहुमहाजनवाट लिने गरेको देखिन्छ ।यसगाउँपालिकाका मानिसहरुले विभिन्न निकायबाट ऋण लिएर आफ्ना आवश्यकताहरु पूरा गर्ने गरेको देखिन्छ । साथै ऋण प्रवाह गर्ने प्रमुख निकाय भने यस गाउँपालिकाका लागि वैंक वा वित्तीय संस्था, लघुवित वैक तथासहकारी संस्था नै रहेको पाईन्छ । यसबाहेक बैंकका तर्फबाट ऋण लिने मानिसहरु भने निकै कम रहेका छन् ।

६.१५ औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय सम्वन्धि विवरण

यस गाँउपालिका भित्र वसोवास गर्ने मानिसहरु विभिन्न किसिमका व्यवसायमा संलग्न रहेको पाइन्छ । संख्यात्मक रुपमा हेर्नेहो भने यहाँका वासिन्दाले किराना पसल, होटल व्यवसाय, कपडा पसल, खाजा घर चिया पसल आदी संचालन गर्नेको संख्या अत्याधिक रहेको छ भने अरु विभिन्न प्रकारका व्यवसाय गर्नेको संख्या पनि रहेको छ । तलको तालिकामा यस गाँउपालिका भित्र रहेका व्यापार व्यवसाय सम्वन्धी विवरणलाई दिइएको छ ।

तालिका नं.६.१५ औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय सम्वन्धि विवरण

सि.नं	व्यपार व्यवसाय सम्बन्धी विवरण	संख्या
१	दुग्घ व्यवसायी	२
२	टेलर्स	३
३	सुनचाँदी व्यवसायी	४
४	भाडा व्यवसायी	६
५	होटल व्यवसाय	१९
६	फेन्सी व्यवसायी कस्मेटीक	२९

सि.नं	व्यपार व्यवसाय सम्बन्धी विवरण	संख्या
७	क्लिनिक तथा औषधी व्यवसायी	५
८	तरकारी तथा फलफूल व्यवसायी	१४
९	इलेक्ट्रोनिक व्यवसायी	८
१०	माछामासु पसल, व्यवसायी	२१
११	हेयर सैलुंग तथा सौन्दर्यकला व्यवसायी	६
१२	उद्योग	५
१३	बंगुर पालन	४
१४	बोडिंग स्कुल संचालन	५
१५	ठेक्कापट्टा	२
१६	जुत्ता पसल	३
१७	फोटो स्टुडियो	१०
१८	फर्निचर	५
१९	किनारा पसल तथा व्यवसायी	१९७
२०	सि.डि.पसल	१
२१	पुल हाउस	१
२२	राइस मिल	२१
२३	घडि रेडियो टि.भी मर्मत	६
२४	पस्मिना पसल	१
२५	खाजाघर तथा चिया पसल	२३
२६	ढुवानी सेवा	२
२७	टयुसन सेन्टर	२
२८	कार्पेट पसल	२
२९	सरसफाइ तथा फोहोर मैला संकलन	१२
३०	मदिरा व्यवसाय	४
३१	ग्यास डिलर	१
३२	नृत्य प्रशिक्षण तथा संगित प्रशिक्षण केन्द्र	१
३३	कम्प्युटर टेनिंग सेन्टर साईवर व्यवसायी	१
३४	पुस्तक व्यवसायी तथा फोटोकपी	८
३५	मनी टान्सफर	२
३६	सहकारी	५
३७	बैक	१
३८	भेटनरी	३
३९	बाखापालन फर्म	१
जम्मा		४४६

स्रोत : अर्जुन चौपारी गाँउपालिका तथा स्थलगत सर्वेक्षण २०७४

६.१६ उद्योगको किसिम

अर्जुन चौपारी गाँउपालिका भित्र साना तथा घरेलूस्तरका केहि उद्योगहरुसंचालनमा छन भने ठुला उद्योग धन्दा खुलिसकेको अवस्था छैन । साना तथा मझौला उद्योगहरुमा पनि प्रायः मिलहरु, फर्निचर उद्योग व्यापार व्यावसाय आदि रहेका छन । साना तथा मझौला उद्योगहरुवाट केहिले रोजगारी समेत पाएका छन भने अरु फरक खालका उद्योग खुल्नु पर्ने देखिन्छ । यस गाँउपालिका भित्र हालको अवस्थालाई हेर्ने हो भने ठूलो उद्योग स्थापना तथा संचालन भएको देखिदैन ।

६.१७ बजार तथा ब्यापारीक केन्द्रहरुको विबरण

बिशेष गरी स्थानीय बासिनदाहरुद्धारा नै उत्पादित बस्तुहरुको आयात तथा निर्यात गर्ने केन्द्रबिन्दुलाई स्थानिय ब्यापारीक केन्द्र भन्ने गरिन्छ । साथै दैनिक उपभोग्य बस्तुहरुको सशुल्क आदान प्रदान हुने केन्द्र ब्यापारिक केन्द्र हो । अर्जुन चौपारी गाँउपालिकामा आवश्यकता तथा स्रोत साधनको आधारमा बिभिन्न स्थानमा व्यापारिक बजार केन्द्रहरु रहेका छन । हाल गाँउपालिका भित्र रहेका बजारकेन्द्रको विवरणलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं ५.५ बजार तथा ब्यापारीक केन्द्रहरुको विबरण

क्र.स	व्यापारिक बजार केन्द	मुख्य व्यापारीक बस्तुहरु
१	अर्जुन चौपारी बजार	कृषिजन्य , दैनिक उपभोग्य बस्तु, लत्ताकपडा,औषधि, स्टेशनरी आदि
२	मजुवा बजार	
३	लामाडाँडाको भञ्ज्याङ	
४	खेवाङ्ग	
५	रापाकोट	
६	तालपोखरी केन्द्र	
७	बयाले बजार	
८	घण्टे वजार	
९	घोप्टे ओडार	
१०	मुलावारी	
११	दरौडाँडा	
१२	वैराके	

स्रोत : स्थलगत सर्वेक्षण २०७४

परिच्छेद सातः सुरक्षा तथा समावेशीकरण

अर्जुन चौपारी गाउँपालिकाको पार्श्वचित्र तयार गर्नको लागी सकंलन गरिएको तथ्याङ्कहरूलाई अध्ययन तथा विश्लेषण गर्दा यस गाँउपालिका भित्र सुरक्षा तथा समावेशीकरणको अवस्था पनि त्यतिकै छड्कारो रहेको देखिन्छ । बेरोजगारीको अवस्था उच्च, शिक्षाको अभाव, स्वास्थ्यको अभाव, जनचेतनाको कमी, पहुँचमा कमी आदि कारणले गर्दा यस्तो अवस्था देखिएको हो । तसर्थ यी कुराहरुलाई मनन गर्दै सुरक्षा तथा समावेशीकरणको अवस्थालाई तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

७.१ समुह वा समितिको अवस्था

मानिस सामाजिक प्राणी भएकाले उसले आफ्ना नीजि काम गर्नुका साथै फुर्सदको समयमा सामाजिक कार्यमा पनि लाग्ने गर्दछ । विभिन्न समिति वा संस्थामा यस गाउँपालिकाका कुल घरपरिवार मध्ये २८१२ घरपरिवारका सदस्यको समुह वा समितिमा संलग्नता रहेको छ । जसमा सबैभन्दा बढी सहकारी समुहमा ७३६ परिवारको संलग्नता रहेको पाइन्छ । यसैगरी गांउ विकास र्कायक्रममा ५५१,कृषि तथा कफि समूह/ सहकारी संस्थमाा ३५८,सामुदायिक वन उपभोक्ता समुहमा ३८६ परिवारको संलग्नता रहेको छ भने बाँकी ९६१ परिवारको कुनै पनिसमुह वा समितिमा संलग्नता रहेको छैन । यस सम्बन्धि बिस्तृत विवरणलाई तालिका तथा स्तम्भचित्रमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.७.१समुह आवद्धताको अवस्था

गाँउ विकास कार्यक्रम	कृषि तथा कफि समुह	सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह	सहकारी संस्था	गैर सरकारी संस्था	परम्परागत समुह	अन्य	जम्मा
१२८	६०	८०	१०२	३०	१५	८	४२३
१२१	१०४	६५	१०६	२८	१६	५	४४५
४४	२७	१८	१४९	६४	९०	१७	४०९
१०८	४५	१८	१३२	५३	३१	६	३९३
११	२३	२३	१२०	१५	११३	१६	३२१
१३९	९९	१८२	१२७	४६	१६६	६२	८२१
५५१	**३५८**	**३८६**	**७३६**	**२३६**	**४३१**	**११४**	**२८१२**

श्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

चार्ट नं. ७.१समुह आवद्धताको अवस्था

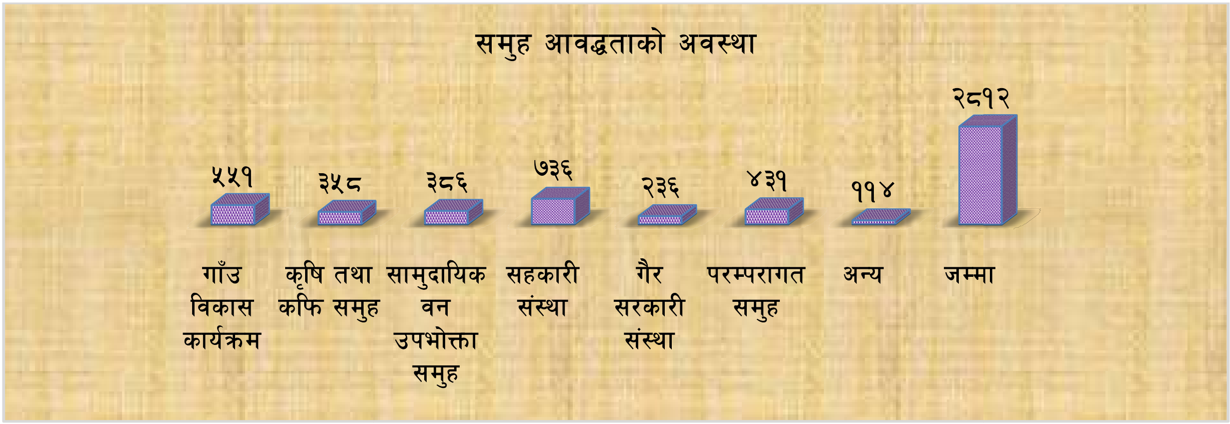

७.२ जनचेतनामूलक सम्बन्धी तालिम प्राप्त जनसंख्या

यस गाँउपालिकामा बसोबास गर्ने महिला १०३३३ तथा पुरुष ११०४५ गरी जम्मा २१३७८ जनसंख्या मध्ये जम्मा ४५९३ जनाले जनचेतनामूलक सम्वन्धि तालिम प्राप्त गरेका छन् जसमा महिला २०३० र पुरुष २५६३ रहेका छन् । यस गाँउपालिकामा जनचेतनामूलक सम्वन्धि तालिम महिलाले भन्दा पुरुषले बढी प्राप्त गरेको पाइएको छ । यसको बिस्तृत विवरणलाई तलको तालिका तथा स्तम्भचित्रमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.७.२ जनचेतनामूलक सम्वन्धि तालिम प्राप्त जनसंख्या

सि. नं.	तालिमको नाम	तालिम प्राप्त संख्या		जम्मा
		महिला	पुरुष	
१	स्वास्थ्य, परिवार नियोजन	६१७	४६५	१०८२
२	जनचेतना, सशक्तीकरण	५०५	४७४	९७९
३	लैंगिक समविकास	२६५	४८७	७५२
४	संस्थागत नेतृत्व	१९६	३९६	५९२
५	खानेपानी तथा सरसफाई	२९४	४४२	७३६
६	वन व्यवस्थापन	१५३	२९९	४५२
जम्मा		२०३०	२५६३	४५९३

श्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

डायग्राम नं.७.२ जनचेतनामूलक सम्वन्धि तालिम प्राप्त जनसंख्या

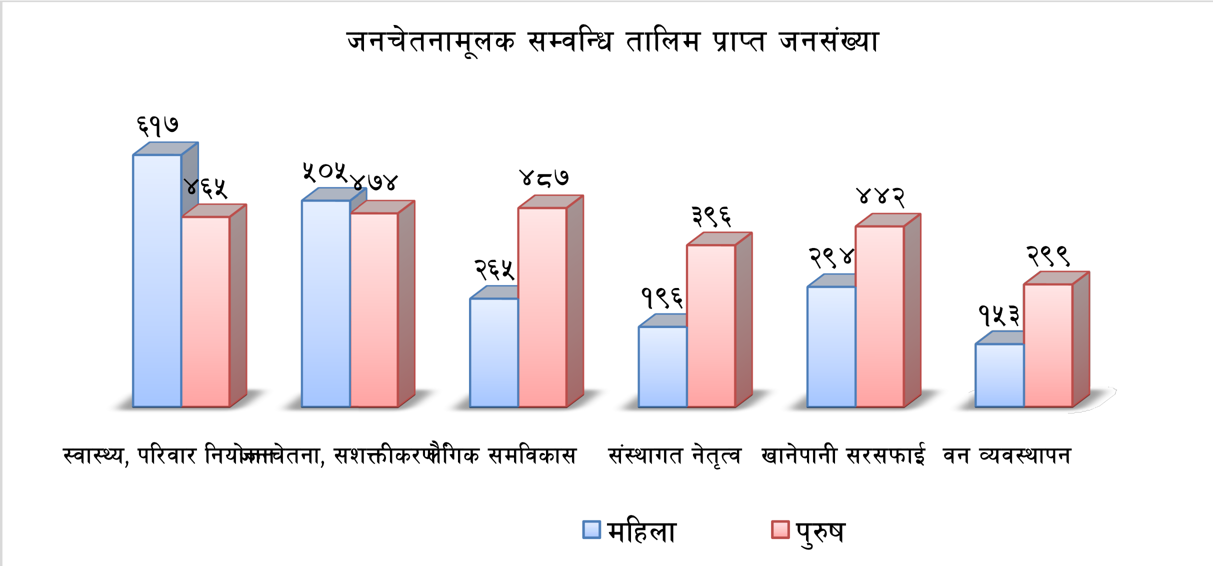

७.३ वचत तथा ऋण समुह महिला आवद्धताको अवस्था

यस गाँउपालिकामा रहेका जम्मा घरपरिवार मध्ये ३०५४ घरपरिवारका महिलाहरुको विभिन्न सामाजिक संघसंस्थामा आवद्धता रहेको छ भने बाँकी ७१९ घरपरिवारका महिलाहरु कुनै पनि सघंसंस्थामा आवद्धता नरहेकोदेखिन्छ । सामाजिक संधसंस्थामा महिलाको आबद्धताको अवस्थालाई तलको तालिका तथा स्तम्भचित्रमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं.७.३ समुहको आधारमा महिला आवद्धताको अवस्था

बचत तथा ऋण समुह	सहकारी	आमा समुह	टोल बिकास संस्था	वित्तिय संस्था	अन्य	जम्मा
२०५	२०६	११८	७१	२८	४२	६७०
११४	१३०	१३२	७७	२२	३	४७८
४४	११७	१०८	७	६६	७	३४९
७८	१२२	१३०	६	२१		३५७
१२४	१३७	१४५	६	११०	६	५२८
१२५	१२६	१२९	८८	६०	१४४	६७२
६९०	८३८	७६२	२५५	३०७	२०२	३०५४

श्रोतः घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

डायग्राम नं.७.३ समुहको आधारमा महिला आवद्धताको अवस्था

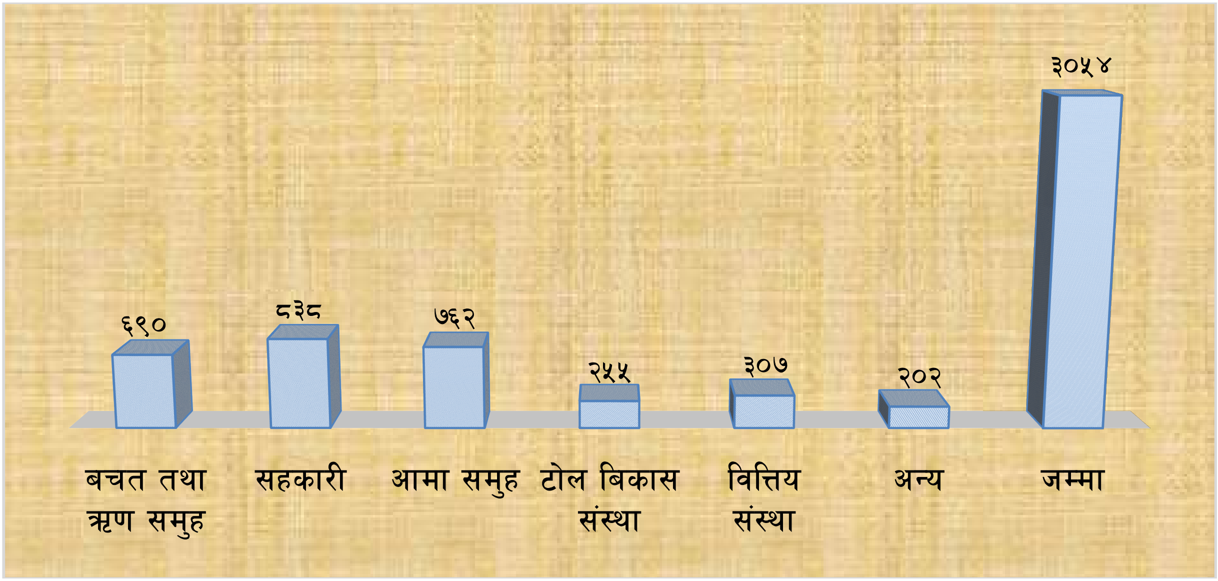

यस गाउँपालिकामा रहेका विभिन्न संघसंस्थाहरुमा मध्ये मुख्य रुपमा विद्यालय व्यवस्थापन समिति, स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समिति, वित्तिय संस्था, सहकारी समूह, कृषि तथा साना किसान संस्था, बचत तथा ऋृण समुह, आमा समुह र अन्य समुहहरु रहेकाछन् ।

७.४ वडागत प्रकोपको किसिम तथा प्रभावित घरपरिवार सम्बन्धि विवरण

अर्जुन चौपारी गाउँपालिका भित्र वडागत रुपमा प्रकोपको किसिम तथा प्रभावित घरपरिवारको विवरण हेर्दा जम्मा ३७७३ घरपरिवारहरु मध्ये १०४६ घरपरिवारहरु प्रकोपको खतरा रहेको देखिन्छ भने बाँकी २७२७ घरपरिवारमा कुनै प्रकारका खतरा नभएको पाइएको छ। समग्र रुपमा यस गाउँपालिका भित्र कुन प्रकोपले कुन वार्डलाई बढि प्रभाव पारेको छ भन्ने अवस्थालाई तलको तालिकामा देखाईएको छ ।

तालिका नं. ७.४वडागत रुपमा प्रकोपको किसिम तथा प्रकारवाट प्रभावित घरपरिवारको विवरण

वार्ड नं.	प्रकोपको किसिम				जम्मा
	भुकम्प	बाढि पहिरो	महामारी	अन्य	
१	१४७	२०	९	३०	२०६
२	७३	२८	५	२५५	३६१
३	५३	१९	३	२	७७
४	१८	६३	६	१	८८
५	६८	४१	१३	१	१२३
६	४१	१२४	०	२६	१९१
जम्मा	४००	२९५	३६	३१५	१०४६

श्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

डायग्राम नं. ७.४वडागत रुपमा प्रकोपको किसिम तथा प्रकारवाट प्रभावित घरपरिवारको विवरण

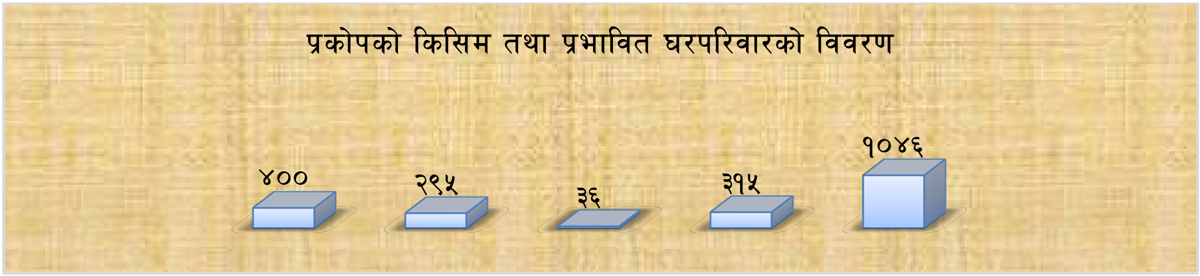

७.५ सार्वजनिक स्थलमा भेदभावको अवस्था

अर्जुन चौपारी गाउँपालिका भित्रगरिएको अध्ययन अनुसार यहां वसोवास गर्ने महिला, दलित, जनजाति तथा पिछडिएको वर्गलाई सार्वजनिक स्थल तथा सभा समारोहमा गरिने व्यवहारलाई तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं ७.५ सार्वजनिक स्थलमा भेदभावको अवस्था

क.स	विवरण	घरपरिवार संख्या
१	छ	४०४
२	छैन	२७४३
३	कमै छ	६२६
	जम्मा	३७७३

श्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

चार्ट नं. ७.५ सार्वजनिक स्थलमा भेदभावको अवस्था

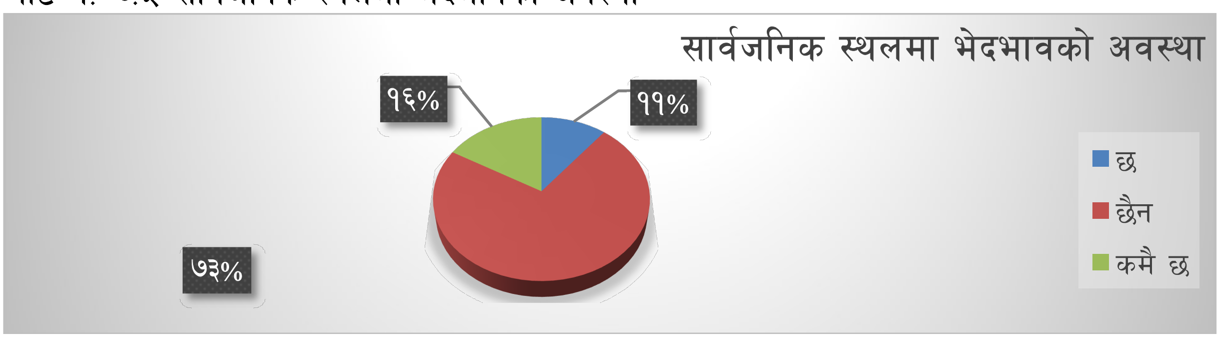

७.६ गाउँपालिका स्तरमा आवश्यकतापहिचानको अवस्था

अर्जुन चौपारी गाउँपालिकाभित्रगरिएको अध्ययन अनुसार वडा तथा वस्तीहरुमा निम्नानुसारका आवश्यकता तथा समस्याहरु पहिचान गरिएका छन । समष्टिगतरुपमा यसको अवस्थालाई तलको तालिका तथा चार्टमा देखाईएको छ ।

तालिका न७.६ आवश्यकता पहिचानको अवस्था

क.सं.	खानेपानी	शौचालय	बाटो र सडक	शिक्षा	स्वास्थ्य संस्था	फोहोरमैला व्यबस्थापन	जम्मा
१	१३७	९५	२१८	१३२	९०	१०९	७८१
२	८३	१२८	९१	१२०	१००	१०९	६३१
३	११६	९	८५	९६	५८	७	३७१

४	१२०	२४	१२०	४३	११२	८५	५०४
५	८६	८५	२०८	१०३	११६	१०४	७०२
६	११०	८७	२३७	११८	१२६	१०६	७८४
जम्मा	६५२	४२८	९५९	६१२	६०२	५२०	३७७३

श्रोत: घरधुरी सर्वेक्षण, २०७४

डायग्राम न७.६ आवश्यकता पहिचानको अवस्था

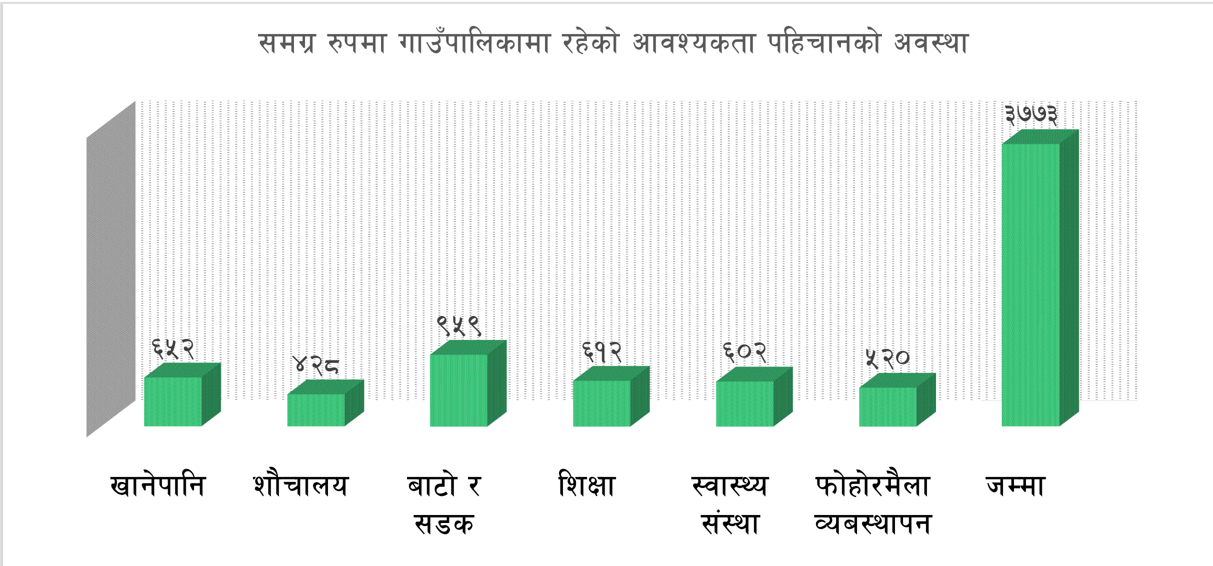

सर्वेक्षणका महत्वपुर्ण नतिजाहरु(Highlights of Survey Results)

जनसंख्याको विवरण

वडा नं.	लिङ्ग (२०७४)		जम्मा	घर परिवार संख्या	औषत परिवार संख्या
	पुरुष	महिला			
१	२,४९७	२,३३८	४,८३५	८८५	५.४६
२	१,५८४	१,४९०	३,०७४	५५६	५.५२
३	१,३६६	१,२६२	२,६२८	४३४	६.०५
४	१,०९२	१,०४९	२,१४१	३९७	५.३९
५	२,५७६	२,३३४	४,९१०	८१७	६.००
६	१,९३०	१,८६०	३,७९०	६८४	५.५४
जम्मा	११,०४५	१०,३३३	२१,३७८	३७७३	५.५५

लिङ्गका आधारमा घरमुलीको विवरण

क.स	लिगं	घरपरीवार संख्या	प्रतिशत
१	महिला	७१७	१९.०
२	पुरुष	३०५६	८१.०
	जम्मा	**३७७३**	**१००**

मातृभाषा अनुसार परिवार संख्याको विवरण

सि.नं.	मातृभाषा	परिवार संख्या	प्रतिशत
१	नेपाली	३५७०	९४.८०
२	नेवार	१	०.०३
३	मगर	१७	०.४४
४	गूरुङ	१८२	४.६६
५	मुस्लीम	३	०.०८
जम्मा		**३७७३**	**१००.००**

बसाई सराईको अवस्था

सि.नं.	वसाई सराई	परिवार संख्या
१	३० बर्ष भन्दा पहिले	९१५
२	२१ देखि ३० बर्ष भित्र	४२
३	११ देखि २०बर्ष भित्र	६३
४	१० बर्ष भन्दा पछि	६०
५	पुर्खौली घर	२६९३
जम्मा	जम्मा	३७७३

वडागत अपाङ्गता तथा दिर्घ रोगको विवरण

वार्ड नं.	शारिरीक अपांग वा विकलाङ्ग	दृष्टिविहिन वा न्यूनदृष्टि विहिन	सुस्त मनस्थिती तथा बौद्धिक अपागं	अन्य	जम्मा
	वालक	वालिका	वालक	वालिका	
१	१९	१३	१३	३	४८
२	११	११	६	३	३१
३	१२	२	५	५	२४
४	१९	१०	८	२	३९
५	३८	१६	१८	९	८१
६	२३	१३	६	८	५०
जम्मा	१२२	६५	५६	३०	२७३

बिरामी अबस्थामा उपचार प्राप्त गर्न जाने स्थान सम्बन्धी विबरण

क.स	विबरण	परीवार संख्या	प्रतिशत
१	सरकारी अस्पताल	२८२८	७५.०
२	नीजि क्लिनिक	४५९	१२.२
३	स्वास्थ्य केन्द्र	२५७	६.८
४	लामाभाक्रि कहाँ	८७	२.३
५	प्राकृतिक आर्युर्वेदिक	९२	२.४
६	कहि जादैनन	३७	१.०
७	थाहा छैन	१३	०.३
	जम्मा	**३७७३**	**१००.०**

गाउँपालिकामा विरामी हुंदा देखिने मुख्य रोग तथा परिवार संख्याको विवरण

वार्ड	ज्वरो	भाडाबान्ता, पखाला	क्षयरोग	जन्डिस	टाईफाईट	निमोनिया	एड्स	अन्य	जम्मा
१	२५५	११२	१२	२	१५६	६८		६०	६६५
२	२९४	१९६	३	३	१६३	११३	१		७७३
३	२२४	७०	२	१३	७५	१०९		३३	५२६
४	१६४	११७	४	४	६०	२३०	१	१६	५९७
५	२०६	१०७	३	३८	२०१	६५	१	१०३	७२५
६	१०९	१०९	१	६०	४४	१०५	१	५८	४८७
जम्मा	१२५२	७११	२५	१२०	६९९	६९०	३	२७०	३७७३

दीर्घ रोगको कारण मृत्यु हुनेको संख्या

वार्ड	क्षयरोग		क्यान्सर		चिनिरोग		अन्य	
	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष		
१		५						१
२	२	१	१	१	१	२	१	१
३						१	१	१
४		३					६	५
५			२	२	१	४	४	३
६	१	३	१	१			१	१
जम्मा	३	१२	४	४	२	७	१३	१२

सुत्केरी हुने स्थान अनुसार परिवार संख्याको वितरण

क्र.स	विबरण	परीवार स.ख्या
१	सरकारी अस्पताल	१८९५
२	निजी क्लिनीक	१४६
३	स्वास्थ केन्द्र	१३७
४	घरमा नै	१५२४
५	जहाँ पनि हुन सक्छ	५३
६	थाहा छैन	१८
	जम्मा	३७७३

एच. आई. भि /एड्स वारेमा जानकारी भएको परिवार संख्याको अवस्था

क्र.स	विवरण	परिवार संख्या
१	एच.आइ.भि रोगको बारेमा जानकारी छ	३०५७
२	एच.आइ.भि रोगको बारेमा जानकारी छैन	७१६
	जम्मा	३७७३

शैक्षिक संस्थाहरु अनुसार बालबालीका पढ्ाउने घरपरिवारको विबरण

क्र.स	विवरण	घरपरीवार संख्या	प्रतिशत
१	सरकारी	२३१०	६१.२
२	सामुदायिक	५९९	१५.९
३	नीजि	८६४	२२.९
	जम्मा	३७७३	१००.०

लिंगको आधारमा शैक्षिक अवस्था

क्र.स	शैक्षिकस्तर	पुरुष	महिला	जम्मा
१	निरक्षर	६४६	२६३४	३२८०
२	साक्षर	६७८२	५८४१	१२६२३
३	मा.वि. स्तर	९४५	७४९	१६९४
४	एस.एल.सी पास	१४८२	९८०	२४६२
५	प्रविणता प्रमाण पत्र	६६८	४५३	११२१
६	स्नातक	३०८	२००	५०८
७	डिग्री	१९५	७४	२६९
८	पि एच डि	१९	२	२१
	जम्मा	११०४५	१०९३३	२१९७८

आवास सम्बन्धी विवरण

क्रं.सं.	घरको प्रकार तथा किसिम	संख्या	प्रतिशत
१.	कच्ची र झुप्रो	४६	१.२२
२.	ढुंगा माटो र खरको छाना	१६५	४.३७
३.	ढुंगा माटो र टिनको छाना/ढुंगाको छाना	३१२७	८२.८८
४.	प्लाष्टर गरिएको र टिनको छाना	१८५	४.९०
५.	इटा र ढलानको छाना	२०५	५.४३
६.	ढलान (फेम स्ट्रक्चर)	२४	०.६४
७	अन्य	२१	०.५६
जम्मा		**३७७३**	**१००.००**

घरको स्वामित्व

घरको स्वामित्वको विवरण		वार्ड नं.							
		१	२	३	४	५	६	जम्मा	प्रतिशत
१.	निजी/ आफ्नै घर	८७९	५३७	४२२	३९१	७६३	६५३	३६४५	९६.६१
२.	बहालमा	२	१	९	०	२६	२	४०	१.०६
३.	अरु संग मिलेर वसेको	२	१६	१	४	२८	२९	८०	२.१२
४.	सुकुम्वासी	२		२	१	०	०	५	०.१३
५.	अन्य	०	२	०	१	०	०	३	०.०८
जम्मा		८८५	५५६	४३४	३९७	८१७	६८४	३७७३	१००.००

बजार तथा व्यापारीक केन्द्रहरुको विबरण

क्र.स	व्यापारिक बजार केन्द	मुख्य व्यापारीक बस्तुहरु
१	अर्जुन चौपारी बजार	कृषिजन्य , दैनिक उपभोग्य बस्तु, लत्ताकपडा,औषधि, स्टेशनरी आदि
२	भजुवा बजार	
३	लामाडाँडा भञ्जयाङ्गडाँडा	
४	खेवाङ्ग	
५	रापाकोट	
६	तालपोखरी केन्द्र	
७	बयाले बजार	
८	घोप्टे ओडार	
९	घण्टे वजार	
१०	मुलावारी	

११	दरौडाँडा	
१२	बैराके	

सहकारी संस्था सम्वन्धी विवरण

क्र.सं	नाम	स्थान	वडा नं.
१	ग्रामीण स्वावलम्वन तथा कृषि सहकारी सस्था	अर्जुनचौपारी	१
२	कृषि सहकारी संस्था	अर्जुनचौपारी	१
३	कालिका बचत तथा कृषि सहकारी संस्था	अर्जुनचौपारी	१
४	भूपू सैनिक वहुद्देश्यीय कल्याणकारी सहकारी संस्था	अर्जुनचौपारी	१
५	कफि तथा फलफूल सहकारी संस्था	थापाथोक	१
६	जन विकास साना किसान कृषि सहकारी	सिमलचौर	४
७	रापाकोट वहुद्देश्यीय महिला सहकारी संस्था लि.मि.टे.	सिमलचौर	४
८	देउराली दिगो कृषि सहकारी संस्था लि.मि.टे.	आरुचौर	५
९	दरौ वहुद्देश्यीय सहकारी संस्था	कुन्चेवारी	६
१०	सानाकिसान कृषि सहकारी	कुन्चेवारी	६

फोहोरमैला व्यवस्थापन

वडा नं	फोहोर थुपार्ने	घरमा नै लिन आउछ	आफ्नै कम्पाउण्डमा	कम्पोष्ट मल बनाइन्छ	नदी वा खोल्सामा	अन्य
१	१४०	१४	१७१	८७	३३६	३०
२	१२०	३३	१६	३३७	१५	४९
३	७	५१	२९७	१९	२१	१
४	४८	९	२७५	६३	४७	१०
५	१३०	४	१३५	२२५	२६७	४६
६	१६८	५५	१२५	३१२	२४	८६
जम्मा	**६१३**	**१६६**	**१०१९**	**१०४३**	**७१०**	**२२२**

खानेपानी स्रोतको विवरण

वडा नं	व्यक्तिगत धारा	सार्वजनिक धारा	सामुदायिक धारा	छिमेकिको धारा	कूवा, जरुवा र ईनार	नदी तथा खोला	जम्मा
१	३६५	२५८	७८	८१	६२	१०	८५४
२	३२३	५७	१०६	४३	0	१७१	७००
३	१४३	१३९	७	३	१		२९३
४	२०९	१३८	१४	१९	५	२	३८७
५	६२	१८३	४९५	१३	१०८	२	८६३
६	६४	३०५	१२९	२१	१३६	२१	६७६
जम्मा	**११६६**	**१०८०**	**८२९**	**१८०**	**३१२**	**२०६**	**३७७३**

शौचालय र प्रकार

क्र.सं.	साधारण खाल्डो	कच्ची शौचालय	पक्की शौचालय	अन्य	जम्मा

१	२५	१७५	६५०	३	८५३
२	४५	३४३	१३	१२४	५२५
३	५	१८	४०१		४२४
४	३७	२१	४२४		४८२
५	२४	६३	६८५	०	७७२
६	२०	१४६	३६५	१८६	७१७
जम्मा	**१३२**	**५९१**	**१८८८**	**३१०**	**३७७३**

वातावरण तथा सरसफाई सम्बन्धी विवरण

क्रं. सं.	विवरण	सख्या
१	सार्वजनिक सौचालय	६

विद्यालयहरुको विवरण

क्रं.सं	विद्यालयको नाम	ठेगाना	दरवन्दी संख्या
१	अमरज्योति मा.वि.	अर्जुनचौपारी	१४
२	आर्दश प्रा.वि	रापाकोट	४
३	कामाक्ष्यादेवी प्रा.वि	रापाकोट	२
४	कालिका प्रा.वि	अरुचौर	२
५	कृष्ण प्रा.वि.	अर्जुनचौपारी	२
६	गणेश प्रा.वि.	रापाकोट	४
७	गाउँफर्क जनहीत मा.वि	दरौं	५
८	घण्टे उ.मा.वि.	अरुचौर	१३
९	चण्डीडाँडा नि.मा.वि	रापाकोट	६
१०	जन उ.मा.वि.	रापाकोट	१६
११	जनप्रिय प्रा.वि	रापाकोट	२
१२	जनविकास प्रा.वि	दरौं	४
१३	दरौं उ.मा.वि.	दरौं	१५
१४	दीपज्योति प्रा.वि.	आरुचौर	४
१५	देउराली प्रा.वि.	रापाकोट	२
१६	देविस्थान प्रा.वि.	अरुचौर	३
१७	नवदुर्गा प्रा.वि.	अर्जुनचौपारी	२

क्र.सं	विद्यालयको नाम	ठेगाना	दरवन्दी संख्या
१८	पञ्चकन्या उ.मा.वि.	अर्जुनचौपारी	२१
१९	पिपलडाँडा प्रा.वि.	अर्जुनचौपारी	२
२०	भवानी प्रा.वि.	अर्जुनचौपारी	२
२१	रानीचरी प्रा.वि	अर्जुनचौपारी	४
२२	लक्ष्मी प्रा.वि.	अर्जुनचौपारी	३
२३	लाकुरी प्रा.वि.	रापाकोट	२
२४	वयाले प्रा.वि.	आरुचौर	५
२५	वुद्ध नि.मा.वि.	आरुचौर	६
२६	सरस्वती नि.मा.वि.	रापाकोट	५
२७	सुर्योदय उ.मा.वि.	आरुचौर	१८
२८	सिद्ध प्रा.वि.	अर्जुनचौपारी	२
२९	सिद्ध दरवार प्रा.वि.	अर्जुनचौपारी	२
३०	सूर्यदय प्रा.वि	आरुचौर	२
३१	शहीद प्रा.वि	पञ्चमुल	३
३२	राष्टिय प्रा.वि.	पञ्चमुल	४
जम्मा			१८१

पुलपुलेसा सम्वन्धि विवरण

पुल/खोलाको नाम	दाँयाँ किनारा रहेको स्थान	बायाँ किनारा रहेको स्थान	निर्मित साल	सहयोगी निकाय
झोलुगें पुल	अ.चौ वडा नं १	अ.चौ वडा नं १	२०४८	नेपाल सरकार
पक्की पुल	अ.चौ वडा नं १	अ.चौ वडा नं १	०६२/०६३	नेपाल सरकार
डेवेरे तथा छहरे खोला	छहरे खोला	डेवरे खोला	२०६८	नेपाल सरकार
दरौ खोला	रिमालफेदी	अर्जुन चौपारी बजार	२०७२	नेपाल सरकार

उर्जा प्रयोगको आधारमा परिवार संख्या

क.स	विवरण	परिवार संख्या
१	विजूलि	३४६४
२	लालटिन	८
३	टुकि	२८२
४	मैनबत्ति	१७
५	गोबर ग्यास	२
	जम्मा	३७७३

औद्योगिक तथा व्यापार, व्यवसाय सम्वन्धि विवरण

सि.नं	व्यपार,व्यवसाय विवरण	संख्या
१	दुग्घ व्यवसायी	२
२	टेलर्स	३
३	सुनचाँदी व्यवसायी	४
४	भाडा व्यवसायी	६
५	होटल व्यवसायी	१९
६	फेन्सी व्यवसायी कस्मेटीक	२९
७	क्लिनिक तथा औषधी व्यवसायी	५
८	तरकारी तथा फलफूल व्यवसायी	१४
९	इलेक्ट्रोनिक व्यवसायी	८
१०	माछामासु पसल, व्यवसायी	२१
११	हेयर सैलुंग तथा सौन्दर्यकला व्यवसायी	६
१२	उद्योग	५
१३	बंगुर पालन	४
१४	बोडिंग स्कुल संचालन	५
१५	ठेक्कापट्टा	२
१६	जुत्ता पसल	३
१७	फोटो स्टुडियो	१०
१८	फर्निचर	५
१९	किनारा पसल तथा व्यवसायी	१९७
२०	सि.डि.पसल	१
२१	पुल हाउस	१
२२	राइस मिल	२१
२३	घडि रेडियो टि.भी मर्मत	६
२४	पस्मिना पसल	१
२५	खाजाघर तथा चिया पसल	२३

२६	ढुवानी सेवा	२
२७	टयुसन सेन्टर	२
२८	कार्पेट पसल	२
२९	सरसफाइ तथा फोहोर मैला संकलन	१२
३०	मदिरा व्यवसाय	४
३१	ग्यास डिलर	१
३२	नृत्य प्रशिक्षण तथा संगित प्रशिक्षण केन्द्र	१
३३	कम्प्युटर टेनिंग सेन्टर साईवर व्यवसायी	१
३४	पुस्तक व्यवसायी तथा फोटोकपी	८
३५	मनी टान्सफर	२
३६	सहकारी	५
३७	बैक	१
३८	भेटनरी	३
३९	बाखापालन फर्म	१
	जम्मा	४४६

सामुदायिक भवनहरुको विवरण :

क्र.सं.	सामुदायिक भवनहरुको नाम	वडा नं. बस्ती	हालको उपयोग
१	ज्योति आमा समुह	रैते १	उपयोग गरेको
२	गुरुङ्ग समाज भवन	बजार १	उपयोग गरेको
३	खाल्टे कृषि सहकारी संस्था	ग्रेरी १	निर्माणधिन अवस्थामा
४	अग्रधित युवा क्लब	अलैचीवारी २	निर्माणधिन अवस्थामा
५	दिगर्दशन युवा क्लब	अर्जुच चौपारी २	निर्माणधिन अवस्थामा
६	सामुदायिक भवन	अर्जुच चौपारी २	निर्माणधिन अवस्थामा
७	कामक्षदेवी सामुदायिक भवन	रिमालफैदी ३	उपयोग गरेको
८	खोप केन्द्र भवन	मरेस सेवाङ्गलेक ४	खोप लगाउने
९	कालिका मन्दिर भवन	खेवाङ्ग ४	उपयोग गरेको
१०	ना.स.के. भवन	दमैचौतारा	उपयोग गरेको
११	गुरुङ्ग समाज भवन	रामकोट ४	उपयोग गरेको
१२	भेडावारी समाजघर	भेडावारी ६	निर्माणधिन अवस्थामा
१३	कुञ्चेवारी समाजघर	कुञ्चेवारी	आमा समुह द्धारा उयोग
१४	ना.स.के. भवन	अर्जुच चौपारी ६	ना.स.के बैठक
१५	तमाखुवारी सामुदायिक भवन	अर्जुच चौपारी ६	उपयोग गरेको

धार्मिक तथा ऐतिहासिक स्थानहरु

क्रं.सं	नाम	स्थान	वडा नं.
१	गुप्तेश्वर महादेव गुफा	दारेगौडा	१
२	पञ्चकन्या मन्दिर	केटीचौर	१

३	जल बराहा मन्दिर	कालीमाटी	१
४	केरिचौर पर्यटकीय क्षेत्र	सिमलचौर	१
५	कमला देवी	लामडाँडा	२
६	कालीका देवी	लामडाँडा	२
७	सिद्धबाबा धाम	तामु जुरो	२
८	सिद्ध शीला	तामु जुरो	२
९	भगवती माई	माझा चौतारा	२
१०	शिवालय	लिंडी	२
११	शिवालय	मजुवा	२
१२	एकान्त शिवालय गुफा	एक्काने	३
१३	कालिका मन्दिर रापाकोट	रापाकोट	४
१४	खेवाङ्ग कालिका मन्दिर	खेवाङ्ग	४
१५	लहरे देउराली (धार्मिक)	लहरे	५
१६	देवीथान (धार्मिक)	अर्जुनचौपारी	५
१७	घण्टे देउराली (विचमा मन्दिर) ऐतिहासिक स्थान	घण्टे देउराली	५
१८	ताल, पोखरी (विचमा मन्दिर) ऐतिहासिक स्थान	तालपोखरी	५
१९	थाप्ले पर्यटकीय क्षेत्र	थाप्ले	६
२०	दशै शिवालय मन्दिर	दरौं	६
२१	भुमिको थान	भक्तिकोट	६
२२	राम सिता मन्दिर	कुचेवारी	६
२३	काउले देवी मन्दिर	काउले	६

सडक सुविधा सम्वन्धि विवरण

सडकको प्रकार	जम्मा लम्वाई (कि.मी.मा)
मुल सडक	२४ (हेलु देखि आरुचौर तालपोखरी सम्म)
कच्ची तथा मौसमी सडक	६०
जम्मा	**८४**

साविक गा.वि.स. अनुसार भू -उपयोग सम्वन्धि विवरण

सिं. नं.	गाविसानपा को नाम	कृषिजन्य भुमि (हे)	वनले ढाकेको (हे)	बुट्यान घाँसे मैदान	अन्य (चट्टान, खोला, बगर, आदि	जम्मा
१	दरौ	५२०	१९०	०	०.५९	७१०.५९
२	पंचमुल	९०९.४	५१७.२	१६.४	१२३	१५६६
३	आरुचौर	७०८.४	१७१.८	१७३.८	५४	११०८
४	रापाकोट	१२२६	३०५.७	५.५	१०९	१६४६.२
५	अर्जुन चौपारी	९४८	७५०.८	७६.७३	६१	१८३६.५
अर्जुनचौपारी इलाका वन कार्यालय अर्न्तगतको जम्मा		४३११.८	१९३५.५	२७२.४३	३४७.५९	६८६७.३

दुर संचार सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	संचार सेवाको किसिम	परिमाण
३	इन्टरनेट तथा जी.पी.आर.एस. सेवा	१
५	मोबाइल टावर स्काई	१
६	जी.एस.एम. पोस्टपेड मोबाइल	५५०
७	जी.एस.एम. प्रिपेड मोबाइल	१५००
८	स्काई पोस्टपेड मोबाइल	१२४०
९	स्काई प्रिपेड मोबाइल	३
जम्मा		**३२९५**

विद्युत सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	विवरण	परिमाण (संख्या)
१	ग्राहस्थ लाईन संख्या	१७८६
२	औद्योगिक लाइन संख्या	१८
३	व्यापारिक संख्या	१३
४	मन्दिरमा वितरीत संख्या	११
५	स्विचिङ स्टेशन -	४
	ट्रान्शफर्मर संख्या	२३
जम्मा ग्राहक संख्या		**१८५५**

अचल सम्पत्ति बिवरण

(गापा, कृषिपशु, स्वास्थ्य , हुलाक, रेन्जरपोष्ट , आदि कार्यालयको एकमुष्ठ)

सि.न	अचल सम्पत्ति	इकाई	स्वामित्वमा रहेको गापा
१	भवन	६	गा.पा.को स्वामीत्वमा
२	जमिन	९	रोपनी गा.पा.को स्वामीत्वमा
३	मोटरसाइकल	४	गा.पा.को स्वामीत्वमा
४	अन्य मेशिन	४	थान गा.पा.को स्वामीत्वमा
५	अन्य	३	थान गा.पा.को स्वामीत्वमा

सार्वजनिक शौचालय सम्वन्धि विवरण

क.स	सार्वजनिक शौचालय रहेको स्थान	वडा न.
१	सल्यान	३
२	रापाकोट कालिका मन्दिर	४
३	रापाकोट दमै चौतारा	४
४	गुरुङ्ग समाज घर	१
५	वयाले सार्वजनिक शौचालय	५
६	दरै डाँडा	६

जनचेतनामूलक तालिम प्राप्त गरेको जनसंख्या विवरण

क.स.	तालिम विवरण	लिंग		जम्मा
		महिला	पुरुष	
१	वचत तथा ऋण	१५	२५	४०
२	संस्थागत नेतृत्व	४७	५५	१०२
३	लैगिक समविकास	२२	२६	४८
४	स्वास्थ्य	६१	५७	११८
५	परिवार नियोजन	४०	१५	४५
६	खानेपानी सरसफाइ	५१	४६	९७
७	वन व्यवस्थापन	४८	५९	१०७
८	फोहोरमैला व्यवस्थापन	११५	१२५	२४०
९	सिप विकास	-	२५	२५
जम्मा		**३९९**	**४३३**	**८२२**

गैरसरकारी संघसंस्था सम्वन्धि विवरण

सि.न	गैर सरकारी संस्थाको नाम	रहेको स्थान
१.	पश्चिम नेपाल ग्रा.खा.पा. तथा सरसफाई परियोजना दियालो कार्यक्रमLGCDP	अर्जुन चौपारी वाड नं १
२.	खाल्टे कषि उत्पादन	अर्जुन चौपारी वाड नं २
३.	दशै वहुद्देश्य सहकारी	अर्जु चौपारी वाड नं ६

सार्वजनिक पाटीपौवा र चौतारासम्वन्धि विवरण

क्र.सं.	सार्वजनिक वस्तु विवरण	स्थान
१	सावजनिक भवन	अर्जुन चौपारी १

२	पार्टी पौवा ४ वटा	अ.चौ. २
३	चौतार ५ वटा	अ.चौ. २
४	प्रतिक्षालय	अ.चौ. ४
५	कालिका मन्दिरमा प्रतिक्षालय	अ.चौ. ४

पुलपुलेसा सम्वन्धि विवरण

पुल/खोलाको नाम	दायाँ किनारा रहेको स्थान	बायाँ किनारा रहेको स्थान	निर्मित साल	सहयोगी निकाय
झोलुगें पुल	अ.चौ वडा नं १	अ.चौ वडा नं १	२०४८	नेपाल सरकार
पक्की पुल	अ.चौ वडा नं १	अ.चौ वडा नं १	०६२/०६३	नेपाल सरकार
डेवेरे तथा छहरे खोला	छहरे खोला	डेवरे खोला	२०६८	नेपाल सरकार
दरौ खोला	रिमालफेदी	अर्जुन चौपारी बजार	२०७२	नेपाल सरकार

तालतलैया र प्राकृतिक पोखरीको नाम

क्र.स	विवरण	वडा न
१	ढुगे धारा	२
२	लेक हुलास्वरा	४
३	एकानन्द गुफा	४
४	ताल पोखरी	५
५	झाँक्री खोला	५
६	मुला खाल्टो	५
७	सोलि घोप्टे	५
८	खत्री थर पोखरी	५

जेष्ठ नागरिक तथा एकल महिलाहरुको विवरण आ.व ०७३।०७४

क्रं. सं	विवरण	वाड नं					
		१	२	३	४	५	६
१	**जम्मा जेष्ठ नागरिक ७० वर्ष भन्दा माथी**	२१४	१५४	१७५	१३०	२१७	२३५
	महिला	९७	७९	९३	६४	११०	१२०
	पुरुष	११७	७५	८२	६६	१०७	११५
२	**जम्मा जेष्ठ दलीत**	३४	२२	१३	४०	४८	५८
	महिला	१८	१३	९	२०	२०	३१
	पुरुष	१६	९	४	२०	२८	२७

३	जम्मा पूर्ण अपांग	१२	१०	७	६	६	७
	महिला	३	७	५	–	३	१
	पुरुष	९	३	२	६	३	६
४	जम्मा आंशिक अपांग	१२	१०	३	३	५	८
	महिला	५	७	१	–	१	३
	पुरुष	७	३	२	३	४	५
५	लोपोन्मुख जाति	१	–	–	–	–	–
६	कुल एकल महिला	९९	९०	७२	७२	९५	४
	कुल जम्मा	१३६	२८६	२७०	२५१	३७१	३१२

वसाई सराई सम्वन्धि विवरण

वसाई सराई विवरण	महिला	पुरुष	जम्मा	मुख्य जिल्लाहरु
गा.पा भित्र आएका	३	३	६	पर्वत रुपन्देही,नवलपरासी
गा.पा वाट बाहिर गएका	५८	६९	१२७	जिल्ला सदरमुकाम,पोखरा, बुटवल, भैरहवा, धनगढी, काठमाडौ, ललितपुर, भक्तपुर,
जम्मा	६१	७२	१३३	

अपाङ्गता परिचय पत्रको किसिम सम्बन्धी विवरण

अपाङ्गता परिचय पत्रको किसिम	परिचयपत्र लिएका बालबालिकाको सङ्ख्या		
	बालिका	बालक	जम्मा
पूर्ण अशक्त अपांगता (रातो रंगको)	३	१४	१७
अति अशक्त अपांगता परिचय पत्र (नीलो रंगको)	५	८	१३
मध्यम अपांगता (पहेंलो रंगको)	१	१	२
सामान्य अपांगता (सेतो रंगको)	२	२	४
जम्मा	११	२५	३६

अपांगताको आधारमा जनसंख्या

लिंग	जम्मा अपाङगता संख्या	अपांगताका आधारमा जनसंख्या					
		सारिरिक रुपमा	दृष्टि बिहिन /कम दृष्टि भएका	बहिरा/ कम सुन्ने	बोल्न गाह्रो भएका	मानसिक अपांग	बौद्धिक रुपमा असक्त
जम्मा	५९	४२	३	४	९	२	८
पुरुष	३९	२०	२	२	५	२	५
महिला	२०	१२	१	२	४		३
	५९	३२	३	४	९	२	८

नागरिकता तथा अन्य सिफारिसहरुको विवरण :

क्र.सं.	विवरण	सिफारिस संख्या
१.	नागरिकता सिफारिस	५०३
२.	नाता प्रमाणित	२८०
३	अन्य सिफारिस	१५१५
४	नक्सापास संख्या	७
जम्मा		२३०५

अर्जुनचौपारी गाउँपालिका अर्न्तगत रहेका सामुदायिक वनहरुको विवरण

सि.नं	समुह दर्ता नं	सामुदायिक वनको नाम	ठेगाना	हेक्टर	घरधुरी	जनसंख्या
अर्जुन चौपारी .						
१	१०१		दरौं	२३	१६०	८६४
२	३२२	वनपाला ज्यामिरे	दरौं	२०	२११	१३२७
३	३८७	सिद्धचण्डी	दरौं	१९०	१९३	११७०
		जम्मा		**२३३**	**५६४**	**३३६१**
४	३२	पञ्चमुल	पञ्चमुल	७०८	७८३	५३७३
		जम्मा		**७०८**	**७८३**	**५३७३**
५	६	माईकेबारी कालीखर्क	आरुचौर	३८.३	१९४	९८४
६	५३	कात्तिके गैरो	आरुचौर	८.१२	१२३	५९८

७	५४	पालुकोथान सोलीघोप्टे	आरुचौर	११५	३३१	१६६२
८	२१९	जोते लोसे	आरुचौर	३०	१३४	७९३
९	३८२	बयाले च्याखुरे	आरुचौर	१४.९	१७०	८६६
		जम्मा		२०६	९५२	४९०३
१०	७	लेकको	रापाकोट	८०.५	२८८	१३०६
११	२६१	अजिंगरे	रापाकोट	८६.२	१४७	७९६
१२	४४१	खरेया पातल	रापाकोट	४३.९	२४४	१५२५
१३	४७१	सल्लाघारी भालुपाखा	रापाकोट	७२.६	१२३	७६७
१४	४८०	आग्रीर्खक	रापाकोट	६१.७	१३४	८१८
		जम्मा		३४५	९३६	५२१२
१५	३३	बयारा	अर्जुनचौपारी	८०	१९५	१११४
१६	१६१	सहले	अर्जुनचौपारी	१६	१७९	९२२
१७	२९६	चिसापानी बेताले	अर्जुनचौपारी	७७	१९६	११९६
१८	२९७	ठाडो	अर्जुनचौपारी	५८	२६८	१४६४
१९	४४९	खाल्टे सालघारी	अर्जुनचौपारी	३.७	२३६	१५३८
२०	४७०	बसेनी भद्रे	अर्जुनचौपारी	३.७	७५	२९६
२१	४९२	वयान	अर्जुनचौपारी	२४	३८६	२१७९
२२	५२८	पालेको सा.व.उ.स	अर्जुनचौपारी	३०	१६७	९२४
२३	५२९	सालथुम्के आले गैह्रा	दरौं	५.५	८४	३५४
	जम्मा			२९८	१७८६	९९८७

अर्जुनचौपारी गाउँपालिकाको सरकारी सार्वजनिक जग्गाहरुको विवरण

क्र.सं.	जग्गा रहेको स्थान	क्षेत्रफल (व.कि.मि)
१	साविक अर्जुनचौपारी गा.वि.स.	७.८५६८
२	साविक रापाकोट गा.वि.स.	५.००७३
३	साविक दरौ गा.वि.स.	१.३७००
४	साविक आरुचौर गा.वि.स.	३.१२५९
५	साविक पञ्चमुल गा.वि.स.	०.३६७
जम्मा क्षेत्रफल		**१७.७२९**

अर्जुनचौपारी गाउँपालिका क्षेत्रमा भएको वन क्षेत्र सम्बन्धी विवरण

सि.नं	वन क्षेत्रको विवरण	संख्या	क्षेत्रफल	प्रतिशत

१	जिल्लाको जम्मा वन क्षेत्र		३२५५१	३२.११
२	गाउँपालिका अर्न्तगत रहेको जम्मा वन क्षेत्र		२२०७.९३	६.८९
३	सामुदायिक वन		१७८९.३	८१.०३
४	कवुलियती वन	यस गाउँपालिकामा कवुलियती वन क्षेत्र नरहेको		
५	धार्मिक वन	यस गाउँपालिका अर्न्तगत धार्मिक वन क्षेत्र नरहेको		
६	सरकारद्धारा व्यवस्थित वन		४१८.६३	१८.९६
७	अन्य (चट्टयान, खोला वगर आदि		३४७.५९	

संचाई सम्बन्धी विवरण

क्रं. सं.	योजनाको नाम	ठेगाना	सिचित क्षेत्रफल	कैफियत
१	नब्बेफाँट सि.यो (मझौला सि.यो)	अर्जुन चौपारी २ साविक	हिउदमा १८ हेक्टर वर्षामा ३० हेक्टर	सम्पन्न
२	माझगाँउ थाप्ले सि.यो नया प्रविधिमा आधारित सि.यो	रामकोट ३ साविक	१२ हेक्टर	सम्पन्न
३	भेडावारी सि.यो	दरौ ७	१२ हेक्टर	निर्माणाधिन

पशु धन तथा सोबाट हुने उत्पादनको अवस्था सम्वन्धि विवरण

क्र.सं.	किसिम	संख्या			उत्पादन		
१	पशुधन	स्थानीय	उन्नत	जम्मा	दूध लि.	मासु केजी	उन केजी
क	गाई गोरु	७०२		७०२	११२००००		
ख	भैंसी राँगा	७५००		७५००		४५०००	
ग	बोका खसी वाखा	११०००		११०००			
घ	भेडा च्यांग्रा	१५०		१५०		८००	
ङ	सुँगुर वंगुर	५०		५०		५००	

घरपरिवार अनुसार खाना पकाउने इन्धनको मुख्य श्रोत

क्र.स	विवरण	परिवार संख्या
१	दाउरा	१६४९
२	गोवरग्याँस	३७३
३	एल.पि. ग्याँस	१०७९
४	मट्टीतेल	२५१
५	विद्युत	२५०
६	अन्य	१७१
	जम्मा	**३७७३**

लिंगका आधारमा पेशा/व्यवसाय सम्वन्धी विवरण

क्र.सं.	पेशा	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत
१.	कृषि	२३६७	४०५७	६४२४	३६.८८
२.	व्यापार	३५७	३६५	७२२	४.१५
३.	नोकरी	१६४७	४३६	२०८३	११.९६
४.	ज्यामि	१५३	५३	२०६	१.१८
५.	वैदेसिक रोजगार	१८६७	१६९	२०३६	११.६९
६.	पशुपालन	६६	११८	१८४	१.०६
७.	विद्यार्थि	२७९२	२३४४	५१३६	२९.४९
८.	मजदुर	५०	२१	७१	०.४१
९.	अन्य	२१४	३४२	५५६	३.१९
जम्मा		९५१३	७९०५	१७४१८	१००

रोजगारीको लागि विदेश गएको विवरण

क्र.स	विबरण	संख्या	प्रतिशत
१	महिला	१८४	७.१
२	पुरुष	२४०३	९२.९
	जम्मा	**२५८७**	**१००.०**

परिवारको स्वामित्वमा जग्गाको लालपुर्जा भए नभएको विवरण

क्र.स	विवरण	परिवार संख्या
१	जग्गाको लालपुर्जा छ	३६५०
२	जग्गाको लालपुर्जा छैन	१२३
	जम्मा	**३७७३**

आम्दानी तथा खर्चको अवस्था

क्र.स	औषत मासिक पारिवारिक आम्दानी	घरपरीवार संख्या
१	१००१ देखि २०००	३७६
२	२००१ देखि ३०००	२५४
३	३००१ देखि ५०००	२१३
४	५००१ देखि १००००	१६८
५	१०००१ भन्दा माथि	४६०
६	१०००० देखि १५०००	४८५
७	१५००० देखि २५०००	६२४
८	२५००० भन्दा माथि	११९३
	जम्मा	**३७७३**

परिवारको मासिक वचतको अवस्था

क्र.स	औषत मासिक पारिवारिक बचत	घरपरिवार संख्या
१	शुन्य	१०८५
२	५०० देखि १०००	१०६९
३	१००१ देखि २०००	४०४
४	२००१ देखि ३०००	१५७
५	३००१ देखि ५०००	३२०
६	५००१ देखि १००००	३२०
८	१०००१ भन्दा माथि	४१८
	जम्मा	**३७७३**

वेरोजगारीको अवस्था

क्र.स	विबरण	संख्या	प्रतिशत
१	बेरोजगार	९५५	२५.३
२	रोजगार	२८१८	७४.७
	जम्मा	**३७७३**	**१००.०**

वडागत घरपरिवारलाई कृषी उव्जनीवाट खान पुग्ने समय

वडा.नं.	३ महिना भन्दा	३ देखि ६ महिना	६ देखि ९ महिना	९ देखि १२ महिना	आफ्नो उत्पादन खान पुगेर वेच विखन गर्ने
१	३७५	३३५	१३६	११८	२१
२	१६३	२०५	७३	२१	३
३	१४०	१८९	५५	३१	७
४	१९२	१७२	७२	४९	३
५	२२३	२९३	१०३	६०	८
६	५२०	१७७	१४	१३	२
	१६१३	**१३७१**	४५३	२९२	४४

वडा अनुसार ऋण आवश्यकता पुरा सम्वन्धी विवरण

वडा.नं.	बैक वा वित्तिय संस्था	सहकारी संस्था	समुह तथा सामुदायिक संस्था	साहु महाजन	लघुवित्त	अन्य
१.	२६५	२७५	१०	२५२	१०	२
२.	२९७	८०	६	२३०	७	७
३.	९८	३३	६	२०२	९	४
४.	६१	२३	१३	२२५	१३	१
५.	११०	१२८	१०७	३२६	४७	५
६.	६८	१८	९	२८९	९०	५
जम्मा	**८९९**	**५५७**	**१५१**	**१५२४**	**१७६**	**२४**

समुह आवद्धताको अवस्था

गाँउ विकास कार्यक्रम	कृषि तथा कफि समुह	सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह	सहकारी संस्था	गैर सरकारी संस्था	परम्परागत समुह	अन्य	जम्मा
१२८	६०	८०	१०२	३०	१५	८	४२३
१२१	१०४	६५	१०६	२८	१६	५	४४५
४४	२७	१८	१४९	६४	९०	१७	४०९
१०८	४५	१८	१३२	५३	३१	६	३९३
११	२३	२३	१२०	१५	११३	१६	३२१
१३९	९९	१८२	१२७	४६	१६६	६२	८२१
५५१	**३५८**	**३८६**	**७३६**	**२३६**	**४३१**	**११४**	**२८१२**

जनचेतनामूलक सम्वन्धि तालिम प्राप्त जनसंख्या

सि. नं.	तालिमको नाम	तालिम प्राप्त संख्या		जम्मा
		महिला	पुरुष	
१	स्वास्थ्य, परिवार नियोजन	६१७	४६५	१०८२
२	जनचेतना, सशक्तीकरण	५०५	४७४	९७९
३	लैंगिक समविकास	२६५	४८७	७५२
४	संस्थागत नेतृत्व	१९६	३९६	५९२
५	खानेपानी सरसफाई	२९४	४४२	७३६
६	वन व्यवस्थापन	१५३	२९९	४५२
जम्मा		**२०३०**	**२५६३**	**४५९३**

वचत तथा ऋण समुह महिला आवद्धताको अवस्था

बचत तथा ऋण समुह	सहकारी	आमा समुह	टोल बिकास संस्था	वित्तिय संस्था	अन्य	जम्मा
२०५	२०६	११८	७१	२८	४२	६७०
११४	१३०	१३२	७७	२२	३	४७८
४४	११७	१०८	७	६६	७	३४९
७८	१२२	१३०	६	२१		३५७
१२४	१३७	१४५	६	११०	६	५२८
१२५	१२६	१२९	८८	६०	१४४	६७२
६९०	**८३८**	**७६२**	**२५५**	**३०७**	**२०२**	**३०५४**

वडागत प्रकोपको किसिम तथा प्रकारवाट प्रभावित घरपरिवारको विवरण

वार्ड नं.	प्रकोपको किसिम				
	भुकम्प	बाढि	महामारी	अन्य	जम्मा
१	१४७	२०	९	३०	२०६
२	७३	२८	५	२५५	३६१
३	५३	१९	३	२	७७
४	१८	६३	६	१	८८

५	६८	४१	१३	१	१२३
६	४१	१२४	०	२६	१९१
जम्मा	४००	२९५	३६	३१५	१०४६

सार्वजनिक स्थलमा भेदभावको अवस्था

क्र.स	बिवरण	घरपरीवार संख्या
१	छ	४०४
२	छैन	२७४३
३	कमै छ	६२६
	जम्मा	**३७७३**

पंक्षी तथा सो बाट हुने उत्पादनको अवस्था

१	पंक्षी	स्थानीय	उन्नत	जम्मा	अण्डा सख्या	मासु केजी
क	कुखुरा	३५००	४०००	७५००	३८०००	१२००००
ख	माछा		१५००	१५००	केजी ३५०	
ग	मौरी घार	१५५	१००	२५५	मह केजी २८४०	
कुल जम्मा		३६५५	५६००	९२५५	**0**	**0**

खेल मैदान तथा पार्क सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	खेल मैदानको विवरण	स्थान तथा वडा नं.	उपयोगको अवस्था
१	भलीवल मैदान	१	युवा क्लब
२	अमर ज्योति मा.वि.	२	विद्यार्थी तथा युवा क्लव
३	भलीवल मैदान	३	विद्यार्थी तथा युवा क्लव
४	फुटवल भलिवल मैदान	४	युवा क्लब
५	घोप्टे ओडार खेल मैदान	५	युवा क्लब
६	गैाडाखर्क खेलमैदान	५	युवा क्लब
७	सिउडवारी खेल मैदान	६	युवा क्लब
८	दशै खेल मैदान	६	वाल क्लब

आ.व. ०७४।०७५ पञ्जिकरण सम्बन्धी विवरण :

क्र.सं.	विवरण	जम्मा दर्ता संख्या	महिला	पुरुष
१	जन्म दर्ता	३८८	१७७	२११

२	५ वर्ष सम्मका बालबालिका	३८८	२०८	१८०
३	५ वर्षदेखि १८ वर्ष सम्मका बालबालिका	२३५	१२८	१०७
४	१८ वर्ष माथिका मानिस	७५	३८	३७
५	मृत्यु दर्ता	१००	४५	५५
६	सम्बन्ध बिच्छेद	१	१	०
७	बसाईसराई	१९१	९८	१२१
८	बिबाह दर्ता	२९०	१५३	१३७
९	१८ वर्ष भन्दा कम उमेर	६	५	१
१०	१८ वर्ष भन्दा माथि	२२५	१३०	९५
जम्मा		**१८९९**	**९८३**	**९४४**

वडा अनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने व्याक्तिहरुको विवरण

वडा नं	जेष्ठ नागरिक			दलित जेष्ठ नागरिक			एकल महिला	पुर्ण अपांगता			आंशिक अपांगता		
	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	९९	८१	१८०	१८	१६	३४	१०५	३	९	१२	५	७	१२
२	७९	७५	१५४	१३	९	२२	९०	७	३	१०	७	३	१०
३	९३	८२	१७५	९	४	१३	७२	५	२	७	१	२	३
४	६४	६६	१३०	२०	२०	४०	७२	०	६	६	०	३	३
५	११०	१०७	२१७	२०	२८	४८	९५	०	३	३	१	४	५
६	१२०	११५	२३५	३१	२६	५७	४	१	६	७	३	५	८
जम्मा	**५६५**	**५२६**	**१०९१**	**१११**	**१०३**	**२१४**	**४३८**	**१६**	**२९**	**४५**	**१७**	**२४**	**४१**

पशु धन तथा सोबाट हुने उत्पादनको अवस्था सम्वन्धि विवरण

क्र.सं.	किसिम	संख्या			उत्पादन	
१	पशुधन	स्थानीय	उन्नत	जम्मा	दूध लि.	मासु के.जी
क	गाई गोरु	७०२	०	७०२	११२००००	४५०००
ख	भैंसी राँगा	७५००	०	७५००	०	४५०००
ग	बोका खसी वाख्रा	११०००	०	११०००	०	०
घ	भेडा च्यांग्रा	१५०	०	१५०	०	८००

ङ	सुँगुर वंगुर	५०	०	५०	०	५००

वार्षिक कृषि उत्पादन सम्बन्धी विवरण

वाली/उत्पादन समूह	उत्पादन मे,टन हे
अन्न वाली	
धान	३.५मे टन, हे
मकै	२.५मे टन, हे
कोदो	१.००मे टन, हे
गहुँ	३.००मे टन, हे
दलहन वाली	
मास, बोडी, सिमी, मस्याङ, मुसुरो	९००मे टन, हे
तेलहन वाली	६००मे टन, हे
तोरी, सूर्यमुखी	0
तरकारी वाली	
आलु, प्याज, काउली, भन्टा, बन्दा, गोलभेडा, राम तोरिया, साग......	२०,८,१४,१५,१४,१५
अदुवा, बेसार, लसुन, खुसार्नी	१०, २.००
फलफूल खेती	
केरा, आँप, सुन्तला, नासपाती, भुईकटहर ...	0

आवश्यकता पहिचानको अवस्था

क्र.सं.	खानेपानी	शौचालय	बाटो र सडक	शिक्षा	स्वास्थ्य संस्था	फोहोरमैला व्यबस्थापन	जम्मा
१	१३७	९५	२१८	१३२	९०	१०९	७८१
२	८३	१२८	९१	१२०	१००	१०९	६३१
३	११६	९	८५	९६	५८	७	३७१
४	१२०	२४	१२०	४३	११२	८५	५०४
५	८६	८५	२०८	१०३	११६	१०४	७०२
६	११०	८७	२३७	११८	१२६	१०६	७८४
जम्मा	६५२	४२८	९५९	६१२	६०२	५२०	३७७३

सन्दर्भ सामाग्री

- नेपालको संविधान, २०७२
- स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४
- अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४
- राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४
- एकीकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गिकरण र व्याख्या, २०७४
- जिल्ला पार्श्वचित्र, जिविस स्याङ्जा, २०६४
- गरिबी नक्शाकंन तथा विकासका सुचकहरु, जिविस स्याङ्जा, २०६३

- अपाङगता प्रोफाइल, २०६४
- आवधिक जिल्ला विकास योजना, जिविस स्याङ्जा, २०७२
- स्थानीय आर्थिक प्रशासन नियमावली, २०६५
- स्यांजा जिल्लाको स्रहशाब्दी विकास लक्ष्य, जिविस स्याङ्जा

अर्जुन चौपारी गाउँपालिका
वस्तुस्थिति विवरण तयारीका लागि घरधुरी सर्भेक्षण फाराम, २०७४

खण्ड क पारिवारिक विवरण, आय तथा वसोवास

१. घरमुलीको नाम थर ....२. घरमुली (क) वावु (ख) आमा (ग) छोरा/बुहारी (घ) छोरी

३. वार्ड नं.... ... ... ४. वस्ती /गांउको नाम .... **५.** घर नं. ....

६. **जम्मा परिवार संख्या** .... (संख्या उल्लेख गर्ने)

उमेर समूह	महिला	पुरुष	जम्मा
५ वर्ष वा सोभन्दा मुनीका			

६ - १० वर्षसम्म			
११ - १५ वर्षसम्म			
१६ - २४ वर्षसम्म			
२५ - ४५ वर्षसम्म			
४५ - ६० वर्षसम्म			
६० - ७५ वर्षसम्म			
७५ वर्षसम्म भन्दा माथी			
जम्मा			

७. जातियता

१	ब्राम्हण	८	सार्की	१		८	
२	क्षेत्री	९	गाइने वादी	२		९	
३	नेवार	१०	विश्वकर्मा/ सूनार	३		१०	
४	मगर	११	माझी	४		११	
५	तामाङ	१२	मूसलमान	५		१२	
६	गूरुङ	१३	योगी/गिरी	६		१३	
७	दमाई	१४	अन्य	७		१४	

८. धर्म :

१	हिन्दु	३	मुस्लीम	१		३	
२	वौद्ध	४	क्रिश्चीयन	२		४	

९. मातृभाषा :

१	नेपाली	४	गूरुङ	१		४	
२	नेवार	५	मुस्लीम	२		५	
३	मगर	६	अन्य	३		६	

१०. घरको प्रकार तथा किसिम सर्भे गर्नेले आफै भर्ने

१	कच्ची र झूप्रो	५	इटा र ढलानको छाना	१		५	
२	ढुंगा माटो र खरको छाना	६	ढलान (फ्रेम स्ट्रक्चर)	२		६	
३	ढुंगा माटो र टिनको छाना/ढुंगाको छाना	७	अन्य	३		७	
४	प्लाष्टर गरिएको र टिनको छाना			४			

११. घरको स्वामित्व

१	निजी/ आफ्नै घर	४	सूकूम्वासी	१		४	
२	बहालमा	५	अन्य	२		५	
३	अरु संग मिलेर वसेको			३			

१२. परिवारका सदस्यहरुको मुख्य पेशा (संख्या उल्लेख गर्ने)

१	कृषि (पूरुष)	१०	ज्यामी (पूरुष)	१		१०	
२	कृषि (महिला)	११	ज्यामी (महिला)	२		११	
३	व्यापार (पूरुष)	१२	पशुपालन (पूरुष)	३		१२	

४	व्यापार (महिला)	१३	पशुपालन (महिला)	४		१३	
५	नोकरी (पूरुष)	१४	विधार्थी (पूरुष)	५		१४	
६	नोकरी (महिला)	१५	विधार्थी (महिला)	६		१५	
७	ज्यामी (सीपयुक्त)	१६	अन्य (पूरुष)	७		१६	
८	वै. रोजगार (पूरुष)	१७	अन्य (महिला)	८		१७	
९	वै. रोजगार (महिला)			९			

१३. औसत मासिक पारिवारिक आम्दानी (रुपैंयामा)

१	१००० भन्दा कम	५	५००१ देखि १००००	१		५	
२	१००० देखि २०००	६	१०००० देखि १५०००	२		६	
३	२००१ देखि ३०००	७	१५००० देखि २५०००	३		७	
४	३००१ देखि ५०००	८	२५००० भन्दा माथि	४		८	

१४. औसत मासिक पारिवारिक वचत (रुपैंयामा)

१	सून्य	५	३००१ देखि ५०००	१		५	
२	५०० देखि १०००	६	५००१ देखि १००००	२		६	
३	१००१ देखि २०००	७	१०००० भन्दा माथि	३		७	
४	२००१ देखि ३०००			४			

१५.तपाईको परिवारमा कमाउन सक्ने सिपयुक्त व्यक्ति वेरोजगार वसेको छ ?

१	छ	१	
२	छैन	२	

१६. छ भने कारण के होला ?

१	अवसर नपाएको	३	ईच्छा नभएको	१		३	
२	अशक्त	४	अपाङ	२		४	

१७. तपाईको परिवारमा कस्ता सिपयुक्त व्यक्ति वेरोजगार छन ?(संख्या उल्लेख गर्ने)

१	सिलाई बुनाई,	५	सवारी चालक	१		५	
२	विद्युत जडान,	६	सिकर्मी तथा डकर्मी	२		६	
३	ब्युटीपार्लर	७	भेटनरी	३		७	
४	शैक्षिक वेरोजगार	८	रेडियो घडि तथा टि भी मर्मत	४		८	

१८. तपाईसंग जग्गाको लालपुर्जा छ ?

१	छ	१	
२	छैन	२	

१९. छ भने के कति रोपनी छ ?

सि.नं.	जग्गाको विवरण	क्षेत्रफल (रोपनीमा उल्लेख गर्ने)
१	खेत	
२	वारी	
३	खरवारी/बट्यान	

४	अन्य	
जम्मा		

२०.तपांईलाई आफ्नो उत्पादनले कति महिना खान पुग्छ ?

१	३ महिना भन्दा कम	४	९-१२ महिना	१		४	
२	३-६ महिना	५	आफ्नो उत्पादन खान पुगेर वेच विखन गने	२		५	
३	६-९ महिना			३			

२१. तपाईको परिवारले ऋण लिनु भएको छ ? यदि छ भने ऋण कहाँबाट लिनुभयो ?

१	वैंक वा वित्तीय संस्था	४	साहू महाजन	१		४	
२	सहकारी संस्था	५	लघुवित वैंक	२		५	
३	समूह वा सामुदायिक संस्था	६	अन्य	३		६	

२२. उक्त ऋण कुन उद्देश्यका लागि लिनु भएको हो ?

१	घरायसी कार्य वा घर खर्च	५	वालवच्चा पढाउन तथा शिक्षा	१		५	
२	कृषि तथा पशुपालन	६	औषधि उपचार	२		६	
३	उद्योग व्यापार	७	अन्य	३		७	
४	सामाजिक धार्मिक कार्य			४			

२३. तपाईको परिवारका कुनै सदस्य कुनै संघ संस्थामा आवद्ध हुनुहुन्छ ?

१	छ	१	
२	छैन	२	

२४. यदि छ भने :

१	गाउँ विकास कार्यक्रम	५	गैर सरकारी संस्था	१		५	
२	कृषि तथा कफि समूह	६	परम्परागत समूह	२		६	
३	सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह	७	अन्य	३		७	
४	सहकारी संस्था			४			

२५. परिवारका सदस्य रोजगारीका लागि विदेश गएका छन् भने ?

विदेश गएकाको संख्या			गएको मुलुकको नाम			गएको अवधि (वर्षमा)	
महिला	पुरुष	जम्मा	भारत	खाडी	अन्य	५ वर्ष भन्दा बढि	३ वर्ष भन्दा कम

२६. तपाईको परिवारका १६ वर्ष भन्दा कम उमेरका केटा केटी अरुको घरमा काम गर्न गएका छन् ?

१	केटा संख्या	१	
२	केटी संख्या	२	

२७. तपाईको परिवारमा निम्न कार्यहरु प्राय कसले गर्दछ ?

कार्य	महिला	पुरुष
घर व्यवहार सम्बन्धी विषयमा निर्णय		
घरायसी काममा संलग्न		

वैंकमा खाता संचालन		
उपभोक्ता समितिमा सहभागिता		
विद्यालय व्यवस्थापनमा सहभागिता		
उद्योग व्यापारमा सहभागिता		

२८. तपाईको वार्षिक रुपमा अन्नवाली, तरकारी वाली, फलफूल आदि उत्पादनको अवस्था के कस्तो छ ?

वाली/उत्पादन समूह	गत वर्ष (२०६६.)	
	क्षेत्रफल (रोपनी)	उत्पादन (क्विन्टल) वा रु.
अन्न वाली (धान, गहुँ .....)		
दलहन वाली (मास, मसुरो ....)		
तेलहन वाली (तोरी, ...)		
तरकारी (आलु, प्याज, काउली, ...)		
नगदे वाली (उखु, अलैची, अदुवा...)		
फलफूल खेती (केरा,नास्पाती,आँप,सुन्तला, काका ...)		

२९. परिवारको पशु धन तथा सोबाट हुने उत्पादन :

क्र. सं.	किसिम	संख्या			उत्पादन		
१	पशुधन	स्थानीय	उन्नत	जम्मा	दूध लि.	मासु केजी	उन केजी
	गाई						
	भैंसी राँगा						
	वाखा						
	सुँगुर वंगुर						
	अन्य............						
२	पंक्षी	स्थानीय	उन्नत	जम्मा	अण्डा सख्या		मासु केजी
	कुखुरा						
	हाँस						
	अन्य						
३	मौरी घार				मह केजी		
४	अन्य						

३०. वसाई सराई गरी आएको भए

१	३० वर्ष भन्दा पहिले	३	११ वर्ष देखि २० वर्ष भित्र	१		३	
२	२१ वर्ष देखि ३० वर्ष भित्र	४	१० वर्ष भन्दा पछि	२		४	

खण्ड ख मानविय तथा सामाजिक विकास/स्वास्थ्य

३१.तपांईको परिवारमा कति शिक्षित छन् र कस्ता स्तरका छन् ?(संख्या उल्लेख गर्ने)

१	पूरुष निरक्षर	९	पूरुष प्रविणता प्रमाण पत्र	१		९	
२	महिला निरक्षर	१०	महिला प्रविणता प्रमाण पत्र	२		१०	
३	पूरुष साक्षर	११	पूरुष स्नातक	३		११	
४	महिला साक्षर	१२	महिला स्नातक	४		१२	
५	पूरुष मा.वि. स्तर	१३	पूरुष डिग्री	५		१३	
६	महिला मा.वि. स्तर	१४	महिला डिग्री	६		१४	
७	पूरुष एस.एल.सी पास	१५	पूरुष पि एच डि	७		१५	
८	महिला एस.एल.सी पास	१६	महिला पि एच डि	८		१६	

३२. तपांईको परिवारमा अहिले स्कूलमा पढ्ने कति जना छन ? (संख्या उल्लेख गर्ने)

१	वालक	५	वयस्क पुरुष	१		५	
२	वालिका	६	वयस्क महिला	२		६	
३	५ देखि १६ वर्ष सम्मका केटा	७	थाहा छैन	३		७	
४	५-१६ वर्ष सम्मका केटी			४			

३३. तपांईको परिवारमा पढाईको विचमा स्कूल छोड्ने कति जना छन ? (संख्या उल्लेख गर्ने)

१	वालक	५	वयस्क पुरुष	१		५	
२	वालिका	६	वयस्क महिला	२		६	
३	५ देखि १६ वर्ष सम्मका केटा	७	थाहा छैन	३		७	
४	५-१६ वर्ष सम्मका केटी			४			

३४. स्कूल छोड्नू परेको वा नगएको कार० के होला ? (संख्या उल्लेख गर्ने)

१	पैसा तिर्न नसकेर	४	घरमा हेरचाह गर्ने नभएर	१		४	
२	विरामी भएर	५	वावू आमालाई घरको काममा सघाउन	२		५	
३	पढ्न मन नलागेर	६	विद्यालयको टाढाको कार०	३		६	

३५. तपाईका वालवालिमालाई विद्यालय जान कति समय लाग्छ ?

विद्यालयको स्तर	लाग्ने समय (मिनेटमा)
प्रा.वि.	
नि.मा.वि.	
मा.वि.	
उच्च मा.वि.	

३६.वालवच्चालाई कून स्कूलमा पढाउनू हुन्छ ?

१	सरकारी	१	
२	नीजि	२	
३	सामुदायिक	३	

३७.तपाईको वालवच्चा पढ्ने स्कूल कति नजिक छ ?

१	घर नजिकै	१	
२	१ किलो मीटर भित्र	२	
३	१ कि.मि. भन्दा टाढा	३	

३८. तपाईको परिवारमा कुनै ब्यक्ति अपांग छन ?

१	छ	१	
२	छैन	२	

३९. यदि छ भने(संख्या उल्लेख गर्ने)

विवरण	महिला	पुरुष	जम्मा
शारीरिक अपाङ्ग			
दृष्टिविहिन र न्यून दृष्टिविहिन			
सुस्त मनस्थिति/वौद्धिक अपांग			
अन्य			

४०. परिवारको कुनै सदस्य विरामी भएमा उपचारका लागि कहाँ जानुहुन्छ ?

१	सरकारी अस्पताल	५	प्राकृतिक/आयुर्वेदिक चिकित्सक कहां	१		५	
२	निजी क्लिनीक	६	कहीं जान्दैन	२		६	
३	स्वास्थ केन्द्र	७	थाहा छैन	३		७	
४	लामा झाक्री कहां			४			

४१. नजिकको स्वास्थ्य संस्थामा पुग्न लाग्ने समय

सि न	स्वास्थ्य संस्था	पुग्न लाग्ने समय
१	उपस्वास्थ चौकी	
२	अस्पताल	

४२. तपाईको परिवारमा विरामी हूदां देखिने मुख्य रोग के हो ?

१	ज्वरो	५	टाइफाइड	१		५	
२	झाडा वान्ता, पखला	६	निमोनिया	२		६	
३	क्षयरोग	७	एड्स	३		७	
४	जन्डीस	८	अन्य	४		८	

४३. तपाईको परिवारको सदस्यलाई कुनै दीर्घ रोग लागेको छ ? यदि छ भने (संख्या उल्लेख गर्ने)

रोगको नाम	महिला	पुरुष	जम्मा
क्षयरोग			
क्यान्सर			
एच.आई.भि./ एड्स			
चिनी रोग			
अन्य ………..			

४४. तपाईको परिवारमा विगत ५ वर्षमा दीर्घ रोगको कारणले मृत्यु भएको भएको छ ? यदि छ भने (संख्या उल्लेख गर्ने)

रोगको नाम	महिला	पुरुष	जम्मा
एच.आई.भि./ एड्स			

मलेरिया			
क्षयरोग			
क्यान्सर			
चिनी रोग			
अन्य			

४५. तपाईको परिवारमा गर्भवती महिला भए गर्भावश्थामा स्वास्थ्य परिक्षण गर्नुभएको छ ?

१	छ	१	
२	छैन	२	

४६. छ भने कति पटक ?

१	१ पटक	३	३ पटक	१		३	
२	२ पटक	४	आवश्यकता वा सो भन्दा वढि	२		४	

४७. गर्भवति महिलाले बच्चा कहां जन्माउने चलन छ ?

१	सरकारी अस्पताल	४	घरमानै	१		४	
२	निजी क्लिनीक	५	जहां पनि हून सक्छ	२		५	
३	स्वास्थ उपचार केन्द्र	६	थाहा छैन	३		६	

४८. तपाईको परिवारमा गर्भावती महिलाको सुत्केरी भएको ६ हप्ता भित्र मृत्यू भएको थियो ?

१	थियो	१	
२	थिएन	२	

४९. तपाइंको घरमा भएको सवै वच्चाहरुलाई खोप दिलाउन भएको छ ?

१	छ	१	
२	छैन	२	

५०. बच्चाहरुलाई कुन कुन खोप दिलाउनु भएको छ ?

१	वि.सी.जी.	४	भिटामिन ए	१		४	
२	डि.पि.टि.	५	अन्य	२		५	
३	पोलियो			३			

५१.तपाईको घरमा ५ वर्ष मुनिको कमतौल भएको बच्चा छ ? यदि भएमा

१	वालक	१	
२	वालिका	२	

५२. विगत ५ वर्षमा तपाईको परिवारमा कसैको मृत्यू भएको छ ?

१	छ	१	
२	छैन	२	

५३. छ भने कसको ?

१	वयस्क	३	वालक र वालिका	१		३	
२	जवान र युवति	४	नावालाक र नावालिका	२		४	

५४. तपाईको परिवारमा तथा तपाईलाई HIV/AIDS रोग बारेमा जानकारी छ ?

१	छ	१	
२	छैन	२	

५५. परिवार नियोजन गरेको भए कुन प्रकारको हो ?

१	अस्थायी साधन	१	
२	स्थायी वन्ध्याकरण महिला	२	
३	स्थायी वन्ध्याकरण पूरुष	३	

५६. तपाईको परिवारका सदस्यहरुले कस्ता किसिमका जनचेतनामूलक सम्वन्धि तालिम प्राप्त गरेका छन ?

तालिमको नाम	तालिम प्राप्त गर्नेको संख्या		
	महिला	पुरुष	जम्मा
स्वास्थ्य, परिवार नियोजन			
जनचेतना, सशक्तीकरण			
लैंगिक समविकास (लिंगको आधारमा समान अधिकार सम्वन्धि.........			
संस्थागत नेतृत्व			
खानेपानी सरसफाई			
वन व्यवस्थापन			

खण्ड ग. सेवा तथा सुविधा

५७. तपाईको परिवारको खानेपानीको स्रोत कुन हो ?

१	व्यक्तिगत धारा	४	छिमेकीको धारा	१		४	
२	सार्वजनिक धारा	५	कूवा, जरुवा र ईनार	२		५	
३	सामुदायिक धारा	६	नदी तथा खोला	३		६	

५८. तपांइको आफनै चर्पी छ ?

१	छ	१	
२	छैन	२	

५९. यदि छ भने कस्तो किसिमको छ ?

१	साधारण खाल्डो	३	पक्की शौचालय	१		३	
२	कच्ची शौचालय	४	अन्य	२		४	

६०. यदि छैन भने दिसा वस्न कहां जानू हुन्छ ?

१	छिमेकीको घर	३	खेत, जंगल	१		३	
२	नदिको किनार	४	सार्वजनिक शौचालय	२		४	

६१. तपाईको घरमा विजूलि जडान छ ?

१	छ	१	
२	छैन	२	

६२. यदि छैन भने के वाल्नू हून्छ ?

१	लालटिन	३	मैनवति	१		३	
२	टूकी	४	गोवर ग्यांस	२		४	

६३. तपाईको घरमा खाना पकाउन प्रयोग हुने इन्धन कुन हो ?

१	दाउरा	४	मट्टीतेल	१		४	
२	गोवरग्याँस	५	विद्युत	२		५	
३	एल.पि. ग्याँस	६	अन्य	३		६	

६४. यदि दाउरा भए दाउराको स्रोत कुन हो ?

१	निजी वन	३	कवुलियती वन	१		३	
२	सामुदायिक वन	४	सरकारी वन	२		४	

६५. तपाईको घरमा कस्तो प्रकारको चूल्हो प्रयोग गर्नुहुन्छ ?

१	अगेनो वा माटोको चूल्हो	४	स्टोभ	१		४	
२	धूवारहित चूल्हो	५	ग्याँस चूल्हो	२		५	
३	भुसे चूल्हो	६	विद्युत चूल्हो (हिटर)	३		६	

६६. तपाईको घरमा केके संचारका साधनहरु रहेका छन् ?

१	रेडियो क्यासेट	३	टेलिफोन (मोवाईल समेत)	१		४	
२	टि.भि.	४	कम्प्युटर	२		५	

६७.तपाईको घरमा यातायातको साधन छ कि छैन ?

१	छ	१	
२	छैन	२	

६८. छ भने के छ ?

१	साइकल	४	बस, ट्रक	१		४	
२	मोटरसाइकल	५	टयाक्टर	२		५	
३	ट्याक्सी, जिप	६	अन्य	३		६	

६९. तपाइको घर सम्म पुग्नका लागि वाटोको सुविधा छ भने कस्तो प्रकार हो ?

१	गोरेटो	१	
२	कच्ची सडक	२	

७०.तपाइको जग्गामा सिंचाईको सुविधा तथा ब्यवस्था छ कि छैन ?

१	छ	१	
२	छैन	२	

<u>खण्ड घ. सुरक्षा तथा समावेशिकरण</u>

७१.तपाइको घर नजिक प्राकृतिक प्रकोपको खतरा छ कि छैन ?

१	छ	३	थाहा छैन	१		३	
२	छैन			२			

७२. छ भने कस्तो ?

१	पहिरो	३	महामारी	१		३	

२	बाढि	४	अन्य	२		४	

७३. तपाइको परिवारका महिला सदस्य कुनै वचत तथा ऋण समुहमा आवद्ध हुनुहुन्छ ?

१	छ	३	थाहा छैन	१		३	
२	छैन			२			

७४. यदि हुनुहुन्छ भने आवद्ध समुहको नाम के हो ?

१	वचत तथा ऋण समुह	४	टोल विकास संस्था	१		४	
२	सहकारी	५	वितिय संस्था	२		५	
३	आमा समुह	६	अन्य	३		६	

७५.तपाइको विचारमा दलित जनजाति र महिलालाई सार्वजनिक स्थलमा भेदभाव भएको छ कि छैन ?

१	छ	३	छैन	१		३	
२	कमै छ			२			

७६. तपाइको घर टोलमा वाल बिवाह बहु बिबाह हूने गरेको छ कि छैन ?

१	छ	३	थाहा छैन	१		३	
२	छैन			२			

७७. तपाइको विचारमा तपाईको परिवारलाई सवैभन्दा बढि के को आवश्यकता/समस्या छ ?

१	खानेपानी	४	शिक्षा/विद्यालय	१		४	
२	शौचालय	५	स्वास्थ्य संस्था	२		५	
३	वाटो /सडक	६	फोहोरमैला व्यवस्थापन	३		६	

सुचनादाताको नाम

सही

गणकको नाम

सही

प्रमाणित गर्ने नाम

सही

अर्जुन चौपारी गाउँपालिकाको मुख्य वजार जुन प्राकृतिक प्रकोपको जोखिममा रहेको छ